

2 Chronicles

Tu naggadang tu Solomon ka sírib ke Apu

(1 Ari. 3:1-15)

1 Ay nairut tin tu kinaári tu Solomon nga pútut tu David. Nagbalin ka naturáy tutu wala pà nang, ta sesengán ne APU nga Dios na.

²Ay pinaayabán tu Ari Solomon datu ngámin na iIsrael, se datu kumander datu riníbu se ginatut ta suldádu, se datu guwes, se datu à-apu ki ngámin Israel, se datu à-apu datu pam-pamilya da. ³Ay se da la nawe ngámin se de Solomon kitu bantay nga agday-dayáwan da ka Gibeon nga giyán tu Tabernákulu ne Dios, nga kinuwa natu Moses nga bobonan ne APU kitu ir-ir-er. ⁴May inalà tu Ari David din tu Arko ne Dios ka Kiriát-jearim, se na nippáy kitu nepasíkad na nga pangippayán na ka Jerusalem. ⁵May tu bága nga altár nga kinuwa natu Bezalel nga pútut tu Uri, nga apúku tu Hur, ay uwad kam ka Gibeon kitu àráng natu Tabernákulu ne APU. Ay kitúni tu agsaludsúdán de Solomon se datu tolay ke APU. ⁶Ay se yala nagbasu tu Ari Solomon ka maríbu wa dátun na masídug, ka pagdáyaw na ke APU, kitu bága nga altár nga atán kitu àráng tu Tabernákulu.

⁷Ay kitu gabi natun na algaw, ay nagpassingan ne Dios kitu Solomon, ay nán na kaggína, “Nágan naya piyán mu wa iddè kikaw?” ⁸Ay nán tu Solomon ke Dios nga nesungbát, “Nepassingan mu ya abay tutu wala se akkan maul-ulis nga aminya mu kitu ama ku wa David, ay se nà piníli nga magári nga sumukát kaggína. ⁹Ay kídí, O APU nga Dios, ay natungpál lin tu nekarim kaggína, ta pinagbalin nà in ka ári daya adu tutu wala nga tolay ya ummán ki katabbun na tápù ki lusà ya katabbun da. ¹⁰Ay túya iddán nà ka sírib se laing, ta senu meturayán ku dedi nga tolay, ta inna ngala ya makabaal nga mangituráy kadedi nga adu tutu wala pà nang nga tolay mu?” ¹¹Ay nán ne Dios kitu Solomon, “Napiya ta ittu yán ya atán ki uray mu. Akkan ya kinabànáng, se kinadáyaw, se ya karápun daya kalínga mu, se adaddu wa biyág ya agngan mu, nu dí ya kinasírib se kinalaing, ta senu napiya ya angngituráy mu kadaya tolay ku wa nepeturayán ku kikaw. ¹²Ay díkod, akkan nala nga kinasírib se kinalaing ya iddè kikaw,

nu di taka pe iddán ka san-sanikuwa se kinabànáng, se kinadáyaw, nga áwan pikam nakàlám kadatu nunna may ikaw nga nagári; ay se áwan pe yin ya makàlám kadaya sumar-sarunu kikaw ka panda.”

¹³Ay díkod, nagtálaw tu Solomon kitu Tabernákulu kitu pagday-dayáwan da ka Gibeon, ay se la nagulli ka Jerusalem. Ay nagári yin ka Israel.

Ya kinaturáy se kinabànáng tu Solomon

(1 Ari. 10:26-29)

¹⁴Ay nakùnud tu Solomon ka 1,400 nga takay suldádu, se 12,000 nga kabalyu. Nippáy na datu duddúma kadatu il-íli nga aggippayán na kadatu takay suldádu, se na nippáy datu duddúma kitu giyán na ka Jerusalem.

¹⁵Ay kitu nagturáy tu Solomon, ay adu tutu wala datu silber, se balitù ka Jerusalem; nagbalin da ka ummán nala kadaya ur-úray yala nga batu. Ay adu tutu wala pe datu káyu wa sedoro. Nagbalin da pe ka ummán kiya kaadu daya ur-úray ya káyu wa sicomoro nga atán kadatu tana-tanáp ka Juda. ¹⁶Ay datu kabalyu tu Solomon, ay gayát da ka Egipto se ka Musri. Ginátang datu pára gátang na kitu kustu wala nga banor da. ¹⁷Tu pinanggátang da kitu isa nga takay suldádu, ay 600 nga pinaláta nga silber, se 150 nga pinaláta nga silber tu isa nga kabalyu. Ay se da pe nelakúwán dedi kadatu à-ári datu Heteo se datu à-ári ka Aram.

Tu nagsagána da nga mangwa kitu Templo

(1 Ari. 5:1-18)

2 Ay se la gayatán tu Ari Solomon nin na ipàdà tu Templo nga pagday-dayáwan da ke APU, se tu palásiyu na. ²Namíli ka pittu púlu ríbu wa pára úlud kadatu ar-aruminta nga masápul da, se walu púlu ríbu nga pára kallut ka batu kitu bantay, se tallu ríbu se annam gatut nga kapatás.

³Nagsúrát pe tu Solomon kitu Hiram nga ári ka Tiro. Ay nán na kitu súrát na: “Tuludán nà mán kadaya káyu nga sedoro, ummán kitu kinuwa mu kitun kitu ama ku wa David kane ipasíkad na ya palásiyu na. ⁴Kídi, ay madama ku nga ipàdà ya Templo nga pagday-dayáwan ke APU nga

1:16 Ka Hebreo, ay Kue; isa nga giyán nga atán ka Cilicia.

Dios ku. Pára kaggína ngala idi, ta ittu ya pagsìdúgán ka nabangug nga insensu pára kaggína, se pagdatúnán ku peyang ka sinápay, se pagbasuwán ku kadaya dátun na masidug ki káda pagmakát se gídám, ki algaw wa aggiimáng, se ki agsilibrár mi ki piyasta kiya ilalsiyád na búlán, se kadaya duddúma pikam nga piyasta nga pasilibráran ne APU nga Dios mi. Ittu yán ya pàwa na kadakami nga ilIsrael peyang ka panda. ⁵ Ay abay pà nang nga Templo ya palánu ku nga ipàdà, ta naturáy ya Dios mi may daya ngámin na diy-diyos. ⁶ May ya kinur-korugán na, ay áwan makàwa ka balay nga kìnungán na, ta akkan mìnung oray kiya kangatuwán na lángit. Ay iinna ngà ala kuma nga mangipasíkad ka balay na? Ay ya ipasíkad ku nga Templo, ay anìdúgán nala kadaya datudátun kaggína. ⁷ Ay túya, nu mabalín kuma ngala, ay mangibon ka kadaya tolay mu wa nalaing nga magbattál kadaya balitù, bága, se balayyáng; se mangibon ka pe kadaya nalaing nga mangwa kada lúpus nga báyolet, daggáng, se mannáw. Ay mangibon ka pe kadaya nalaing nga magabur-búri a kabulun daya iJuda se iJerusalem nga piníli natu ama ku nga David nga magubra. ⁸ Ay patuludán nà pe kadaya káyu mu wa sedoro, táláng, se algum nga gayát ka Lebanon, ta ammu a nalaing daya tolay mu wa magkallang se maggurogod. Ay ibon ku pe daya tolay ku nga sumeng kaggída. ⁹ Adu tutu wala ya masápul ku nga káyu, ta abay se napiya tutu wala ya kuwaan ku wa Templo. ¹⁰ Iyà ya makammu kadaya masápul daya tolay mu wa magkallang. Magpetulud dà kiyán ka 100,000 langgusti nga trígo, 100,000 langgusti nga sibáda, 110,000 galon nga bási, se 110,000 galon nga denu olíbo.”

¹¹ Ay tu idi tu súrát tu Hiram nga ári ka Tiro nga sungbát na kitu Ari Solomon: “Ay gapu ta pà-pàgan ne APU daya tolay na, ay ikaw ya kinuwa na nga ári da. ¹² Maday-dáyaw din ne APU nga Dios na Israel, nga namarsuwa ki lángit se kídi kalawagán! Niddán na tu Ari David ka nasríb se nalaing nga an-anà, nga aggína ya mangipasíkad ka Templo nga pára ke APU, se palásiyu nga pagyanán na. ¹³ Ay lugud, ibon ku we Hiram-abi nga isa nga tolay ku wa nalaing ki ngámin na ubra; ¹⁴ an-anà na isa nga babay nga gayát ka tangámálán Dan, se tu ama na, ay iTiro. Ay nalaing tutu wala nga magbattál kadaya balitù, silber, bága, se balayyáng. Ay nalaing pe ki ubra panggap kadaya batu, se magkarpinteru pe. Ay nalaing pe nga mangwa kadaya báyolet nga lúpus, se mannáw, se daggáng, se daya napiya nga dilána. Ay nalaing pe kadaya ngámin baláki na bur-búri, se ammu na pe nu mapaanna ya kàwaán daya ngámin na kaláse nga

singan na ipàwa nu kaggína. Kabulun na nga magubra daya tolai ya piníli tu apu ku nga David nga ama mu. ¹⁵ Ay datu kinagim nga trígo, sibáda, denu olíbo, se tu básí, ay petulud muda ngin kadakami. ¹⁶ Mawe kami ka ban-bantay ka Lebanon na magkallang kadaya káyu wa masápul mu, ay se mi ngala ialuluy da ki bebay panda ka Joppa. Ay manggayát kattoni, ay dakayu pe yin ya magúlud panda ka Jerusalem.”

Tu nanggayát da nga mangwa kitu Templo

(1 Ari. 6:1-38)

¹⁷ Ay se la sinensus tu Solomon datu ngámin na agtangeli nga mag-agyán ka Israel, ummán kitu nagsensus tu ama na. Ay 153,600 ngámin datu nasensus na. ¹⁸ Ay se na ngala nippáy nga pára úlud datu 70,000 kaggída, ay se pára tikáp ka batu kadatu ban-bantay datu 80,000 kaggída, se pinagkapatás na kadatu magubra datu 3,600 kaggída.

3 Ay díkod ginayatán tu Solomon nga ipàdà tu Templo ne APU ka Jerusalem, kitu bantay Moria nga nagpassingannán ne APU kitu Ari David nga ama na, kitu giyán na aggaggián tu Ornan nga Jebuseo, ta ittu tun tu piníli tu David nga pangipàdàan da. ² Nanggayát magpàdà kitu mekàduwa nga algaw natu mekàduwa nga búlán kitu mekappát dagun na ngin na magári. ³ Ay tu idi ya rukud natu Templo ne Dios: duwa púlu se pittu mitru tu pásit na, se sangapúlu mitru tu súbá na. ⁴ Ay tu balkon na kitu àráng, ay sangapúlu mitru tu súbá na; mepáda kitu súbá natu Templo. Ay tu kalingúdu na, ay limma púlu se limma mitru. Nakalupkopán ka pabeg balitù tu ngámin unag na. ⁵ Ay tu kabayyán na kuwartu, ay nadingdingán ka sipres, se nakalupkopán ka pabeg balitù, se nadekorasyonán ka sinan kadena se sinan palma. ⁶ Ay se na dinikurasyonán tu dingding natu Templo kadatu napatag ga batu se balitù nga gayát ka íli Parvaim. ⁷ Díkod kinalupkopán na ka balitù datu dingding, se datu anngadigiyán, se datu gamba datu gagyangán, se datu gitap. Ay uwad da pe nga sinan kerubin kadatu dingding na.

⁸ Ay tu Kapàgán na Giyán, ay sangapúlu mitru tu kadakkal na; ummán kammin kitu súbá natu Templo, se sangapúlu mitru pe tu pásit na. Ay nakalupkopán ka duwa púlu se tallu toneláda nga pabeg balitù tu unag na. ⁹ Ay ya dammat datu pabeg balitù a lansa nga pinaglansa da, ay gudduwa

kílu tu káda isa. Ay kinalupkopán da pe ka pabeg balitù datu amingúdu wa kuwartu na.

¹⁰ Ay nagpàwa tu Ari Solomon ka duwa nga sinan kerubin, se na pinakalupkopán da ka balitù. Ay se na nippáy da kitu Kapàgán na Giyán.

¹¹ Ay ya kadaddu datu payà datu duwa nga sinan kerubin nu magtammu da, ay sangapúlu mitru. Ay ya kadaddu tu isa nga payà natu isa kaggída, ay duwa mitru se tallu púlu sintimitru. Melilet tu untù na kitu dingding natu Templo. Ay tu isa payà na, ay melilet tu untù na kitu untù na payà natu mekàduwa nga sinan kerubin. ¹² Ay páda na pe kitu mekàduwa nga sinan kerubin; duwa mitru se tallu púlu sintimitru tu kadaddu natu payà na. Ay melilet pe tu untù natu isa nga payà na kitu dammáng nga dingding. Ay tu untù natu isa nga payà na, ay melilet kitu untù natu payà natu isa nga sinan kerubin. ¹³ Ay díkod sangapúlu mitru tu kadaddu datu payà datu sinan kerubin nu magtammu da. Magsisíkád da nga umàráng kitu abay nga kuwartu natu Templo. ¹⁴ Ay nangippáy tu Solomon ka abay nga kurtína nga lipad natu Kapàgán na Giyán. Tu kurtína, ay nàwa ki lúpus nga dilána nga mannáw, báyolet, se daggáng, se naburdáan ka sinan kerubin.

Datu duwa nga adígi nga bága

(1 Ari. 7:15-22)

¹⁵ Ay kitu àráng tu Templo, ay nagpàwa tu Ari Solomon ka duwa nga adígi nga sangapúlu se annam mitru ya kalingúdu da, se uwad nadekorasyonán na neparotun kitu untù datu adígi nga nasurù duwa mitru tu kadaddu da. ¹⁶ Ay nagpàwa pe ka kadena, se na nesab-it nga nepaliput kitu untù datu adígi. Ay se yala nagpàwa pe ka magatut nga sinan pomegrante, se na nebísin kadatu kadena. ¹⁷ Ay se na nepasíkád nga magdammáng datu duwa nga adígi kitu lalangkán kitu Templo. Ay pinangagánan na tu adígi nga atán kitu panin diwanán ka Jakin, ay pinangagánan na ka Boaz tu atán kitu panin kasígid.

Datu aruminta kitu Templo

(1 Ari. 7:23-51)

4 Ay nagpàwa pe tu Ari Solomon ka bága nga altár; siyám mitru tu pásit na se súbá na, se appát mitru se annam púlu sintimitru tu kalingúdu na. ² Ay se yala nagpàwa pe ka abay tutu wala nga silyási, nga nengágan da ka Bebay. Limma mitru tu kadakkal na, se tallu mitru tu kadallam na, se sangapúlu se appát mitru tu naglibbutuwán na. ³ Ay kitu panigad natu lebig na, ay uwad duwa daládag ga sinan toru wa báka nga nepaliput. Duwa púlu wa sinan toru nga nagtatáging ki káda isa mitru. Neulma da kitu nangwa da kitu silyási. ⁴ Ay neparotun tu silyási kadatu sangapúlu se duwa nga sinan toru wa báka. Nepàráng datu tallu wa sinan toru wa báka ka dáya, ay nepàráng datu tallu ka pane sirbútán, se datu tallu manin ay nepàráng da ka panillod, ay datu tallu pikam, ay nepàráng da ka pane lattakán. ⁵ Ay tangagakam tu katannag tu silyási. Ay tu lebig na, ay ummán ki lebig na akap, se natan ki nagukrád da bútà liryu. Ay nasurù 16,500 galon nga danum ya mayanan na. ⁶ Ay nagpàwa pe ka sangapúlu wa besin nga aggalinsawán da kadatu ar-aruminta nga inusár da kadatu nasidug ga datu-dátun da. Limma nga besin datu nippáy da kitu pane dáya natu Templo, se limma pe datu nippáy da ka panillod. Ay tu danum kitu abay nga silyási tu agbagguwán datu pappádi.

⁷ Ay nagpàwa pe tu Solomon ka sangapúlu wa balitù a aggiparotunán ka pingki, nga ummán kitu nakagi nga kàwaán da. Ay se nada nippáy kitu unag tu Templo. Nippáy na tu limma kitu panillod nga dingding, se nippáy na datu limma kitu panidáya nga dingding. ⁸ Ay se yala nagpàwa pe ka sangapúlu wa tebol, se na nippáy pe kitu unag tu Templo. Nippáy na tu limma kitu panillod, se limma pe kitu panidáya. Ay se yala nagpàwa ka magatut nga malúkung nga nàwa ki pinitpet nga balitù. ⁹ Ay nagpàwa pe ka amuwág pára kadatu pappádi, se abay nga amuwág kitu lasi. Ay nagpàwa pe ka gagyángán na, se na pinakalupkopán ka bága tu gitap na. ¹⁰ Ay tu abay tutu wala nga silyási, ay nippáy da kitu síku ka pane lattakán se pane diwanán kitu Templo.

¹¹ Ay nangwa pe tu Huram-abi kada bángá, pála, se besin. Ay díkod nabalín tu Huram-abi ngámin datu pàwa tu Ari Solomon kaggína pára kitu Templo ne Dios. Nabalín na datu: ¹² duwa nga adígi, se duwa nga sinan malúkung nga neparotun kadatu adígi, se duwa nga sinan kadena

nga nasùlapid da nedekorasyon kadatu untù datu adígi; ¹³ se datu appát gatut nga pomegrante nga duwa kaladág nga nebísin kadatu kadena, nga nepaliput kadatu untù datu duwa nga adígi. ¹⁴ Ay nàwa na pe yin datu sinan karisun na neparotunán datu besin. ¹⁵ Nàwa na pe yin tu abay tutu wala nga silyási nga nepaparotun kadatu sangapúlu se duwa nga sinan toru wa báka. ¹⁶ Ay se nàwa na pe yin datu bánga, datu pála, se datu dadakkal nga tinidor, se datu ngámin na usár kitu Templo ne APU, nga pinàwa tu Ari Solomon kaggína. Nàwa da ka pinasilang nga bága. ¹⁷ Ay pinagurma tu Ari Solomon datu ngámin na usár kitu urmáan kitu pidtà a lusà kitu tanáp Jordan nga atán kitu nagbátán Succot se Zereda. ¹⁸ Adu tutu wala pà nang nga bága tu inusár tu Solomon nga nangwa kadayán ngámin. Ay díkod gapu kitu katabbun na, ay akkan da nammuwán tu dágup tu kílu natu bága nga nausár.

¹⁹ Ay díkod pinàwa pe tu Ari Solomon datu ngámin usár kitu unag tu Templo ne Dios; tu altár nga nàwa ki pabeg ga balitù, se datu tebol nga aggiparotunán kadatu sinápáy nga dátun ke Dios. ²⁰ Pinàwa na ka pabeg ga balitù datu aggiparotunán ka pingki se datu pingki nga pagdílág da kitu àráng natu Kapàgán na Giyán. Sinúrut na tu bílin panggap kadedi. ²¹ Pinàwa na pe datu sinan but-bútà nga dikurasyon, se datu dílág, se datu sagpit. Nàwa da ngámin ki pabeg nga balitù. ²² Ay datu ikkakartib ka pabílu, datu malúkung, se datu gupán, se tu aggipayán ka birgáng, ay nàwa da ngámin pe ki pabeg nga balitù. Ay tu gagyangán natu Templo se tu gitap natu Kapàgán na Giyán, ay nakalupkopán pe ngámin ki pabeg nga balitù.

5 Ay kane mabalin ngámin tu Ari Solomon datu ubra kitu Templo ne APU, ay nilnà na kitu kuwartu nga aggisiruán da kada aruminta kitu Templo datu ngámin na nidde natu ama na nga David ke APU, nga balitù, silber, se datu ngámin na usár pára kitu Templo.

Nilnà da tu Arko kitu Templo

(1 Ari. 8:1-9)

² Ay se yala inayabán tu Solomon ka Jerusalem datu pangmanàman da ka Israel, se datu ngámin na à-apu datu ngámin tangámalan na Israel, ta mawe da nga alà tu Arko ne APU ka bantay Zion kitu íli tu David, ta ilnà da ngin kitu Templo. ³ Ay díkod inumbet da ngámin kitu giyán tu

ári, kitu mekapittu nga búlán, nga tiyampu pe natu Piyasta nga Angwa da ka Báwi. ⁴Ay kane atán ngámin nin datu pangmanàman ka Israel, ay binulígán datu pappádi tu Arko. ⁵Ay nelawán datu pappádi se datu Levita tu Arko kitu tabernákulu, se datu ngámin na napatag nga aruminta, se da nippan da kitu Templo. ⁶Ay tu Ari Solomon se datu ngámin na iIsrael, ay nagbasu da ka adu tutu wala nga karneru se báka kitu àràng natu Arko. Akkan mabíláng datu nedátun da gapu kitu kaadu na. ⁷Ay se yala nippan datu pappádi tu Arko ne APU kitu kippayán na kitu Kapàgán na Giyán kitu Templo. Nippáy da kitu linung datu payà datu kerubin. ⁸Ata nakaùnát datu payà datu duwa nga kerubin kitu ngúdu natu Arko. Ay díkod nalyúngán tu Arko se datu takkan na ibbubúlig na. ⁹Adaddu pàrang datu takkan, ay díkod masissingan tu bungraw da kitu abay nga kuwartu natu Templo, kitu àràng natu Kapàgán na Giyán. Ngamay akkan da masingan kitu lasi. Atán da pikam kitúni panda kadedi nga al-algaw. ¹⁰Ay áwan sabáli nga inunag natu Arko, nu di tittu datu duwa pánid nga batu wa nekesurátan datu bil-bílin ne APU nga neunag kam tu Moses kitun, kitu kakowad na ka bantay Horeb, kitu nakiturátu ne APU kadatu iIsrael, kane metálaw nada ka Egipto.

¹¹Ay se yala lumawán datu ngámin na pappádi kitu Napatag ga Giyán. Ata ngámin datu pappádi nga atán kitúni, ay nagdalus da ki baggi da, oray nu akkan ittu tu oras da nga magubra. ¹²Ay ngámin datu Levita nga maragkansiyon, nga tu Asaf, se tu Heman, se tu Jedutun, se datu ngámin na pútupútut da se wawwági da, ay nakabádu da ka napiya nga dilána. Magsisíkád da kitu pane lattakán kitu altár nga magtuk-tukár kadatu gansa, arpa, se líra. Kabulun da datu magatut se duwa púlu wa pappádi nga maragtarumpeta. ¹³Ay datu magtarumpeta se datu maragkansiyon, ay maggindán da nga magdáyaw se magiyáman ke APU. Magtarumpeta da, se maggansa da, se magtukár da kadatu duddúma nga ittutukár da, nu magdáyaw da ke APU nga nán da,

“Namáru we APU,

ta ya aminya na nga akkan maul-ulis, ay áwan na panda.”

Ay se la nga nalngúpán ka angap tu Templo ne APU. ¹⁴Ay tútu nakusap pala datu pappádi kitu ubra da gapu kitu diláng ne APU nga nanglangngup kitu unag tu Templo.

Dinay-dáyaw tu Solomon nge APU

(1 Ari. 8:12-21)

6 Ay se yala nagkarárag tu Solomon nga nán na, “O APU, nán mu wa magyán ka ki nàrag nga gíbat. ²May nangwa ngà ka napiya tutu wala nga Templo pára kikaw, nga ittu ya pagyanán mu peyapeyang ngin ka panda!”

³Ay se yala umàráng tu ári kadatu ngámin tolay, se na pabindisiyonán da ke Dios. ⁴Ay nán na, “Maday-dáyaw nge APU nga Dios na Israel! Tinungpál na mismu tu nekari na kitu ama ku nga David nga nán na, ⁵‘Nanggayát kitu algaw wa nangitálaw ku kadaya tolay ku ka Egipto, ay áwan ku pikam piníli nga íli kadaya íli daya ngámin na tangámalan na Israel, nga pangipasikádan kiya Templo ku nga pagday-dayáwan da tolay kiyà. Ay áwan ku pe piníli nga ári nga mangituráy kadaya tolay ku nga iIsrael. ⁶May kídi, ay piníli ku ya Jerusalem nga íli nga pakeday-dayáwan ku; se nge David ya piníli ku nga mangituráy kadaya tolay ku nga iIsrael.’” ⁷Ay nán pikam tu Solomon, “Lammat kammala natu ama ku kitun nin na ipasikád idi nga Templo nga agday-dayáwan ke APU nga Dios na Israel. ⁸Ngamay nán ne APU kaggína, ‘Napiya ya palánu mu nga mangipasikád kiya Templo nga pakedayáwan na ngágan ku. ⁹Ngamay akkan ikaw ya mangipasikád, nu di iya pútut mu kampela ngin nin ya mangipasikád kiya Templo ku.’ ¹⁰Ay kídi, ay tinungpál ne APU tu kari na. Ta iyà in ya summukát kitu ama ku nga David nga magári kídi Israel, nga ummán kitu nekari ne APU. Ay nepàwa ku win idi ya Templo wa pagday-dayáwan ke APU nga Dios na Israel, nga ummán kitu kinagi na. ¹¹Ay nippáy ku win ki Templo ya Arko nga neunggán datu duwa pánid nga batu wa nekesurátan datu bil-bílin ne APU kadaya tolay nga iIsrael.”

Ya karárag tu Ari Solomon

(1 Ari. 8:22-53)

¹²Ay se yala nagsikád tu Solomon kitu àráng natu altár ne APU, se na nga netáyag datu íma na nga magkar-karárag, kitu pagmar-marngán ngámin datu tolay. ¹³Ay se la umunè kitu isteds nga bága nga pinàwa na, se na nippáy kitu túlad natu amuwág tu Templo; nasurù duwa mitru nga nagbaal tu kadakkal na, se nasurù isa nga mitru tu kalingúdu na.

Nagpalintud kitúni kitu àràng ngámin datu tolay, ay se na ngala nga netáyag datu íma na. ¹⁴ Ay se la nga nagkarárag nga nán na, “O APU nga Dios na Israel, áwan sabáli nga Dios nga ummán kikaw, ka lángit onu kídi kalawagán. Tung-tungpálam ya karim gapu kiya akkan maul-ulis nga aminya mu kadaya bobonan mu wa mangikur-kurug kikaw ki ngámin uray da. ¹⁵ Ay tinungpál mu ya karim kitu ama ku wa David nga bobonan mu. Ay kídi nga algaw, ay tinungpál mu mismu ngámin na nekari mu. ¹⁶ Ay lugud, O APU nga Dios na Israel, agngan ku nga tungpálan mu din tu nekari mu kitu ama ku nga David nga bobonan mu. Ata nán mu mà kaggína kitun nga, ‘Nu kapiyánan daya gakagaka mu nga ikurug daya bil-bílin se sur-súru ku nga ummán ki nangikurug mu, ay isa kaggída ya magturáy peyapeyang ki Israel.’ ¹⁷ Ay lugud, O APU nga Dios na Israel, tungpálam ngámin datu nekarim kitu ama ku wa David nga bobonam.

¹⁸ “May kurug nád agpà, Apu Dios nga mepagyán ka kadaya tolay kídi kalawagán? Ay oray ya ngámin lángit, ay akkan umanáy nga pagyanán mu, ay tu nád agpà in na meyang ka kiya Templo wa pinàwa ku! ¹⁹ O APU nga Dios ku, ginán mu agpà ya karárag se akim-imallà ku kikaw. ²⁰ Tagasinnám agpà ya Templo ki algaw se gabi, ta kídi nga giyán ya nán mu wa pagday-dayáwan kikaw. Ay sápay kuma pe ta ginán mu ya karárag ku kikaw nu umàráng ngà kídi nga giyán na magkarárag. ²¹ Ay ginán mu agpà ya akim-imallà mi se daya tolay mu wa iIsrael, nu umàráng kami kídi nga magkarárag kikaw. Ginán nakami agpà kiyán lángit nga pag-agyanán mu. Pakawanan nakami kadaya nagbas-basúlán mi.

²² “Ay nu makabásul ya isa nga tolay ki kasittolay na, ay se ya yala umbet kídi nga Templo nga magsipata kiya altár kídi na nga áwan na bas-básul, ²³ ay ginán mu agpà, APU kiyán lángit, ay se guwesán mu daya bobonam. Panísan mu ya nakabásul gapu kiya nadakè a kinuwa na, ay akkam pabasúlan daya áwan kinuwa nga nadakè.

²⁴ “Ay nu palsuwan daya kalínga da daya tolay mu wa iIsrael, gapu ta nagbásul da kikaw, may se da la nga magulli kammin kikaw, se daka bibbídan na Dios da, ay se da magkarárag ga makim-imallà kikaw kídi nga Templo mu, ²⁵ ay ginán muda agpà kiyán lángit nga pag-agyanán mu, se pakawanan muda ki nagbasúlán da, ay se muda iulli kammin ki lusà nga niddem kadatu apuapu da.

²⁶ “Ay nu akkan mu pagudanan gapu ta nagbásul kikaw daya tolay mu, ay se da nga umàráng kídi nga Templo nga magkarárag, se daka

bibbídán manin, se da makappoli ki nagbasúlán da, gapu ta pinánis mu da, ²⁷ ay ginán muda agpà, APU kiya lángit, se pakawanan mu daya iIsrael nga bobonan mu, ay se muda tùgúdán na mangwa ka napiya. Ay se mu udanán ya lusà a nepakin-kuwa mu kaggída.

²⁸ “Ay nu magulát da, onu atán ya umbet nga sapásap pa sinakit da, onu pisti daya mul-múla da, onu atán da magkán na dúdun onu arábat kadaya mul-múla da, onu umbet rautan daya kalínga da ya íli da, onu inna mán kiyán na pakarigátan da, onu sinakit, ²⁹ ay ginán mu agpà daya karárag se akim-imallà daya tolay mu nga iIsrael. Nu mànud da ya gapu daya ngámin na pakarigátan se pannakit da, ay se da itáyag daya íma da nga umàráng ki Templo nga magkarárag, ³⁰ ay ginán muda agpà kiya giyán mu ka lángit, se pakawanam da ki nagbasúlán da kikaw. Ay kuwaam mala kadaya tolay ya pagrabngán daya kuk-kuwaan da, ta ikaw ngala APU ya makammu ki atán ki lam-lammát da tolay. ³¹ Ta senu magansing da kikaw, ay se daka ikur-kurug peyang ngin kiya ag-agyán da kiya lusà a nepakin-kuwa mu kadatu apuapu mi.

³² “Ikarárag ku pe daya akkan iIsrael nga umbet kídí nga maggayát kadaya adayyu nga íli, ta nagína da ya kinaturáy mu, se daya nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa mu. Ay nu itáyag daya íma da nga magkarárag ga umàráng kídí Templo, ³³ ay ginán mu din agpà ya karárag da kikaw kiya lángit nga pag-agyanán mu, se kuwaan mu agpà daya agngan da kikaw, ta senu mammuwán daka se ikansing daka daya ngámin tolay kídí kalawagán, nga ummán kadaya iIsrael nga tolay mu. Ay mammuwán da pe nga ikaw ya maday-dáyaw kídí nga Templo nga pinàwa ku.

³⁴ “Ay nu mawe daya tolay mu kiya pagpapannám kaggída nga makigubát kadaya kalínga da, ay se da magkarárag nga umàráng kídí nga íli nga piníli mu wa nepàdàán na Templo nga agday-dayáwan kikaw, ³⁵ ay ginán mu agpà kiya lángit ya karárag da, se pangabáan muda.

³⁶ “Ay nu magbásul daya tolay mu kikaw, ta inna ngala nga tolay ya akkan makabásul, ay se ka makarungat kaggída, se muda ipaábà kadaya kalínga da, se tiliwan daya kalínga dada, se da ippan da ka adayyu onu adanni nga sabáli nga íli, ³⁷ ay se da ngala mànud ya nagbasúlán da ki kaatán da ki íli nga nangippannán da kaggída, se da nán nga magkarárag, ‘Nagbásul kami, se nadakè se akkan kustu ya kinuwa mi,’ ³⁸ ay nu ipas-pasnà da tutu wala ya makappoli, ay se da magkarárag ga umàráng kídí nga íli nga nepakin-kuwa mu kadatu apuapu mi, se íli nga

piníli mu nga kepasikádan naya Templo nga agday-dayáwan kikaw, ³⁹ ay gínán mu agpà daya kar-karárag da. Kalakkám da se pakawanan muda kadaya ngámin na nagbasúlán daya tolay mu kikaw. ⁴⁰ Kídi, O Dios ku, ay sinnan dakami se gínán mu agpà ya karárag mi kídi nga giyán.

⁴¹ “Ara lugud, O APU nga Dios, umbet ka ngin kídi Templo mu nga pagimangán mu,

nga giyán naya Arko mu nga pakasinnán kiya kinaturáy mu.

Tarànan mu din peyang daya pappádi mu,

ay se maganggam din ngámin daya tolay mu, gapu

ki kinamáru mu kaggída.

⁴² O APU nga Dios, akkan mu din pagdudoray ya piníli mu nga ári. Dam-damdammam agpà ya akkan maul-ulis nga aminya mu kitu David nga bobonam.”

Tu nangididikár tu Solomon kitu Templo

(1 Ari. 8:62-66)

7 Ay kane mabalin magkarárag tu Ari Solomon, ay uwad apuy ya gayát ka lángit ta nanidug kadatu dátun na masidug se datu duddúma nga dátun; ay se dummiláng tu unag tu Templo ki diláng ne APU. ² Akkan makalnà datu pappádi kitu Templo, ta napnu kitu diláng ne APU tu unag na. ³ Ay kane masingan ngámin datu ilsráel tu apuy nga nagdittág, se tu diláng ne APU kitu unag tu Templo, ay nagukkab da ngámin kitu lusà, se da dinay-dáyaw nge APU se nagiyáman da kaggína nga nán da,

“Namáru kurug nge APU!

Awan panda se akkan maul-ulis ya aminya na!”

⁴ Ay se yala nagdátun de Ari Solomon se datu tolay ke APU. ⁵ Nangidátun da ka 22,000 nga báka se 120,000 tu karneru. Ay se yala nedidikár de Ari Solomon se datu tolay tu Templo ne Dios. ⁶ Ay se yala nagsíkád din datu pappádi kitu netudin kaggída nga pagyanán da. Nagsíkád pe datu Levita nga sikkiikkam kadatu ittutukár da nga kinuwa tu Ari David nga mausár ki panagday-dáyaw ke APU, ay se da nagkansiyon nga nán da, “Ya akkan maul-ulis nga aminya na, ay áwan na nga panda,” Ay kitu dammáng datu Levita, ay netanggoyob datu pappádi datu tarumpeta da. Ay datu ngámin na ilsráel ay nagsisíkád da ngala.

⁷ Ay se yala nedidikár tu Ari Solomon tu amin-túlád natu amuwág tu Templo ne APU, ta magdátun pe kitúni kadatu masidug ga dátun, se datu taba datu dátun da pára ki agkakappiya. Ata tu pinàwa na nga bága nga altár ay bittì. Akkan meyang ngámin datu dátun na masidug, se datu dátun na trigo, se datu dátun na kábig se taba.

⁸ Ay pittu ngalgaw nga sinilibráran de Ari Solomon se datu ngámin iIsrael tu Piyasta nga Angwa da ka Báwi. Adu tutu wala datu tolay ya naglalbet nga gayát ka Lebo-hamat ka pane dáya, se datu gayát ka panillod kitu awweg ka Egipto. ⁹ Ay kitu mekawalu walgaw tu namalin da kitu silibrasiyon da, ta pittu ngalgaw da nga sinilibráran tu nangididikár da kitu altár se tu Piyasta nga Angwa da ka Báwi. ¹⁰ Ay kitu mekaduwa púlu se tallu nga algaw natu mekapittu nga búlán, kane mabalin tu silibrasiyon da, ay pinapan tu Ari Solomon nin datu tolay kadatu babalay da. Sikkaanggam da se simpipiya datu uray da nga nawe gapu kitu nasingan da nga kinamáru ne APU kitu David se kitu Solomon se kaggída ngámin na iIsrael.

Tu nagpassingan ne APU kitu Solomon

(1 Ari. 9:1-9)

¹¹ Ay díkod nabalín tu Ari Solomon tu Templo ne APU, se tu palásiyu na. Nàwa na ngámin datu palánu na nga kuwaan kadatun. ¹² Ay kitu namissán na gabi, ay nagpassingan ne APU kitu Solomon, ay se na nán kaggína, “Nagína ku ya karárag mu. Ay piníli ku idi nga Templo nga agbasuwán nu kadaya datudátun nu kiyà. ¹³ Ay nu akkan ku pagudanan, onu ipàrù ku daya dúdun na magkán kadaya mul-múla nu, onu pagtakitan ku daya tolay ku, ¹⁴ ay se da nga magpakumbaba se magkarárag, se da magulli kiyà, se da igsán daya nadakè a kuk-kuwaan da, ay ginán ku ka lángit ya karárag da, ay se ku pakawanan da kadaya bas-básul da, se ku papiyaan kammin ya lusà da. ¹⁵ Sin-sinnan kuda, se ginán ku daya kar-karárag kídì, ¹⁶ ta piníli ku idi nga Templo, nga ittu ya pag-aganán ku peyapeyang ka panda. Tagasinnán ku peyapeyang se tarànan ku idi nga giyán. ¹⁷ Ay ikaw, nu ikurug nà peyang nga ummán kitu kinuwa natu ama mu nga David, se surútan mu ngámin na bil-bílin se lin-lintag ku, ¹⁸ ay pagturayan ku daya gakagaka mu, nga ummán kitu nekari ku kitun kitu David nga ama mu, kane nán ku kaggína nga, ‘Atán peyang

isa kadaya gakagaka mu ya magári ki Israel.’¹⁹ Ngamay nu paglikudán dà se nu akkan surútan daya bil-bílin ku kadakayu, se kayu magsirbi se magdáyaw kadaya sab-sabáli nga diyos,²⁰ ay pataláwan takayu kídí nga lusà a nidde ku kadakayu. Ay se ku igsán idi nga Templo nga nekísi ku nga pagday-dayáwan nu kiyà. Ay díkod igal-galà se irup-rupát daya ngámin duddúma nga tolay idi nga Templo.²¹ Ay oray nu napiya tutu wala idi nga Templo kídí, ay pagballà in daya tolay ya maglilíwán nu kuwa nga nán da, ‘Taanna tura ummán kídí ya kinuwa ne APU kídí ya lusà se kídí nga Templo?’²² Ay nán daya tolay nga summungbát, ‘Ata pinaglikudán da nge APU nga Dios da, nga nangitálaw kadatu apuapu da ka Egipto. Ay se da ittu mán kammin na sir-sirbiyán se day-dayáwan daya sabáli nga diy-diyos. Ay ittu ya gapu na nga nepalúbus ne APU nga màwa yán na nadakè kaggída.’”

Datu duddúma pikam ma kinuw-kuwa tu Solomon

(1 Ari. 9:10-28)

8 Ay duwa púlu dagun tu Solomon nga kinuwa tu Templo ne APU, se tu palásiyu na. Ay kane mabalin na datun,² ay nesarunu na nga kinappiya kammin datu íli nga nidde tu Ari Huram kaggína. Ay se na pinagyán datu duddúma nga iIsrael kadatuni nga íli.

³ Ay kitun na tiyampu, ay sinákup tu Ari Solomon tu íli Hamat-zoba.
⁴ Ay kinappiya na kammin pe tu íli Tadmor nga atán kitu ir-ir-er, se na kinuwa pe datu il-íli ka Hamat, nga ittu datu aggippayán da kadatu masap-sápul da.⁵ Kinappiya na pe datu pane ngátu se panimbaw nga íli Bet-horon. Inabut na datu íli ka darupírip, se na pinayán ka ruwángan se datu gitap da nga atán pasuwál da.⁶ Kinappiya na pe tu íli Baalat, se datu duddúma pikam ma íli nga aggippayán da kadatu masap-sápul da. Ay se nangwa pe ka aggippayán na kadatu takay suldádu na, se datu kabalyu na. Ay nepàwa ngámin tu Ari Solomon datu piyán na nga kuwaan ka Jerusalem, se ka Lebanon, se kadatu ngámin na il-íli nga sakúpan na.⁷ Atán datu tolay ya nabansi ka Israel nga akkan iIsrael; datu Heteo, Amoreo, Perezeo, Hiveo se datu Jebuseo.⁸ Aggída datu gakagaka datu tolay nga akkan pinatayán datu iIsrael. Ay aggída datu pinílit tu Ari Solomon nga pinagubra. Ay asassu da pikam panda kadedi nga al-algaw.
⁹ May datu iIsrael, ay akkan nada pinílit ta pinagubra. Ta aggída datu

suldádu na, se ap-apu datu suldádu, se apu datu suldádu nga atán takay, se apu datu suldádu nga nakakabalyu. ¹⁰Uwad da nga 250 nga tolay ya nippáy tu Solomon nga apu datu pagub-ubraan na.

¹¹Ay se yala inalà tu Solomon tu atáwa na nga pútut tu ári ka Egipto ka íli tu David, se na nga nippan kitu kinuwa na nga balay kampela ngin tu atáwa na. Ata nán na, “Akkan mabalin magyán ya atáwa ku kiya palásiyu tu David nga ári ka Israel, áta ngámin na giyán na naganán tu Arko ne APU, ay napatag da nga giyán. Ay nagyán tu Arko kitúni.”

¹²Ay se yala nagbasu tu Ari Solomon ka dátun na nga masidug pára ke APU kitu altár nga kinuwa na kitu pane àráng natu balkon natu Templo. ¹³Sinúrut na tu lintag tu Moses panggap ki panagdátun ki káda algaw; ki algaw wa aggiimáng, se Piyasta na Baru Búlán, se tu tallu nga piyasta ki káda dagun: tu Piyasta nga Angngán da ka Sinápay nga Awan Pamalbád, tu Piyasta ki Aggagáni, se tu Piyasta nga Angwa da ka Báwi. ¹⁴Ay netul-túluy na tu pagannurútán nga nebílin tu ama na nga David panggap kitu kauwauwár datu pappádi se datu Levita kitu panagsirbi da. Ay datu Levita tu mangiapu kadatu tolay nga magday-dáyaw ke APU, se sumeng kadatu pappádi kitu inalgalaw wa ubra da. Ay inuwa-uwár na pe datu magguwardiya kadatu gagyángán natu Templo, ta ittu yán tu bílin tu David nga bobonan ne Dios. ¹⁵Ay tinungpál ngámin tu Ari Solomon datu bílin tu Ari David nga ama na kadatu pappádi se datu Levita mepanggap kadatu aggippayán da kadatu usár kitu Templo, se daya duddúma pikam ma masápul nga màwa.

¹⁶Ay díkod, binalin ngámin nin tu Ari Solomon datu ubra kitu Templo, manggayát kitu pundasiyon na panda kitu nakabalin na tutu wala.

¹⁷Ay se yala nawe tu Ari Solomon ka Ezion-geber se Elot, kitu dudúngán datu bapor ka íli Edom. ¹⁸Niddán tu Ari Huram ka bapor, se neparob na pe datu tolay na nga napenám magbiyahe ki bapor, nga magkapitán se magbugador kadatu bapor. Ay nagbapor da nga nawe ka Ofir, kabulun da datu tolay tu Solomon. Ay kane magulli da, ay nangilbet da ka moli sangapúlu se annam toneláda nga balitù.

Tu naggagáyam tu reyna ka Sheba

(1 Ari. 10:1-13)

9 Ay kane magina natu reyna ka Sheba tu agdindinnámag tu Solomon, ay inumbet ka Jerusalem ta tistíngan na kadatu nasulit nga sal-saludsud na. Adu datu tolay na nga kabbulun na. Adu pe datu kámel na nga nangitàyán na kadatu agtu na nga talibangug, se adu tutu wala nga balitù, se datu napatag ga batu. Ay kane magsingan da se tu Solomon, ay sinaludsud na ngámin datu saludsud nga atán ki lammát na. ²Ay sinungbátan ngámin tu Solomon datu saludsud na. Awan na ngala nga di ammu nga akkan na melaw-lawág kaggína. ³Ay kane nammuwán tu reyna ka Sheba nu wà ummán tu kinasírìb tu Solomon, se kane masingan na tu palásiyu wa kinuwa na, ⁴se datu makkán na atán kitu tebol na, se tu nekaurnus datu ù-upisiyál na, se datu bad-bádu da, se datu asassu na se datu bádu da, se datu pára tog na se datu bad-bádu da, se datu dátun na nga masidug nga nedátun na ke APU kitu Templo, ay akkan nakoni ki nekasdaáwan na tutu wala.

⁵Ay díkod nán na kitu ári, “Kurug tu nadámag ku ka íli ku mepanggap kadaya kinuw-kuwa mu se ya kinasírìb mu! ⁶May akkan ku wa kurugan datun na dam-dámag, may se ku nasingan mismu. Ay natù-turù ya nasingan ku may datu nadámag ku. Awan ki gudduwa naya kinakurug na kitu nadámag ku. Nasì-sírìb ka gáyám may ya nadámag ku nga kag-kagiyán da tolay. ⁷Nagásat daya tolay mu. Ay nagásat dedi ya magsir-sirbi kikaw nga maggigina peyang kiya kinasírìb mu. ⁸Maday-dáyaw we APU nga Dios mu, nga naangammán kikaw, se naka pinagbalin ka ári pára kaggína. Gapu ta pà-pàgan naya Dios daya tolay na nga ilsrael, se piyán na nga magnanáyun da ka áwan panda, ay ikaw ya nippáy na nga ári nga mangituráy kaggída, ta senu ipákat mu ya kinalintag se ya kustu ki angituráy mu kaggída.”

⁹Ay se na niddán tu ári ka 4,000 kílú nga balitù, se adu tutu wala nga talibangug, se napatag ga batu. Ay áwan kapáda datun na talibangug nga nidde tu reyna ka Sheba kitu Ari Solomon.

¹⁰Ay uwad da pe nilbet datu bobonan tu Ari Hiram se datu bobonan tu Solomon nga balitù a gayát ka Ofir, se da káyu wa algum, ay se da napatag ga batu. ¹¹Ay inusár tu Solomon datu káyu wa algum kitu agdán natu Templo ne APU se agdán natu palásiyu na. Ay nagpàwa pe ka arpa

se líra pára kadatu magtuk-tukár. Ay áwan ya ummán kadayán ka oray wàna ka Juda.

¹²Ay nidde pe tu Ari Solomon kitu reyna ka Sheba datu ngámin na piyán na agngan. Natù-turù pay may datu niddanán na kitu ári. Ay se yala nagulli tu reyna se datu tolay na.

Tu kinabànáng tu Solomon

(1 Ari. 10:14-25)

¹³Ay dinnagun nga magáwat tu Ari Solomon ka nasurù 23 toneláda nga balitù. ¹⁴Malaksid pikam datu buis datu maglà-láku se negusiyante. Ay mangidde pe ka balitù se silber datu ngámin na à-ári ka Arabia se datu gugubernador ka Israel. ¹⁵Ay nagpàwa tu Solomon ka duwa gatut nga dadakkal nga kalátag, ay se na pinakalupkopán ka pittu kílu wa pinitpet ta balitù tu káda isa nga kalátag. ¹⁶Ay se yala nagpàwa pe ka tallu gatut ta bibittì a kalátag nga pinitpet ta balitù; tallu se gudduwa kílu ya dammat naya káda isa. Ay se la nippáy tu ári datu kalátag kitu giyán kitu palásiyu na nga nepangágan na ka Ginúbát Lebanon. ¹⁷Ay se yala nagpàwa pe tu ári ka abay ya tugaw nga nàwa ka asong elepante. Ay se na pinakalupkopán ka pabeg ga balitù. ¹⁸Ay nakalupkopán pe ka balitù datu annam ma pákad tu agdán natu tugaw, se tu agsap-atán na kadatu bingil na. Ay kitu magdammáng nga bíkat natu tugaw, ay uwad pe agrumdaddán na. Atán pe duwa nga sinan láyon nga magsisíkad kitu bíkat natu tugaw. ¹⁹Ay nagpàwa pikam tu Ari Solomon ka sangapúlu se duwa nga sinan láyon. Nepasíkad nada nga maganubáng kadatu annam ma pákad natu agdán natu tugaw. Ay áwan pikam ya ummán kitun na tugaw ki ngámin kalawagán! ²⁰Ay ngámin na akap tu Ari Solomon, ay nàwa da ki pabeg nga balitù, se datu ngámin na usár na kitu giyán kitu palásiyu nga nepangágan na ka Ginúbát Lebanon. Ata akkan nabanor ya silber kadatun na al-algaw nga naggári tu Solomon. ²¹Ata káda tallu dagun, ay mawe magbiyahe ka Tarshis datu bapor tu Solomon nga kabulun da datu tolay tu Hiram. Ay mangilbet da peyang ka balitù, se silber, se asong elepante, se da ayong, se datu anù nga ummán ka pábu.

²²Ay díkod bumànáng se summírìb tutu wala tu Ari Solomon. Awan na kapáda oray inna nga ári kídi kalawagán. ²³Ay umbet ngámin datu à-ári kídi kalawagán ka giyán tu Solomon nga manggìna kadatu kag-kagiyán

na gapu kitu kinasírib nga nidde ne Dios kaggína. ²⁴ Ay káda dagun na atán umbet ta maggagáyam kaggína, ay mangilbet da ngámin ka rigálu da kaggína nga nàwa ki silber se balitù. Atán da pe bádu, se iggugubát, se rikádu, se kabalyu se da asnu. ²⁵ Ay uwad 4,000 nga balay datu 12,000 nga kabalyu na se datu takay na pára ki gubát. Nippáy na datu duddúma ka Jerusalem nga adanni kaggína, ay nippáy na datu duddúma kadatu duddúma nga il-fli. ²⁶ Neturayán ngámin tu Solomon datu ngámin na à-ári kadatu giy-giyán na manggayát kitu wángag Eufrates panda ka Filistia, se dumatang ka namandanán na Egipto. ²⁷ Nagbalin ya silber ka ur-úray yala nga ummán nala ki batu kitu nagturáy na, ta adu tutu wala. Ay adu tutu wala pe datu káyu wa sedoro; ummán ki kaadu datu káyu wa sicomoro nga atán kadatu ambaw datu ban-bantay ka Juda. ²⁸ Ay datu kabalyu tu Solomon, ay ginátang nada ka Egipto, se kadatu duddúma pikam ma íli.

Tu nekatay tu Solomon

(1 Ari. 11:41-43)

²⁹ Ay datu duddúma pikam ma kinuw-kuwa tu Solomon, ay nesúráat da kitu libru na istoriya natu profeta Natan, se kadatu nepainunna nga kinag-kagi de Ahija nga iShilo, se datu nesúráat ta nepasingan ne APU kitu profeta Iddo nga mepanggap pe kitu Jeroboam nga pútut tu Nebat. ³⁰ Appát púlu dagun tu Ari Solomon na naggári ki ngámin Israel. Nag-agyán kitun na naggári na ka Jerusalem. ³¹ Ay kane matay, ay netaman da kitu íli tu David. Ay tu Rehoboam nga pútut na tu summukát nga nagári.

Tu nagribilde datu iIsrael kitu Rehoboam

(1 Ari. 12:1-20)

10 Ay nawe tu Rehoboam ka Shekem, ta kitúni tu napannán datu ngámin na iIsrael nga mamagbalin kaggína ka ári. ² Ay kane madámag tu Jeroboam nga pútut tu Nebat tun, ay nagtálaw ka Egipto se la nagulli ka Israel. Ta nawe ka Egipto kitun kitu nagtálaw na ke Ari Solomon. ³ Ay pinaayabán datu iIsrael tu Jeroboam, ay se da nawe ka giyán tu Rehoboam, ay se da nán kaggína, ⁴ “Inasassu nakami tutu wala natu ama mu. Nu palangpáwan mu daya ipaubra mu kadakami, se akkan nakami parigátan, ay magsirbi kami kikaw.” ⁵ Ay nán tu Rehoboam,

“Magulli kayu kammin nu malpás ya tallu ngalgaw, ta lam-lamtan ku pikam.” Ay díkod nagtatálaw win datu tolay.

⁶ Ay se yala inamomanán tu Ari Rehoboam datu lálákay nga agpamutuán tu ama na nga Solomon kitu kasibbiyág na. Ay nán na kaggída, “Nágan naya makagi nu? Nágan naya isungbát ku kadatu tolay?” ⁷ Ay nán da kaggína, “Nu namáru ka kadedi nga tolay, se mu kuwaan ya mabaal mu wa mamaanggam kaggída, ay umapu da peyapeyang kikaw.” ⁸ Ngamay akkan ginina tu Rehoboam tu kinagi datu lálákay. May nawe na inamomanán datu babbágu nga karusadán na nga ittu datu magsir-sirbi kaggína. ⁹ Ay nán na kaggída, “Nágan na ya makagi nu? Nágan naya isungbát ku kadatu tolay nga magpàsay kadatu nadammat ta ubra nga nepaubra natu ama ku?” ¹⁰ Ay nán datu babbágu nga nesungbát, “Ay ummán kídí ya kagiyan mu kadaya tolay, ‘Ab-abay ya ingkikit ku may tu ábà tu ama ku! ¹¹ Nu nadammat tu nepaubra natu ama ku, ay nadà-dammat ya ipaubra ku kadakayu. Nu lúbid ya pinagsaplit tu ama ku kadakayu, ay lúbid da napayán ka rasi ya pagsaplit ku kadakayu.”

¹² Ay díkod, kane malpás tu tallu walgaw, ay nagulli tu Jeroboam se datu ngámin na tolay kitu giyán tu Rehoboam, ta ittu tu kinagi na kaggída. ¹³ Kane amomanán tu Rehoboam datu tolay, ay nadakè tu naggun-úni na kaggída. Akkan ittu kinagi datu lálákay kaggína tu kinagi na kadatu tolay. ¹⁴ Tu kinagi datu babbágu mán kammin tu kinagi na. “Nu nadammat tu nepaubra tu ama ku kadakayu, ay nadà-dammat ya ipaubra ku kadakayu. Nu lúbid ya pinagsaplit tu ama ku kadakayu, ay lúbid da napayán ka rasi ya pagsaplit ku kadakayu,” nán na kadatu tolay.

¹⁵ Ay díkod, akkan gininán tu ári datu tolay. Pagayatán ne Dios tun na nàwa, ta senu matungpál na tu kinagi na kitu Ahija nga iShilo panggap ke Jeroboam nga pútut tu Nebat.

¹⁶ Ay kane akkan ginán natu ári datu tolay, ay nán da nga nesáraw,
 “Awan mi ram-ráman nin ke David!
 Awan na mà kammala kinuwa nga pára kadakami!
 Dádun nin! Magulli tada ngin!
 Makammu ka kampela ngin nin kiya pagturayám,
 ikaw nga gaka tu David!

Ay díkod nagguulli datu tolay yin kadatu babalay da. ¹⁷ May neturayán kammala tu Rehoboam datu ilsráel nga atán ka Juda. ¹⁸ Ay se yala nepàrob tu Rehoboam tu Adoniram nga kapatás datu tolay nga pilítan da nga

pagubraan. Ngamay tinùtoán datu iIsrael panda kane matay. Ay kane madámag tu Ari Rehoboam tun na nàwa, ay nabur-burung nga nagtakay kitu takay na, ay se yala nagtálaw wa nawe ka Jerusalem. ¹⁹Ay panda kadedi nga al-algaw, ay magribilde datu gakagaka tu Israel nga mag-agyán ka pane dáya kadaya gakagaka tu David.

Kinagiyánan tu Shemaya tu Rehoboam

(1 Ari. 12:21-24)

11 Ay kane makadatang tu Ari Rehoboam ka Jerusalem, ay inurnung na datu suldádu nga gakagaka de Juda se Benjamin. Ay uwad 180,000 nga napíli na nga mawe makigubát kadatu iIsrael, ta senu màpoli na kammin ya pangiturayán na. ²May uwad kinagi ne APU kitu Shemaya nga bobonan na. ³Ay nán na, “Mawe mu kagiyan ke Rehoboam nga pútut tu Solomon nga ári ka Juda, se kadaya ngámin na iIsrael ka Juda se Benjamin: ⁴“Tu idi ya nán ne APU nán mu: Akkan nu gubatan daya induan nu. Magguulli kayu win kadaya babalay nu, ta pagayatán ku yán na nàwa!” Ay díkod, kinurug da tu kinagi ne APU. Akkan da ginubát de Jeroboam.

⁵Ay nag-agyán nala tu Rehoboam ka Jerusalem, ay se na pinalebután ka darupírip datu il-íli ka Juda, ta senu nasulit da maraut. Datun na íli, ay ⁶íli Betlehem, Etam, Tekoa, ⁷Bet-zur, Soco, Adullam, ⁸Gat, Maresha, Zif, ⁹Adoraim, Lakis, Azeka, ¹⁰Zora, Aijalon se Hebron. Tu dayán daya il-íli nga íli daya gakagaka de Juda se Benjamin nga naabut ka nadarupírip. ¹¹Ay kinaligdaán na pe datu aglingdán da, se na pinaguwardiyaán da kadatu ù-upisiyál na. Ay atán pe yin kadatuni datu masápul da nga makkán, se denu olíbo, se bási. ¹²Atán da pe kalátag nga dadakkal se say-áng kadatun ngámin na íli. Ay se na kinaligdaán ngámin na abut da. Ay díkod, datu Juda se Benjamin datu neturayán tu Rehoboam.

Nagkakápan datu pappádi se datu Levita ka Juda

¹³Ay datu pappádi se datu Levita nga mag-agyán ka pane dáya nga giyán datu tangámalan tu Israel, ay nagkakápan da ka giyán tu Rehoboam ka Juda. ¹⁴Nigsán nala datu Levita datu babalay da se lusà da, se datu kuw-kuwa da, ta akkan palubúsán de Jeroboam se datu pútut na nga

magsirbi da nga pappádi ne APU. ¹⁵ Namíli tu Jeroboam ka pappádi na kampela ngin nin na magsirbi kadatu pagday-dayáwan da kadatu diy-diyos da nga sinan kalding se sinan bak-baka nga pinàwa na. ¹⁶ Ay ngámin datu iIsrael nga maminya nga magdáyaw ke APU nga Dios da nga iIsrael, ay summúrut da kadatu Levita nga nawe ka Jerusalem, ta senu makapagbasu da ke APU nga Dios datu apuapu da. ¹⁷ Ay díkod umabay tu pangiturayán ka Juda. Ay se sinupurtáran da tu Rehoboam ki unag na tallu dagun. Nagbiyág da nga ummán kitu nagbiyág tu David se tu Solomon.

Tu pamilya tu Rehoboam

¹⁸ Ay se yala inatawán tu Rehoboam tu Mahalat nga pútut tu Jerimot nga pútut tu David. Tu ina na, ay tu Abihail nga pútut tu Eliab nga pútut tu Jesse. ¹⁹ Ay uwad da tallu wa annánà da nga lalláki: tu Jeus, tu Shemaria, se tu Zaham. ²⁰ Ay akkan nagbayág, ay inatawán tu Rehoboam manin tu Maaca nga pútut tu Absalom. Uwad da appát nga annánà da nga alláki; tu Abija, tu Attai, tu Ziza se tu Shelomit. ²¹ Ay pà-pàgan tu Rehoboam tu Maaca may datu duddúma nga attáwa na se datu kokobungan na. Ata sangapúlu se walu ngámin datu kurug attáwa tu Rehoboam, se annam púlu datu kokobungan na. Ay duwa púlu se walu ngámin datu lalláki nga pútut na, se annam púlu datu babbay. ²² Ay nippáy tu Rehoboam tu Abija nga pútut na nga laláki kitu Maaca nga apu datu wawwági na, ta aggína tu piyán na nga sumukát kaggína nga magári. ²³ Napiya tu inangwa na kadatu pútut na nga lalláki, ta aggída tu nippáy na nga makammu kadatu il-íli ka Juda se Benjamin, nga naabut ka darupírip. Nidde na kaggída ngámin datu masap-sápul da, ay se nada pinagsápul pe ka attáwa da.

Rinaut datu iEgipto ya Juda

(1 Ari. 14:25-28)

12 Ay kane umirut tu angituráy tu Rehoboam se nagbalin ka naturáy pà nang ngin, ay pinaglikudán na se datu ngámin iIsrael datu lin-lintag ne APU. ² Ay gapu kitu naglikud da ke APU, ay rinaut tu Shishak nga ári ka Egipto ya Jerusalem, kitu mekalimma nga dagun tu Rehoboam nga magturáy. ³ Kabulun tu Shishak datu 60,000 nga suldádu na nga nakakabalyu se 1,200 nga nakatakay kadatu takay suldádu, se datu akkan

ta mabílang nga kaadu tutu wala nga suldádu wa magdal-dalen nala. Kabulun da datu suldádu wa iLibya, iSukot, se datu iEtiopia. ⁴ Ay sinákup tu Shishak datu naabut ka darupírip nga íli na Juda; ay dummatang da panda ka Jerusalem. ⁵ Ay gapu ki ansing da kitu Shishak, ay naurnung datu à-apu ka Juda ka giyán tu Ari Rehoboam ka Jerusalem. Ay nawe tu profeta Shemaya kitu giyán da, ay se na nán kaggída, “Tu idi ya kagiyan ne APU: ‘Binay-án dà in, ay túya bay-án takayu pe yin na iturayán ne Shishak.’” ⁶ Ay binibbid tu ári se datu ap-apu nga nagbásul da, ay se da nagpakumbaba nga nán da, “Pagrabngán mi mà kurug ya kuk-kuwaan ne APU.” ⁷ Ay kane masingan ne APU nga nagpakumbaba da, ay nán na kitu Shemaya, “Nagpakumbaba da, ay túya akkan kuda parápun tutu wala ke Shishak gapu ki rungat ku tutu wala kaggída, nu di kuda nga ílisi pe yin nu kuwa. ⁸ Ay oray nu ummán kiyán, ay sakúpan ne Shishak da kammala, ta senu mammuwán da ya pagdúmán naya magsirbi kiyà se ya magsirbi kiya ári ka sabáli nga giyán.”

⁹ Ay díkod rinaut tu Ari Shishak ya Jerusalem. Ay inalàán na datu napatag ga usár ka Templo se kitu palásiyu. Ay inalà na ngámin, meráman datu balitù a kalátag nga pinàwa tu Ari Solomon. ¹⁰ Ay tútu nagpàwa tu Rehoboam ka kalátag nga nàwa ka bága ka panukát na kadatun. Ay se na nepatagasíngan da kadatu upisiyál datu guwardiya kitu gagyangán natu palásiyu. ¹¹ Ay káda lumná tu ári kitu Templo, ay pagkalátag datu guwardiya datu kalátag, ay se da la pe ipatulli kammin kitu kuwartu da. ¹² Ay gapu ta nagpakumbaba tu Rehoboam, ay nippà tu rungat ne APU kaggína. Ay díkod akkan nada rinápun tutu wala. Ay ya isa pe, ay napiya kam pe yin tu mà-màwa ka Juda.

Tu namalinán natu nagturáy tu Rehoboam

¹³ Ay lugud, ummirut tu nagturáy tu Rehoboam nga ári ka Jerusalem. Appát púlu se isa dagun na kane manggayát magturáy, ay se nagturáy ka sangapúlu se pittu dagun ka Jerusalem; tu íli nga piníli ne APU kadatu ngámin na íli datu gakagaka tu Israel nga pagday-dayáwan da kaggína. Tu Naama nga iAmmon tu ina tu Rehoboam. ¹⁴ Nadakè tu kinuwa na, ta akkan na pinagan-anu nga ammuwan ya piyán ne APU.

¹⁵ Ay datu kinuw-kuwa tu Rehoboam nanggayát kitu inanggayát na nga nagári panda kitu namanda na, ay nesúrat da ki libru ne profeta Shemaya

se ki libru ne profeta Iddo nga libru na naggay-gayatán da tul-tolay. Kitu inagturáy de Rehoboam se Jeroboam, ay pinabeg da tu naggugubát. ¹⁶ Ay kane matay tu Rehoboam, ay netaman da kitu giyán datu lúbù datu à-ári kitu íli tu David. Tu Abija nga pútut na tu summukát kaggína nga nagári.

Tu naggubát de Abija se tu Jeroboam

(1 Ari. 15:1-8)

13 Ay nanggayát ta magturáy tu Abija ka Juda kitu mekasangapúlu se walu dagun natu Jeroboam min nga magturáy ka Israel. ² Nagyán tu Abija ka Jerusalem kitu tallu dagun na nagturáy na. Ay tu Micaya nga pútut natu Uriel nga iGibea tu ina na.

Ay se yala nanggayát tu naggubát de Abija se tu Jeroboam. ³ Appát gatut ríbu datu suldádu natu Abija nga nalaing ki gubát. Ay tu Jeroboam, ay walu gatut ríbu datu suldádu na nga nalaing makigubát. Inurnus na datu suldádu na nga makigubát. ⁴ Nagdatang datu suldádu da kitu ban-bantay ka Efraim. Ay se la nagsíkad tu Abija kitu bantay Zemaraim, ay se na nán nga nesáraw kitu Jeroboam se datu suldádu wa iIsrael: “Manggina kayu kiyà! ⁵ Akkan nu agpà ammu ta, nga nekari ne APU nga Dios na Israel kitu David, nga atán peyang magturáy kadaya pútupútut na ki Israel? Awan tutu wala kippaán tun na kari na. ⁶ Ngamay ikaw Jeroboam nga pútut tu Nebat, nga bobonan tu Solomon na pútut tu David, ay nagribilde ka kitu apu mu. ⁷ Ay se yala pe nebulun kikaw dayán na áwan sur-surbi nga tolal, ay se nu win na kaguráan nge Rehoboam nga pútut tu Solomon, gapu la ta nabbing pikam kitun, se áwan na pikam pà nang ammu, se áwan na mabà-baal nga lumában kadakayu. ⁸ Ay kídì yin, ay nán nu kid da annung nu abáan nin ya kinaturáy ne APU nga nepiyár na kadaya pútut tu David, gapu ta adu kayu tutu wala, se ag-agtu nu ya balitù a sinan bak-baka nga pinàwa ne Jeroboam nga ittu daya diy-diyos nu. ⁹ Ay se nu wa pinatálaw daya pappádi ne APU nga gakagaka tu Aaron, se daya Levita. Ay se kayu wala namíli kada pappádi nu kampela ngin, ummán ki kuk-kuwaan daya duddúma nga íli. Nu atán nala nga isa nga toru wa báka se pittu toru wa karneru naya isa nga tolal, ay pagbalinan nu win ka pádi daya akkan kammala nga diyos sin. ¹⁰ May nu dakami, ay e APU ya Dios mi. Akkan mi pinaglikudán. Daya pappádi mi nga magsir-sirbi ke APU, ay dayán nala nga gakagaka tu Aaron, se daya Levita ngala pe

ya mabalin na sumeng kaggída kadaya ubra da. ¹¹ Ay káda pagmakát se gabi da nga magbasu ka dátun na masídug ke APU, se magsídug da ka nabangug nga insensu. Mangippáy da pe ka sinápay kitu útun natu pabeg balitù a tebol. Ay ginnabi da pe nga sibbán datu dílag nga nepaparotun kitu balitù a aggiparotunán. Kuk-kuwaan mi dayán ta sur-surútan mi daya bílin ne APU nga Dios mi. Ngamay dakayu, ay pinaglikudán nu win. ¹² E Dios mismu ya kabulun mi nga ittu ya mangiapu kadakami. Ay daya pappádi na ya magtarumpeta nu makigubát kami yin kadakayu. Dakayu wa iIsrael, akkan nu labánan ne APU nga Dios datu apuapu nu, ta akkan kayu mangábà.”

¹³ Ay tu Jeroboam, ay nepàrob na datu duddúma kadatu suldádu na nga mawe maglim-límut ka panin likud datu suldádu wa iJuda. Ay díkod kaduwán kadatu suldádu na, ay atán da kitu panin àráng datu iJuda, may atán pe datu atán kitu panin likud da. ¹⁴ Ay kane masingan datu iJuda nga darupan dada kitu panin likud se panin àráng da, ay kinumraw da nga nakiseng ke APU. Ay netanggoyob pe yin datu pappádi datu tarumpeta da. ¹⁵ Ay se yala nakasáraw ka naggat datu iJuda, ay se da nga dummarup. Ay inábà ne Dios tu Jeroboam se datu suldádu na kitu àráng ne Abija se datu iJuda. ¹⁶ Ay nagtatálaw datu suldádu wa iIsrael. Nepaábà ne Dios da kadatu iJuda. ¹⁷ Ay inábà de Abija se datu suldádu na datu iIsrael. Napatay da datu limma gatut ríbu wa suldádu wa iIsrael nga nalaing ki gubát. ¹⁸ Ay díkod inábà datu iJuda datu iIsrael kitu gubát da, ta nagpiyár da ke APU nga Dios datu apuapu da. ¹⁹ Ay impal tu Abija tu Jeroboam se datu suldádu na, ay nasákup da datu duddúma nga íli da, meráman tu Betel se datu il-íli kitúni, tu Jeshana se datu il-íli kitúni, se Efron, se datu il-íli kitúni. ²⁰ Ay akkan nin na nakapagturáy tu Jeroboam kitu báyat na nagturáy tu Abija. Pinagtakit ne APU, ay díkod natay. ²¹ May tu Abija, ay nagbalín ka naturáy pà nang. Ay sangapúlu se appát datu attáwa na, se duwa púlu se duwa datu pútut na nga lalláki, se sangapúlu se annam datu pútut na nga babbay. ²² Daya duddúma nga kinuw-kuwa tu Abija se tu kabiy-biyág na, se datu kinag-kagi na, ay nesúrát da kitu libru tu profeta Iddo.

Tu nakigubát tu Asa kadatu iEtiopia

14 Ay kane matay tu Abija, ay netaman da kitu íli tu David. Ay tu Asa nga pútut na tu summukát kaggína nga nagári. Natalna ya Juda ka sangapúlu dagun kitu nagturáy na. ²Ay datu napiya se kustu ki agsisíngan ne APU nga Dios na datu kinuw-kuwa tu Asa. ³Dinadál na ngámin datu altár datu sab-sabáli nga diy-diyos se datu pagday-dayáwan da kadatu alingúdu wa giy-giyán. Ay se na rinuparupà datu nepasíkad da batu, se na pe dinadál datu adígi natu diy-diyos nga Ashera. ⁴Ay binílin na datu tolay ka Juda nga e APU nga Dios datu apuapu da ngala ya pakisengán da, ay se ikurug da daya lin-lintag se bil-bílin na. ⁵Ay nippà pe tu Asa datu pagday-dayáwan da kadatu alingúdu nga giy-giyán, se datu anídúgán da ka insensu. Ay díkod, nagtalna tu pangiturayán na kitun na tiyampu. ⁶Ay kitun na atán ya kinatalna, ay kinappiya na datu il-íli ka Juda nga naabut ka darupírip. Awan nanggubát kaggína kadatun na dagun, áta niddán ne APU ka kinatalna. ⁷Ay nán na kadatu iJuda, “Kappiyánan tada daya il-íli. Palebután tada da ka abut ta darupírip, se mangwa tada pe kada torre, se da ruwángan, se da gitap se da pasuwál da. Kuw-kuwa tada pikam idi nga lusà, ta nakiseng tada ke APU nga Dios tada. Ay aggína pe ya nangidde ka kinatalna kadàtada kadaya lib-lebut tada.”

Ay díkod nabalin da nga kinappiya datu il-íli. ⁸Ay uwad tallu gatut ríbu wa suldádu tu Ari Asa nga iJuda, nga nakaarmas ka say-áng se dadakkal la kalátag. Ay uwad da pe duwa gatut se walu púlu ríbu nga suldádu na nga iBenjamin. Ay nakaarmas da pe kadatu bibitti a kalátag se bútag. Ay ngámin datun na suldádu, ay nalaing da nga makigubát.

⁹Ay uwad iEtiopia nga nagnágagan ka Zera nga inumbet nga manggubát kadatu iJuda. Moli isa nga milyon datu suldádu na, ay se atán tallu gatut nga takay suldádu na. Dumatang da panda kitu íli Maresha. ¹⁰Ay díkod nawe sinabat de Asa da, se datu suldádu na. Ay nagiddag da kitu tanáp Zefata ka Maresha. ¹¹Ay se yala nagkarárag tu Asa ke APU nga Dios na nga nán na, “O APU, ikaw wala ya makaseng kiya nakapsut, ta senu maábà na ya nabílag. Sengán nakami O APU nga Dios mi, ta ikaw ya pagtalgad mi. Ay inumbet kami nga makigubát kadedi nga adu tutu wala nga suldádu gapu ki pannakabalin mu. O APU, ikaw ya Dios mi. Akkan ka paábà kadaya tolay yala.” ¹²Ay díkod, inábà ne APU datu iEtiopia kitu

àráng de Asa se datu iJuda. Ay nagtatálaw datu iEtiopia. ¹³May impal de Asa da se datu suldádu na panda ka Gerar. Inábà tutu wala ne APU da se datu suldádu na. Ay tútu akkan da ngin mabaal tu makigubát. Adu tutu wala tu inarisamsam datu suldádu wa iJuda kaggída. ¹⁴Ay inábà da pe datu ngámin il-íli ka Gerar, ta nagansing ke APU datu tolay kitúni. Adu datu kuw-kuwa datu tolay kitúni, ay tútu inarisamsammán de Asa ngámin datun. ¹⁵Ay nawe da pe rinaut datu kampu datu duddúma nga magpas-pastu kadatu an-animál da. Adu datu inalàán da nga karneru se kalding, se kámel. Ay se da la nagulli ka Jerusalem.

15 Ay napatàyán ki Ispiritu ne Dios tu Azaria nga pútut tu Oded. ²Ay se la nawe kitu giyán tu Asa se na nán, “Gínán dà! Ikaw Asa se dakayu wa iJuda se iBenjamin! Bul-bulunan nakayu ne APU, nu akkan nu ig-igsán. Ay nu makim-imallà kayu kaggína, ay atangyaan nakayu. May nu paglikudán nu, ay paglikudán nakayu pe. ³Ay nabayág gin na dagudagun nga akkan da binibbid daya iIsrael ya kurug ga Dios. Awan da pe pádi nga magtùgud kaggída, se áwan da pe sur-surútan na lin-lintag. ⁴May kane umbet ya kapar-parigátan da, ay ittu win tu akasápul da ke APU nga Dios na Israel. Ay tútu nakim-imallà da kaggína, ay sinengán nada. ⁵Ay kadatun na tiyampu, ay nakapap-panansing tu lumawán, ta napalotán tu riribù kadatu ngámin na íli. ⁶Awan urnus datu il-íli. Magkakagúra da, áta rinib-ribù ne Dios da ka nagbal-baláki nga pakariribuán. ⁷Ngamay dakayu, ay magturad kayu. Akkan kayu madusmaya, ta atán ya gun-guna nu kadaya napiya nga kuk-kuwaan nu.”

⁸Ay kane magína tu Asa tun na kinagi tu Azaria nga pútut tu Oded, ay nagturad kurug. Nippaán na datu nadakè tutu wala nga sinan diy-diyos kitu ngámin na Juda se Benjamin, se kadatu nasákup na nga il-íli kitu ban-bantay ka Efraim. Ay se na kinappiya kammin tu altár ne APU nga atán kitu àráng natu balkon natu Templo ne APU. ⁹Ay se na inayabán datu ngámin na iJuda se iBenjamin, se datu iEfraim, datu iManasse, se datu iSimeon nga mepagíli kaggída. Ata adu tutu wala datu iIsrael nga nagalit ka Juda, kane masingan da nga tu Asa, ay bul-bulunan ne APU nga Dios na. ¹⁰Ay nagguurnung datu tolay ka Jerusalem, kitu mekalu búlán kitu mekasangapúlu se limma dagun nin na magári tu Asa. ¹¹Ay kitun na algaw, ay nagdátun da ke APU kadatu naarisamsam da nga an-animál; pittu gatut nga toru wa báka, se pittu ríbu wa karneru datu nedátun da. ¹²Ay se da nagsipata nga ipas-pasnà da ki ngámin na lammat

da, se ngámin na uray da tu mangikurug ke APU nga Dios datu apuapu da. ¹³ Ay daya akkan mangikurug ke APU nga Dios na Israel, ay masápul matay, nabbing da mán onu nanákam da ngin, se lalláki da mán onu babbay da. ¹⁴ Ay kinggat da nga nesar-sáraw tu nagsipata da ke APU, se da nagtanggoyob se nagtarumpeta. ¹⁵ Ay naganggam da ngámin na iJuda kitu nagsipata da, ta nepas-pasnà da ki ngámin na uray da tu nagsipata da, se tu nakim-imallà da kaggína. Ay sinengán ne APU da, ay se nada pinagimáng kadatu kalínga da kadatu lib-lebut da.

¹⁶ Ay nippà pe tu Asa tu ukò na nga Maaca kitu sáad na nga reyna, áta nagpàwa kitu nagdakè tutu wala nga rebultu natu diy-diyos nga Ashera. Binalbág tu Asa tu rebultu na, se na tinaltág, ay se na sinìdug kitu tanáp Kidron. ¹⁷ Ay oray nu akkan nippà ngámin tu Asa ka Israel datu pagday-dayáwan da kadatu diy-diyos, ay nepas-pasnà na tu inangngurug na ke APU kitu ngámin na inagbiyág na. ¹⁸ Ay ngámin datu napatag ga dátun da se tu ama na, datu silber se balitù se datu ar-aruminta, ay nippáy nada kitu Templo ne Dios. ¹⁹ Ay áwan nin na gubát panda kitu mekatallu púlu se limma dagun na naggári tu Asa.

Tu nuddi nga nagturáy tu Asa

(1 Ari. 15:17-22)

16 Ay kitu mekatallu púlu se annam dagun kitu nagturáy tu Ari Asa, ay rinaut tu Baasha nga ári ka Israel ya Juda. Inabut na ka darupírip tu íli Rama, ta senu áwan ya makalawán se makappan kadatu íli nga sákup tu Asa nga ári ka Juda. ² Ay tútu nagpálà tu Asa ka silber se balitù kitu Templo ne APU, se kitu palásiyu na, ay se na nepetulud kitu Ben-hadad nga ári ka Aram nga mag-agyán ka Damasco. Ay se na nepekagi pe ya ummán kídi, ³ “Alà mu dedi nga silber se balitù nga rigálù kikaw, ta piyán ku nga maggaddù ta nga duwa nga ummán kitu naggaddù tu ama ku se tu ama mu. Ay túya akkan mu win na gaddúán ne Baasha nga ári ka Israel, ta senu magtálaw kídi ya sakúpan ku.” ⁴ Ay nayát tu Ben-hadad kitu kinagi tu Ari Asa. Ay tútu nebon na datu kumander datu suldádu na nga mawe da gubatan datu iIsrael. Ay nasákup da datu íli Ijon, Dan, Abel-maim se datu ngámin na íli ka Naftali nga aggipayán da kadatu masap-sápul da. ⁵ Ay kane madámag tu Ari Baasha tu nàwa, ay kinusap na tu agpadarupírip na ka Rama. ⁶ Ay se yala nga inayabán tu Ari

Asa datu iJuda, se na pinalàan datu batu, se datu tarikáyu wa aruminta tu Ari Baasha nga inusár na nga magpadarupírip kuma ka Rama. Ay se yala inusár tu Asa datun na aruminta kitu nangappiya da kadatu íli Geba se Mizpa.

Tu profeta Hanani

⁷ Ay kitun na tiyampu, ay nawe tu profeta Hanani ka giyán tu Ari Asa, ay se na nán kaggína, “Gapu ta tu ári ka Aram tu nagpiyáran mu, nga akkan na e APU nga Dios mu, ay akkan nu win na marápun daya suldádu naya ári ka Aram. ⁸ Ay akkan mu agpà madamdám ta, tu nàwa kadatu iEtiopia se datu iLibya nga sibna tabbun na suldádu, se adu tutu wala datu takay da nga makigubát se datu kabalyu da? Nagpiyár ka mà kitun ke APU, ay tútu nepaábà nada kikaw. ⁹ Ata sisínán ne APU ya ngámin kalawagán, ta senu pabilgan na daya kurug nga mangikurug kaggína. Ug-og ka kiya kinuwa mu. Ay díkod manggayát kídí yin, ay makigub-gubát ka ngin.” ¹⁰ Ay gapu kitu kinagi tu profeta Hanani, ay nakarungat tutu wala tu Asa kaggína. Ay tútu nepebálud na se na pe pinapíngil. Ay se na pe yin na pagraw-rawtán nin datu duddúma kadatu iturayán na nga tolay.

Tu netattay tu Asa

(1 Ari. 15:23-24)

¹¹ Ay daya duddúma nga kinuw-kuwa tu Asa nanggayát kitu inaggári na panda kitu nepappanda na, ay nesúrat da ki Libru na Istoriya datu À-ári ka Juda se Israel. ¹² Ay kitu mekatallu púlu se siyám dagun tu Ari Asa nga magturáy, ay nagsinakit kitu bingil na. Sumamnga tutu wala tu sinakit, ngamay oray nu ummán kiyán, ay akkan nakiseng ke APU. Ittu na mán kammin na nakisengán datu marangngágas sin. ¹³ Ay natay tu Asa kitu mekappát púlu se isa dagun kitu naggári na. ¹⁴ Ay netaman da kitu pinàbután na kampela ngin nin na lúbù na kitu íli tu David. Pinayán da ka nagbal-baláki nga talibangug tu nangitadágan da kaggína. Ay kane itaman da, ay nagapuy datu tolay ka nagatang tutu wala ka angrispitár da kaggína.

Tu naggári tu Jehoshafat ka Juda

17 Ay tu Jehoshafat nga pútut tu Asa, tu summukát kaggína nga nagári. Ay pinabílag na tu pangiturayán na, ta senu mapàkád na datu iIsrael. ²Ay pinaguwardiyaán na datu naabut ka darupírip nga íli ka Juda, ay se yala nangwa pikam ka kampu datu suldádu na kadatu giy-giyán ka Juda se kadatu il-íli ka Efraim nga nasákup natu ama na. ³Ay binul-bulun ne APU tu Jehoshafat, ta sinúrut na tu kinuw-kuwa tu ama na kadatu nunna nga dagudagun na nagturáy tu ama na. Ay akkan pe nagdáyaw kadatu sinan diy-diyos nga Baal, ⁴nu di nga e Dios nga Dios natu ama na tu dinay-dáyaw na se nekur-kurug na datu bil-bílin na. Akkan na tinlad tu kuk-kuwaan datu iIsrael. ⁵Ay díkod, pinairut ne APU tu angituráy na ka Juda. Niddán datu ngámin na iJuda tu Jehoshafat ka rig-rigálu, ay tútu bumánang tutu wala, ay se pà-pàgan da tolay. ⁶Ay nagmákad tu uray na nga nangikur-kurug ke APU. Ay nippà na pe datu pagday-dayáwan da kadatu diy-diyos kadatu alingúdu wa giy-giyán, se na dinadál datu adígi natu diy-diyos nga Ashera.

⁷Ay kitu mekàlu dagun na ngin na magári, ay pinapan na datu ù-upisiyál na kadatu il-ileli ka Juda nga mangitùgud kada tolay kadaya lin-lintag ne APU. Ay tu dedi datun na ù-upisiyál: tu Ben-hail, tu Obadia, tu Zacarias, tu Netanel, se tu Micaya. ⁸Ay kabulun da pe datu siyám nga Levita: tu Shemaya, tu Netania, tu Zebadia, tu Asahel, tu Shemiramot, tu Jehonatan, tu Adonija, tu Tobija, se tu Tob-adonija. Kabulun da pe tu Elishama se tu Jehoram nga pappádi. ⁹Ay díkod, inalà da tu libru na lin-lintag ne APU, ay se da nawe netùgud kadatu tolay kadatu ngámin na il-íli ka Juda.

¹⁰Ay pinagansing ne APU datu ngámin na pagariyán kitu lib-lebut na Juda. Ay tútu akkan da ginubát tu Jehoshafat. ¹¹Ay atán datu Filisteo nga nagrigálu ka silber kitu Ari Jehoshafat. Ay nerigaluwán datu iArabia pe ka 7,700 nga toru wa karneru se 7,700 nga toru wa kalding. ¹²Ay díkod, tummuráy la nga tummuráy tu Jehoshafat. Nagpàwa kadatu il-íli ka Juda kadatu aglingdán da, se datu aggippayán da kadatu masap-sápul da. ¹³Ay adu tutu wala datu inurnung na kadatu masap-sápul da kadatu il-íli ka Juda. Nangippáy pe ka Jerusalem kadatu suldádu wa nalaing makigub-gubát. ¹⁴Nelistaán na datu suldádu na sigun kadatu naggayatán da nga tangámalán.

Datu suldádu nga gayát ka tangámalan Juda, ay 300,000 da ngámin. Tu Adna tu kumander da. ¹⁵Ay se yala tu Jehohanan tu sumarunu kaggína. Aggína tu kumander na 280,000 nga suldádu. ¹⁶Ay se yala nga tu Amasia nga pútut tu Zicri, nga nagbuluntaryu wa magsirbi ke APU. Aggína tu kumander na 200,000 nga suldádu. ¹⁷Ay datu gayát ka tangámalan tu Benjamin, ay uwad 200,000 nga suldádu nga marammútug se nalaing magusár ka kalátug. Ay tu Eliada tu kumander da. ¹⁸Ay se yala tu Jehozabad tu sumarunu kaggína. Uwad 80,000 datu suldádu na nga nakaarmas pára ki gubát. ¹⁹Ay tu dayán datu magsir-sirbi kitu ári. Sabáli pikam datu magguwardiya kadatu naabut ka darupírip nga il-íli ka Juda.

Kinagiyánan tu Micaya tu Ahab

(1 Ari. 22:1-28)

18 Ay kane bummánang se medin-dinnámag tu Ari Jehoshafat, ay nakikopun kitu Ahab nga ári ka Israel. Pinagatáwa da datu pútut da. ²Ay kane malpás ya piga nga dagun, ay nawe naggagáyam tu Jehoshafat kitu Ahab ka Samaria. Ay sinangaíli tu Ahab da se datu kabbulun na. Nagpaparti tu Ahab ka adu wa báka, se adu wa karneru. Ay se la nepar-parut tu Ahab tu Jehoshafat kitun na oras nga mawe da rautan tu íli Ramot-gilead. ³Ay nán na kitu Jehoshafat, “Mayát ka mamulun kadakami nga mawe mangraut ka Ramot?” Ay nán tu Jehoshafat nga nesungbát, “Ò a! Nakasagána kami se daya tolay ku wa mamulun kikaw nga makigubát. Nu nágan naya nán mu, ay ittu pe kiyà. Ibílang mu ka suldadum daya suldádu ku,” nán na.

⁴May nán pe tu Jehoshafat, “May punnán ta pikam nga ammuwán nu nágan na ya kagiyan ne APU.” ⁵Ay díkod, pinaayabán tu Ari Ahab datu appát gatut nga profeta, ay se na nán kaggída, “Mawe mi nád rautan ya Ramot-gilead onu akkan?” Ay nán da nga nesungbát, “Mawe kayu ta pangabáan nakayu ne Dios!” ⁶May nán tu Jehoshafat, “Awan agpà in sabáli nga profeta ne APU kídi ta, nga annung tada pagsaludsúdán pikam?” ⁷Ay nán tu Ahab, “Atán pikam isa nga profeta ne APU kídi, may lùsawan ku wa pagsaludsúdán, ta áwan nala napiya nga kagiyan na panggap kiyà. Pabeg gala nga nadakè. Nge Micaya nga pútut tu Imla.” Ay nán tu Jehoshafat, “Akkan mu mà a nga kagiyan ya ummán kiyán.” ⁸Ay díkod kirrawán tu Ari Ahab tu isa kadatu upisiyál na se na nán, “Mawe mu

mà a ayabán ne Micaya nga pútut tu Imla. Magkaru ka.”⁹ Ay tu Ahab nga ári ka Israel se tu Jehoshafat nga ári ka Juda, ay atán da nga magtutúgaw nga nakabádu da ka bádu ári. Atán da kitu aggaggián nga adanni kitu ruwángan tu íli Samaria. Atán pe datu ngámin na profeta kitu àráng da nga magbàbànan mepanggap kitu kàwaán da.¹⁰ Ay tu Zedekia nga pútut tu Kenaana tu isa kaggída. Nangwa kada sinan sàgud nga balayyáng, ay se na nán, “Tu idi ya nán ne APU. Sàgúdan nu daya iAram kadedi nga sàgud panda ki karápun da.¹¹ Ay ittu pe tu kag-kagiyan ngámin datu profeta, nga nán da, “Mawe nu rautan ya Ramot-gilead, ay mangábà kayu, ta pangabáan nakayu ne APU.”

¹² Ay tu upisiyál nga nebon tu ári nga mawe mangayáb kitu profeta Micaya, ay nán na kitu Micaya, “Nán ngámin daya profeta ke ápu ári nga napiya ya pagbalinán naya gákat da. Ay túya ittu pe ya kagiyan mu!”¹³ May nán tu profeta Micaya, “Ikari ki ngágan naya sibbiyág nga APU, nga tittu ya kagiyan naya Dios ku ya kagiyan ku.”

¹⁴ Ay kane umbet tu profeta, kitu giyán tu ári, ay nán tu ári kaggína, “Micaya, mawe mi nád gubatan ya Ramot-gilead onu akkan?” Ay nán tu Micaya nga nesungbát, “Mawe kayu, ay mangábà kayu. Ipaábà ne APU da kadakayu.”¹⁵ May nán tu Ahab kaggína, “Mamimpiga taka pe pagsipataan ki ngágan ne APU, nga yán nala nga kurug ya kagiyan mu kiyà?” nán na.¹⁶ Ay díkod, nán tu Micaya, “Nepassingan kiyà nga nasip-siparà kadaya ban-bantay daya ngámin na ísrael. Ummán da kadaya karneru wa áwan magpas-pastu kaggída. Ay se la nán ne APU, ‘Awan da nga apu. Papannam da ngin kadaya babalay da. Akkan da ngin na makigubát.’”¹⁷ Ay nán tu Ari Ahab kitu Jehoshafat, “Nán ku mà in kikaw nga áwan kammala nga napiya nga kagiyan nayán panggap kiyà, nu di pabeg nadakè.”

¹⁸ Ay nán pikam tu Micaya, “Gínán nu ya kagiyan ne APU! Nasingan ku we APU nga magtutúgaw kiya tugaw na. Ay ngámin daya ilángit ay magsisíkad da ki pane diwanán na se pane kasígid na.¹⁹ Ay nán ne APU, ‘Inna ya mawe mangiparut ke Ahab nga ári ka Israel nga mawe rumaut ka Ramot-gilead ta senu matay kitúni?’ Ay nagbabaláki tu kagiyan datu ilángit.²⁰ Ay se la nga uwad ispiritu nga nagsíkad kitu àráng ne APU nga nán na, ‘Iyà ya mawe mangiparut kaggína.’ Ay se la sinaludsud ne APU, “Paannán mu?”²¹ Ay nán tu ispiritu, ‘Mawe yà a pagbusidan datu ngámin na profeta na.’ Ay nán ne APU kaggína, ‘Ang ka lugud din. Kuwaam ya nán mu, ta màwa nga kurug.’²² Ay túya ittu kurug ya nàwa. Pinagbusid

ne APU dedi nga profeta mu. Ngamay lammat ne APU nga nadakè ya màwa kikaw.”

²³ Ay se la umadanni tu profeta Zedekia ke Micaya se na timpit. Ay se na nán, “Paanna ya nakammum nga pinanáwan nà ya Ispiritu ne APU ta senu amomanán naka?” ²⁴ Ay nán tu Micaya, “Mammuwán mu ngala yán nin nu mawe ka ngin na magsirù ki isa nga kuwartu!” ²⁵ Ay se yala pinatiliw tu Ari Ahab tu Micaya kitu isa kadatu upisiyál na, se na nepippan ka giyán tu Amon nga gobernador kitu íli, se ka giyán tu Joas nga pútut na. ²⁶ Ay se na nebílin nga masápul ibálud da tu profeta Micaya, ay se da iddán nala ka sinápay se danum panda ki aggulli na nga maggayát makigubát. ²⁷ May nán tu Micaya, “Ay nu makapagulli ka pikam, ay akkan na e APU ya nangamomán kiyà! Dakayu ngámin, ginán nu ya kinagi ku!”

Tu netattay tu Ahab

(1 Ari. 22:29-35)

²⁸ Ay díkod, nagbulun de Ahab nga ári ka Israel, se tu Jehoshafat nga ári ka Juda nga nawe rinaut ya Ramot-gilead. ²⁹ Ay nán tu Ari Ahab kitu Jehoshafat, “Ippà ku ya bádu ku, se yà magbádu ka ur-uray, ta senu akkan dà melásin kiya paggugubatán. May ikaw, ay magbádu ka ngala kiya bádu ári.” Ay díkod ittu kurug tu kinuwa da, ay se da nawe nakigubát. ³⁰ Ay binílin tu ári ka Aram datu ap-apu datu takay na nga makigubát, nga áwan da sabáli nga gubatan nu di itu ári ngala na Israel. ³¹ Ay díkod, kane masingan da tu Ari Jehoshafat ay nán da, “Ye tuni yin ya ári daya iIsrael,” nán da. Ay tútu darupan da ngin. May nakiseng tu Jehoshafat ke APU, ay sinengán kurug ne APU. Nedayyu na kaggína datu dumarup kaggína. ³² Ay kane mammuwán datu ap-apu nga nakatakay kadatu takay ya makigubát, ay nán da, “Akkan aggína ya ári daya iIsrael.” Ay tútu nakusap da nga magappal kitu Jehoshafat. ³³ Ay uwad isa kadatu suldádu nga iAram tu nangur-úray yala nga nangibútug kitu bútug na, ay nepang-pangámu wala pe nga nippáy kitu Ahab. Sumilput tu mayán tu bútug kitu nagbátán datu kalátag na baggi na. Ay tútu nán tu Ahab kitu mangitur-turung kitu takay na, “Napayán nà! Magtálaw ta kídi paggugubatán. ³⁴ Ay napanat tu gubát kitun na algaw. Nagtiterig gala tu Ahab kitu takay na nga umàráng kadatu iAram panda kitu gid-gidám. May kane masirbut tu mata ngin, ay natay yin.

19 Nagulli tu Ari Jehoshafat kitu palásiyu na ka Jerusalem nga áwan na nàwaán. ²Ay nawe dinatang tu profeta Jehu nga pútut tu Hanani. Ay se na nán kitu ári, “Napiya kadi nga sengán mu ya nadakè a tolay, se pàgan mu ya mangalùsaw ke APU? Ngamay gapu kiya kinuwa mu, ay lùsawan naka ne APU. ³May oray nu mapakuna, ay atán kam pe napiya nga kinuwa mu, ta dinadál mu daya adígi nga tagematun naya diy-diyos nga Ashera. Ay se sur-surútan mu tutu wala nge Dios.”

Tu namíli tu Jehoshafat kada guwes ka Juda

⁴Ay nag-agyán tu Jehoshafat ka Jerusalem. May nasansán na mawe maggagáyam kadatu tolay, manggayát ka Beer-sheba, panda kitu ban-bantay ka íli Efraim. Ay-ayuyútan na datu tolay nga magulli da kammin ke APU nga Dios datu apuapu da. ⁵Nangippáy ka guwes kadatu ngámin na íli ka Juda nga naabut ka darupíríp. ⁶Ay se nada binílin nga nán na, “Kapiyánan nu ya maglam-lammat ki angguwes nu, ta akkan kayu guwes daya tolay, nu di e APU. Sesengán nakayu kiya angguwes nu. ⁷Magansing kayu ke APU. Kappiyánan nu ya mangguwes, ta akkan ipalúbus ne APU ya nadakè a angguwes, onu ya amagdudúma, onu ya mangáwat ki pasùsù.”

⁸Ay namíli pe tu Jehoshafat kadatu Levita se pappádi, se datu ap-apu ki káda tangámalan ka Israel, nga mangguwes kada kásu mepanggap kiya lintag ne APU se daya ríri da tolay. Nag-agyán da kitúni Jerusalem. ⁹Ay tu idi tu bílin na kaggída, “Masápul magansing kayu ke APU ki agsirbi nu. Ikurug nu peyang, se ipas-pasnà nu ki ngámin uray nu ya magsirbi kaggína. ¹⁰Ay nu atán kásu nga ilbet da keliyán nu kadakayu nga mepanggap ki nakapatay, onu daya duddúma pikam nga kásu mepanggap kadaya lin-lintag onu bil-bílin, ay masápul tùgúdán nuda kiya masápul la kuwaan da, ta senu akkan da makabásul ke APU, ay se akkan makarungat kadakayu se kadaya keliyán nu. Tu yán ya kuwaan nu, ta senu akkan kayu makabásul. ¹¹Ay nu mepanggap kadaya ngámin kásu mepanggap ki angngurug ke APU, ay e Amaria nga apu da pappádi ya makammu. Ay nge Zebadia nga pútut tu Ismael nga apu datu tangámalan ka Juda ya makammu kadaya kásu mepanggap ki gubirnu. Ay daya Levita, ay aggída ya annung nu wa pakisengán. Akkan kayu magansing ki annungpál nu kadaya ubra nu. Ay e APU din ya mamul-bulun kadaya mangwa ki kustu.

Tu nakigubát tu Jehoshafat kadatu iMoab se datu iAmmon

20 Ay kane mabà-bayág, ay naggaddù datu iMoab se datu iAmmon, se datu duddúma nga Meuneo se da nawe gubatan tu Jehoshafat. ²Ay uwad da tolay ya nawe nangikagi kitu Jehoshafat nga nán da, “Atán daya adu tutu wala nga suldádu nga gayát ka Edom, ka dammáng na Natay nga Bebay, nga umbet mangraut kadakayu. Atán da ngin ka Hazazon Tamar (En-gedi pe ya isa ngágan na).” ³Ay nagansing tu Jehoshafat kitu nedámag kaggína. Ay tútu nagkarárag ga nakiseng ke APU. Ay se na binílin datu ngámin na iJuda nga magngílin da mangán ta magkarárag da. ⁴Ay díkod, ngámin datu tolay kadatu il-íli ka Juda, ay nagkakápan da ka Jerusalem nga magkar-karárag nga makiseng ke APU. ⁵Ay nagsíkád tu Ari Jehoshafat kitu àráng datu tolay ka Juda se Jerusalem nga atán kitu àráng natu baru wa amuwág natu Templo ne APU, ⁶ay se na nán, “O APU nga Dios datu apuapu mi, ikaw wala ya Dios nga atán ka lángit. Ay ikaw wala pe ya mangitur-turáy kadaya ngámin na pangiturayán kídi kalawagán. Mannakabalin se naturáy ka, ay túya áwan ya maketurad kikaw. ⁷Ikaw mà, O Dios mi ya namàpur kadatu mag-agyán kídi nga íli kane umbet daya tolay mu wa iIsrael. Ay se mu wa nidde idi nga lusà kadaya gakagaka tu Abraham nga opun mu ka kuw-kuwa da ka áwan panda? ⁸Ay nag-agyán kídi yin daya tolay mu, ay se da nangwa ka Templo pára kikaw. ⁹Ay nán da, ‘Nu umbet ya kapar-parigátan mi, ummán kiya gubát, se layus, se sinakit, onu magulát kami, ay umbet kami kídi nga Templo nga pagday-dayáwan kikaw, ay se kami magkarárag ga makiseng kikaw kadaya kaparigátan mi, ay se ginán nakami se nakami isalákan.’ ¹⁰Ay kídi yin, atán nin daya iAmmon, iMoab se iEdom nga mangraut kadakami. Kitun ay akkan mu nepalúbus nga rautan datu apuapu mida kane itálaw muda ka Egipto. Túya inalíli datu iIsrael da, se akkan dada rinápun. ¹¹May sinnam kod ya pagsubálit da kadakami. Tali pàpuran dakami kídi ya lusà a nepakin-kuwám kadakami nga táwid mi. ¹²O Dios mi! Panísam da, ta áwan mi mabà-baal la makigubát kaggída, ta adu tutu wala pà nang daya suldádu da nga madama umbet nga manggubát kadakami. Akkan mi ammu ya kuwaan mi, may ikaw wala ya namnamáan mi nga sumeng kadakami.”

¹³Ay uwad pe datu ngámin na lalláki ka Juda, kabulun da datu attáwa da se datu annána da nga magsisíkád ki àráng Templo ne APU. ¹⁴Ay se

yala neturayán na Ispiritu ne APU tu Jahaziel nga Levita nga pútut tu Zacarias nga atán magsisíkáð pe kitúni. Tu Zacarias, ay pútut natu Benaya nga pútut natu Jeyel. Ay tu Jeyel, ay pútut tu Mattania nga Levita nga gakagaka natu Asaf. ¹⁵ Ay nán na, “Gínán dà ápu ári, se dakayu ngámin na iJuda se iJerusalem! Tu idi ya kagiyan ne APU kadakayu, ‘Akkan kayu magansing! Akkan kayu malídug kadaya sibna tabbun na suldádu, ta e Dios ya makigubát kaggída, akkan dakayu!’ ¹⁶ Mawe nuda sabant kaláwa ta manùdu da ngin ka bantay Ziz. Madatang nuda kitu panda natu tanáp nga mameyag kitu ir-ir-er ka Jeruel. ¹⁷ Akkan dakayu ya makigubát kaggída. Akkan kayu tagge magal-alit ki pag-agyanán nu wa magiddag kaggída. Sinnan nu wala ya anngábà ku nga APU nu pára kadakayu. Túya akkan kayu magansing se madusmaya. Sanguwan nuda kaláwa, ta e APU ya kabulun nu.”

¹⁸ Ay se yala nagukkab kitu lusà tu Jehoshafat se datu ngámin na iJuda se datu iJerusalem nga nagday-dáyaw ke APU. ¹⁹ Ay se yala nagsíkáð datu Levita nga gakagaka tu Kohat se tu Kora, ay se da kinggat tutu wala tu nagday-dáyaw ke APU nga Dios na Israel.

²⁰ Ay kane pagmakát, ay gummabi datu suldádu wa iJuda nga nawe kitu ir-ir-er ka Tekoa. Ay kaggída nga mawe, ay nán tu Jehoshafat kaggída, “Manggína kayu wa iJuda se iJerusalem! Magpiyár kayu ke APU wa Dios nu, ta senu naturad kayu. Kurugan nu ya kag-kagiyan daya profeta na, ta senu mangábà kayu.” ²¹ Ay kane mabalin na nga kagiyánan datu tolay, ay namíli kadatu maragkansiyon nga maginunna kadatu suldádu, nga magkan-kansiyon se magday-dáyaw ke APU. Nakabádu da kadatu nappiya nga ibbabádu da nu magdáyaw da. Ay tu idi tu ikan-kansiyon da,

“Magiyáman tada ke APU,
ta áwan panda naya
akkan maul-ulis
nga aminya na!”

²² Ay kane manggayát da nga magkansiyon se magday-dáyaw ke APU, ay binur-buríngaw ne APU datu suldádu wa iAmmon, iMoab, se datu mag-agyán ka bantay Seir, nga umbet manggubát kadatu iJuda. Ay nagpapátay da kampela ngin. Ay tútu narápun da. ²³ Ata datu iAmmon se iMoab ay dinarup da datu kabbulun da nga suldádu wa iBantay Seir, ay rinápun dada. Ay se dala nga nagpapátay kampela ngin nin pe.

²⁴ Ay kane dumatang datu suldádu wa iJuda kitu torre kitu ir-ir-er, ay se da nga amawan datu kalínga da, ay datu newarenán na innát kitu lusà tu nasingan da. Awan nala nga nabiyág kadatu kalínga da. ²⁵ Ay se yala nawe de Jehoshafat se datu suldádu na nga magarisamsam kadatu nagkakátay nga kalínga da. Ay adu tutu wala datu aruminta, se datu lúpus, se datu napatag nga kuw-kuwa nga inalàán da. Tagge da akkan makkát datu naarisamsam da. Tallu ngalgaw da nga nagarisamsam, ta adu tutu wala. ²⁶ Ay kitu mekappát ta algaw, ay nagguurnung da kitu tanáp Beraca, se da dinay-dáyaw nge APU. (Ay naggayát kitun, ay nepangágan datun na giyán ka Beraca. Ya sarut na ay 'Pagdáyaw.') ²⁷ Ay se dala nga nagulli ka Jerusalem de Jehoshafat se datu ngámin na iJuda se iJerusalem nga sikkaanggam, gapu ta pinangábà ne APU da kadatu kalínga da. ²⁸ Ay nagdal-dalen da nga nagtuk-tukár kadatu arpa, líra se tarumpeta. Ay kane makadatang da ka Jerusalem, ay nangaw-át da kitu Templo ne APU. ²⁹ Ay nagansing ke Dios datu ngámin na il-ileli nga itur-turayán da à-ári, kane madámag da nga e APU ya nakigubát kadatu kalínga datu iIsrael. ³⁰ Ay ninggap pin tu pangiturayán tu Jehoshafat, ta pinagtalna ne Dios tu ngámin lib-lebut na.

Tu netattay tu Ari Jehoshafat

(1 Ari. 22:41-50)

³¹ Ay tallu púlu se limma dagun tu Jehoshafat kane magári ka Juda. Ay duwa púlu se limma dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay tu Azuba nga an-anà tu Shilhi tu ina na. ³² Ay napiya datu kinuw-kuwa tu Jehoshafat ki agsisíngan ne APU, ummán kitu kinuwa natu Asa nga ama na. ³³ Ngamay akkan na nimmin dinadál datu agday-dayáwan datu tolay kadatu sinan diy-diyos. Akkan da nepas-pasnà ki uray da tu angúsirut da ke Dios nga Dios datu apuapu da.

³⁴ Ay datu duddúma nga kinuw-kuwa tu Jehoshafat, ay nesúrát da kiya Libro tu Jehu nga an-anà tu Hanani nga nekesurátan daya Istoriya panggap kadatu À-ári ka Israel.

³⁵ Ay inumbet tu tiyampu wa nakikappiya tu Jehoshafat kitu Ahazia nga ári ka Israel. Ay adu datu kinuw-kuwa tu Ahazia nga nadakè. ³⁶ Nagseng da nga nangwa kada bapor ka Ezion-geber, nga pagbiyahe da ka Tarshis. ³⁷ Ay se yala nán tu Eliezer nga pútut tu Dodavahu nga iMaresha kitu

Jehoshafat, “Gapu ta nakikappiya ka ke Ari Ahazia, ay dadàlan ne APU ya kinuwa nu.” Ay nadadál kurug datu bapor nga kinuwaán da. Ay díkod akkan da nakabiyahe ka Tarshis.

21 Ay kane matay tu Jehoshafat, ay netaman da kitu lúbù datu mannákam na kitu íli tu David. Ay tu Jehoram nga pútut na tu summukát kaggína nga nagári.

Tu naggári tu Jehoram ka Juda

(2 Ari. 8:17-24)

²Ay datu wawwági tu Jehoram nga lalláki, ay tu Azaria, tu Jehiel, tu Zacarias, tu Azariah, tu Micael se tu Shefatia. Tu dayán ngámin datu pútut tu Jehoshafat nga ári ka Juda. ³Niddán nada ka adu wa silber se balitù, se datu napatag ga sannikuwa. Niddán nada pe kadatu naabut ka darupírip nga íli ka Juda. May tu Jehoram tu piníli na nga sumukát nga ári, gapu ta aggína tu manákam. ⁴Ay kane nairut tin tu angituráy tu Jehoram kitu pangiturayán na, ay pinatayán na datu wawwági na, se datu duddúma nga ap-apu ka Juda. ⁵Tallu púlu se duwa dagun tu Jehoram kane magári. Ay walu dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. ⁶Tinlad na datu nadakè a kinuw-kuwa datu à-ári ka Israel, ummán kadatu kinuw-kuwa tu Ahab, áta inatawán na tu pútut tu Ahab. Ay nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa tu Jehoram. ⁷May maddi pandanán ne APU ya angituráy daya gakagaka tu David, gapu ta nesipata na kitun kitu David nga atán peyang ya magturáy nga gakagaka na ka panda.

⁸Ay kitu nagturáy tu Jehoram, ay nagribilde datu iEdom ka Juda. Namíli da ka ári da kampela ngin. ⁹Ay se yala nawe rinaut tu Jehoram ya Edom. Kabbulun na datu kumander datu suldádu na, se datu nakatakay kadatu takay da makigubát. May napalebután datu iEdom da. Ay kane gabi, ay nagtálaw tu Jehoram se datu kabbulun na. ¹⁰Ay nanggayát kitun, ay magrib-ribilde datu iEdom ka Juda panda kadedi nga al-algaw. Ay kitun kam pe nga tiyampu, ay nagribilde pe datu iLibna kitu Jehoram, gapu ta pinaglikudán na ngin ne APU nga Dios datu apuapu na. ¹¹Ay se ngala pe nangwa ka pagday-dayáwan da tolay kadatu diy-diyos kadatu ban-bantay ka Juda. Ay díkod neparò datu iJerusalem se iJuda nga magbásul ke APU se umadayyu kaggína. ¹²Ay nagsúrát tu profeta Elias kitu Jehoram. Ay nán na kitu súrát na, “Tu idi ya kinagi ne APU nga Dios

natu apuapu mu wa David, ‘Akkan mu tinlad datu napiya nga kinuw-kuwa natu Jehoshafat nga ama mu, se tu Asa nga ári ka Juda kitun. ¹³Dayán mán kammin na nadakè a kinuw-kuwa datu à-ári ka Israel daya tal-taldan mu. Neparut mu daya iJuda se daya iJerusalem nga magdáyaw kadaya diy-diyos, nga ummán kitu kinuwa tu Ahab kadaya iIsrael. Ay se mu pe pinatayán datu wawwágim nga namà-máru may ikaw. ¹⁴Ay gapu kadayán na kinuw-kuwa mu, ay iddán ne APU ka nasamnga nga sinakit daya tolay mu, se daya annánà mu, se daya attáwa mu. Ay dadàlan na pe daya ngámin na kuw-kuwám. ¹⁵Ay nu ikaw, ay magtakit ka ka sinay. Ay nasamnga tutu wala, ta lumawán ya lábad sinay mu gapu kiyán na sinakit mu.”

¹⁶Ay neparut ne APU datu Filisteo, se datu Arabo nga mag-agyán kitu adanni kadatu iEtiopia, nga malúsaw da kitu Jehoram. ¹⁷Ay nawe da rinaut datu iJuda, se da inalàan datu ngámin na sannikuwa kitu palásiyu, se datu annánà se attáwa tu Jehoram. Sissa tu Jehoahaz nga kodiyan na pútut na tu nabansi.

Tu sinakit tu Jehoram nga nepatay na

¹⁸Ay se yala pinagtakit ne APU tu Jehoram ka sinakit ki lábad sinay na nga akkan maagásan. ¹⁹Ay kane malpás tu duwa dagun, ay sumamnga tutu wala tu sinakit tu Jehoram. Lummawán tu lábad sinay na, ay nagrígát tutu wala nga ittu win tu nepatay na. Ay akkan pinagapuy datu tolay na ka bátug angrispitár da kaggína nga akkan ummán kitu kinuwa da kadatu apuapu na. ²⁰Ay tallu púlu se duwa dagun tu Jehoram kane manggayát magári. Walu dagun na nga nagturáy. Ay áwan nala nagmanakit kane matay. Netaman da kitu ili tu David, may akkan kitu giyan datu lúbù datu à-ári.

Tu naggári tu Ahazia ka Juda

(2 Ari. 8:25-29; 9:21-28)

22 Ay kane matay tu Jehoram, ay pinagbalin datu iJerusalem ka ári da tu Ahazia nga kodiyan na pútut tu Jehoram. Ata datu duddúma nga wawwági na, ay pinatay datu Arabo da kitu nangraut da ka Juda.

21:17 Ahazia pe ya isa nga ngágan na.

²Duwa púlu se duwa dagun tu Ahazia kane manggayát magári. Ay isa dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay tu Atalia nga apúku tu Omri tu ina na. ³Tinlad pe tu Ahazia datu nadakè a kinuw-kuwa tu Ari Ahab, áta tu ina na tu magtù-tùgud kaggína nga mangwa ka nadakè. ⁴Nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa tu Ahazia; ummán kammin kadatu kinuw-kuwa datu akkobung tu Ahab. Ata kane matay tu ama na, ay aggída datu magtù-tùgud kaggína, ay neturung da ki pakadadálán na. ⁵Ay sinúrut tu Ahazia datu kag-kagiyan da kaggína. Nebulun kitu Ari Joram nga pútut tu Ahab nga ári ka Israel nga nawe nanggubát kade Hazael nga ári ka Aram ka Ramot-gilead. Ay nabigádan tu Joram kitu gubát. ⁶Ay díkod nagulli ka íli Jezreel nga magpabílag kitu bígád na. Ay nawe tu Ahazia nga ári ka Juda nga naggagáyam kaggína ka Jezreel.

⁷Ngamay ittu tu piyán ne Dios, nga tu aggagáyam tu Ahazia kitu Joram, ay ittu tunin tu pakatayán na. Ay kane dumatang tu Ahazia ka Jezreel, ay nawe sinabat tu Jehu nga pútut tu Nimshi. Aggína tu piníli ne APU nga mamanda ngin ki angnituráy daya gakagaka tu Ahab. ⁸Ay kitu angwa tu Jehu win kitu piyán ne APU nga màwa kadatu gakagaka tu Ahab, ay nasíngan na datu ù-upisíyál ka Juda se datu amamanakan tu Ahazia nga kabbulun na nga nawe maggagáyam kitu Joram ka Jezreel. Ay díkod pinatayán tu Jehu da ngámin. ⁹Ay se la nga sinap-sápul datu tolay natu Jehu tu Ahazia. Ay nasmà da nga magsir-sirù ka Samaria. Tiniliw da se da nippan ka giyán tu Jehu, ay pinatay na pe yin. Ay netaman da pe, ta nán da, “Apúku tu Jehoshafat nga nangikurug ke APU ki ngámin na uray na.” Ay áwan tutu wala ngin na pamilya tu Ahazia tu annung na nga sumukát kaggína nga magári.

Tu Atalia tu nagturáy ka Juda

(2 Ari. 11:1-3)

¹⁰Ay kane madámag tu Atalia nga ina tu Ari Ahazia nga natay yin tu an-anà na, ay pinapatay na pe datu ngámin na pamilya tu ári ka Juda. ¹¹May tu Jehosheba nga pútut tu Ari Jehoram nga babay nga wagi pe tu Ahazia, ay netálaw na tu Joas kadatu duddúma nga pútut tu Ahazia,

22:2 Ka Hebreo, ay appát púlu se duwa. May maddi mabalin idi ta tu ama na nga Jehoram, ay natay kitu appát púlu dagun na, nga nán na 2 Chron 21:20. Magbalin ka nanákam tu Ahazia ka duwa dagun may tu ama na.

ta patayan dada ngin. Nesirù na tu an-anà se itu magabílin kaggína kitu isa nga kuwartu. Ay díkod, akkan napapatay tu Atalia tu Joas. Ay tu Jehosheba, ay atáwa natu Jehoyada nga pádi. ¹²Ay nesirù na tu Joas kitu Templo ne Dios ki unag na annam dagun na nagturáy tu Atalia.

Tu nagribilde da kitu Atalia

(2 Ari. 11:4-16)

23 Ay kitu mekapittu dagun tu Atalia nga magturáy, ay nagturalad da nawe tu pádi Jehoyada nga nakiamomán kadatu kumander da ginatut ta suldádu: tu Azaria nga pútut tu Jehoram, tu Ismael nga pútut tu Jehohanán, tu Azaria nga pútut tu Obed, tu Maaseya nga pútut tu Adaya, se tu Elishafat nga pútut tu Zicri. ²Ay se da naglib-líbat nga nawe kadatu ngámin na íli ka Juda nga nagayáb kadatu Levita se datu ap-apu datu pam-pamilya da tolay, ay se da nawe ka Jerusalem. ³Ay kane dumatang da kattoni, ay nagguurnung da ngámin kitu Templo, ay se da nakiturátu kitu Joas nga pútut tu ári. Ay nán tu Jehoyada kaggída, “Atán kídi ya pútut tu ári. Aggína ngin ya magturáy, ta ittu tu nekari ne APU mepanggap kadaya gakagaka tu David. ⁴Ay tu idi ya masápul la kuwaan nu. Ay nu umbet magsirbi daya pappádi se daya Levita ki algaw wa aggiimáng, ay pagkàluwan nuda nga grúpu. Ya pagkàlu kaggída ay magguwardiya kiya gagyangán naya Templo. ⁵Ay ya pagkàlu pikam, ay mawe da ki palásiyu, ay daya nabansi nga pagkàlu, ay magguwardiya da kiya Lalangkán ki Pundasiyon. Ay ngámin daya tolay, ay magyán da kiya amuwág na Templo ne APU. ⁶Akkan kayu magpalnà kadaya duddúma kiya Templo ne APU. Tittu daya pappádi se daya Levita nga magsirbi kiyán na oras, ta aggída datu natudinán na magsirbi ke APU. May daya duddúma ngin, ay masápul surútan da ya bílin ne APU. Mag-agyán da ngala kiya lasi na Templo. ⁷Ay dakayu wa Levita, ay kappiyánan nu wa guwardiyaán ya ári. Magtagiampiláng kayu. Patayan nu ya oray inna nga lumná kiya Templo. Akkan nu pan-panáwan ya ári.”

⁸Ay kinurug datu Levita se datu ngámin tolay datu ngámin na bílin tu pádi Jehoyada. Inurnung datu ap-apu datu pappádi datu tolay da. Pinagbulun da datu magsirbi kitu algaw wa aggiimáng se datu akkan kuma magsirbi kitun na algaw. Ata akkan binuwà tu Jehoyada datu nabalín nagsirbi yin. ⁹Ay niddán tu Jehoyada datu ngámin na ù-upisiyál

ka say-áng se kalátag ga dadakkal se bibittì, nga armas kam natu Ari David kitun nga nippáy da kitu Templo ne Dios. ¹⁰ Ay nippáy na datu ngámin tolay ka guwardiya natu ári. Sikkiikkam da ngámin ka ampiláng da. Linìmut da tu Templo se tu altár. ¹¹ Ay kane nakasagána da ngámin nin, ay nawe nelawán tu Jehoyada tu Joas nga pútut tu ári, ay se na nippáy tu sagápaw kitu úlu na. Ay se da nidde kitu Joas tu libru wa nekesurátan datu lin-lintag ne APU mepanggap kiya magári. Ay se da nepakammu nga aggína ya ári da. Ay se yala inipuwán tu Jehoyada se datu pútut na ka denu tu úlu tu Joas, ay se da ngala nesáraw ka naggat ya, “Magnanáyun ya ári!”

Pinatay da tu Atalia

¹² Ay kane magína tu Atalia tu págat datu tolay nga makat-atagtág se makapatapatag kitu ári da, ay nawe kitu Templo ne APU nga giyán datu tolay. ¹³ Ay nasingan na kitúni tu baru wa ári nga magsisíká d kitu giyán adígi kitu lalangkán kitu Templo. Ay nakapalebut kitu ári datu ù-upisiyál se datu maragtarumpeta. Ngámin datu tolay, ay makang-anggam da nga magtatarumpeta. Ay datu maragkansiyon, ay magpatag da nga magtuk-tukár kadatu ittutukár da nga maggan-gánas nga magsilibrá r. Ay kane masingan tu Atalia tu ngámin na kuk-kuwaan da, ay pinìsi na tu bádu na, se na nán nga nesar-sáraw: “Taraydor kayu! Taraydor kayu!” ¹⁴ Ay se yala binílin tu Jehoyada datu kak-kapítan datu suldádu nga nán na, “Ilawán nu! Ay patayan nu ya oray iinna nga sumúrut kaggína. Ata nán tu pádi nga, “Akkan nu patayan kídi giyán Templo ne APU.” ¹⁵ Ay díkod dinugkam da tu Atalia, se da nippan kitu lalangkán kitu palásiyu nga dad-dalenán datu kabalyu, ay se da pinatay kitúni.

Datu inulis tu Jehoyada

(2 Ari. 11:17-20)

¹⁶ Ay se yala nakiturátu tu Jehoyada kitu ári se kadatu ngámin na tolay nga aggída ngin daya tolay ne APU. ¹⁷ Ay se yala nawe ngámin datu tolay kitu pagday-dayáwan da kitu diyos nga Baal, se da rimba. Tinumatumà da tu altár kitúni se datu sinan diy-diyos. Ay se da pinatay tu Mattan nga pádi tu diyos da nga Baal kitu àráng datu altár. ¹⁸ Ay se

yala nepindu tu Jehoyada kadatu pappádi tu magtagasíngan kitu Templo ne APU. Aggída datu natudinán tu David nga makammu kadatu masidug ga dátun ke APU, ta ittu tu nesúrát kitu lintag tu Moses. Aggída pe datu nangitudinán tu David kitu magpatag se magkan-kansiyon. ¹⁹ Ay se yala nangippáy tu Jehoyada ka guwardiya kadatu gagyangán natu Templo ne APU, ta senu áwan makalnà a tolay ya ibílang na lintag ka naragit. ²⁰ Ay se na inayabán datu kak-kapítan da suldádu, se datu agtuturáy, se datu nasasáad da tolay, se datu ngámin na tolay, ta mawe da nga itulud tu ári kitu palásiyu. Nelawán da kitu Templo ne APU, se da nedalen kitu paningátu wa gagyangán na mawe kitu palásiyu, ay se da pinagtugaw win tu ári kitu tugaw ári. ²¹ Ay naganggam ngámin datu tolay. Ay natalna pe yin tu íli kane mapatay da tu Atalia.

Pinakappiya tu Joas tu Templo ne APU

(2 Ari. 12:1-16)

24 Pittu dagun tu Joas kane manggayát magári ka Juda. Ay appát púlu dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay tu Zibia nga iBeer-sheba tu ina na. ² Napiya ki agsisingan ne APU datu kinuw-kuwa tu Joas ki báyat na inagbiyág tu Jehoyada nga pádi. ³ Pinamíli tu Jehoyada tu Joas ka duwa nga atáwa na. Ay uwad da annánà da nga babbay se lalláki.

⁴ Ay kane mabà-bayág, ay linammat tu Joas nga pakappiya tu Templo ne APU. ⁵ Inayabán na datu pappádi se datu Levita se na nán kaggída, “Mawe kayu kadaya ngámin na il-íli ka Juda, ay se nu alà ya dinnagun na buis daya iIsrael, ta ittu ya usaran tada nga mangappiya kiya Templo na Dios nu! Kuwaan nu wa dágus yán!” May akkan kinar-karu datu Levita tu nawe. ⁶ Ay díkod inayabán tu Joas tu Jehoyada nga ap-apu datu pappádi se na nán, “Tura mu akkan pikam pinapan daya Levita nga mawe magsingir ka buis daya iJuda se iJerusalem? Bílin mà yán natu Moses nga bobonan ne APU nga mabuisán daya tolay pára kitu Tabernákulu. ⁷ Ata kitu inagturáy tu Atalia nga nadakè a babay, ay linnà datu pasúrut na ya Templo ne Dios, ay se da inalà datu ngámin na napatag ga usár kiya Templo ne APU, ay se da inusár kitu agdáyaw da kitu diy-diyos da nga Baal.

⁸Ay se yala nagpàwa tu ári ka kahon, se na nepippáy kitu lasi natu lalangkán tu Templo ne APU. ⁹Ay se da nekagi kadatu iJerusalem se iJuda nga ilbetán da datu buis da pára ke APU, nga ummán kitu nebílin tu Moses nga bobonan ne Dios kadatu iIsrael kitu kakowad da kitun ka ir-ir-er. ¹⁰Ay naganggam datu tolay se datu ap-apu da, ay se da nilbetán datu buis da, se da nepisuán kitu kahon panda kitu nekapnu na. ¹¹Ay káda mapnu tu kahon ka pirà, ay alà datu Levita, se da mawe idde kadatu ù-upisiyál tu ári. Ay tu sareru se tu upisiyál natu ap-apu datu pappádi tu mangalà kitu mayán tu kahon, ay se da ipatulli kammin kitu giyán na kitu lasi natu gagyangán tu Templo. Ittu tu kinuwa da ki káda algaw, ay adu tu pirà a naùnud da. ¹²Ay nidde tu ári se tu Jehoyada tu pirà kadatu mangiapu kadatu magubra kitu Templo ne APU. Ay se da nanangdán kadatu maragsimintu, se datu karpinteru nga mangappiya kitu Templo. Nanangdán da pe kadatu nalaing magubra ki balayyáng se bága nga mangappiya kitu Templo ne APU. ¹³Ay nagpaggus tutu wala datu tolay nga nagubra. Ay tútu nakaru tu nangappiya da kitu Templo ne Dios. Nepolit da tu dáti nga singan na, ay se da pe kinaligdaán. ¹⁴Ay kane mabalín tu angappiya da kitu Templo, ay nawe da nidde kitu ári se tu Jehoyada datu bunna da nga pirà. Ay ittu inusár da nga nangwa kadatu aruminta kitu Templo ne APU, se datu usár da kitu panagdáyaw da, se datu usár da kadatu masìdug ga dátun da, se datu ikikíru se datu duddúma nga usár da nga nàwa ki silber se nàwa ki balitù. Ay kitu kasibbiyág pikam tu Jehoyada, ay magbasu da peyang kitu Templo ne APU kadatu dátun da nga masìdug.

Tu naglikud tu Joas

¹⁵Ay naglálakay pà nang tu Jehoyada. Magatut se tallu púlu dagun na kane matay. ¹⁶Ay netaman da kitu giyán lúbù datu à-ári kitu íli tu David, áta napiya tu nagsirbi na ke Dios se kitu Templo na, ay se napiya datu kinuw-kuwa na pára ka Israel.

¹⁷May kane matay tu Jehoyada, ay nawe datu ù-upisiyál ka Juda kitu giyán tu ári, ay se da nakim-imallà kitu ári nga aggída ngin tu gínán na kuma. ¹⁸Ay díkod nanggina tu ári kaggída, ay pinagdudoray da pe yin tu Templo ne APU nga Dios datu apuapu da. Ay datu adígi natu diy-diyos da nga Ashera se datu duddúma nga sinan diy-diyos datu day-dayáwan

da ngin. Ay díkod nakarungat te APU kadatu iJuda se iJerusalem gapu kitun na básul da. ¹⁹Ngamay nangibon kammala nge APU kada profeta na, ta senu pagulliyán da kammin datu tolay kaggína. Ngamay maddi manggína datu tolay.

²⁰Ay se yala nga neturayán na Ispiritu ne Dios tu Zacarias nga pútut tu Jehoyada nga pádi. Ay se yala nagsíkád kitu àráng datu tolay se na nán, “Tu idi ya nán ne Dios: Taanna, tura nu sinuwáy daya bil-bílin ne APU? Piyán nu agpà ya magrígát ta? Ay gapu ta pinaglikudán nu we APU, ay pagdudoray nakayu pe yin!” ²¹Ngamay nagtuturátu datu ap-apu nga patayan da tu Zacarias. Ay se yala pinatùtoán nату ári tu Zacarias kitu amuwág tu Templo panda kane matay. ²²Ay akkan nin nadamdám tu ári tu kinamáru na kaggína tu Jehoyada nga ama nату Zacarias. Pinapatay na mán kammin ya pútut na. Ay kane atán matay yin tu Zacarias, ay nán na, “Masingan din ne APU ya kuk-kuwaan nu, ay se nà din na ibálat!”

Tu netattay tu Joas

²³Ay kitun kam ma tiyampu kitu sumarunu nga dagun, ay rinaut datu iAram datu iJuda se iJerusalem, ay inábà dada. Ay se da pinatayán ngámin datu ù-upisiyál da. Ay nippannán da datu ngámin na inarisamsam da ka giyán tu ári da ka Damasco. ²⁴Ay oray nu bittè datu suldádu datu iAram, ay nepalúbus ne APU nga abáan da datu adu tutu wala nga suldádu wa iJuda, gapu ta pinaglikudán da nge APU nga Dios datu apuapu da. Ay díkod aggída tu namánis kitu Joas.

²⁵Ay pinanáwan nala datu iAram tu Joas nga nasamnga tu bigád na. Ay datu ù-upisiyál kammin nату Joas datu nagtuturátu nga ibálat da tu nagpapatay na kitu Zacarias nga pútut tu Jehoyada nga pádi. Ay tútu pinatay da tu Joas kaggína nga magid-idda kitu kuwartu na. Ay se da netaman kitu íli tu David. May akkan kitu giyán datu lúbù datu à-ári. ²⁶Ay datu namatay kaggína, ay tu Zabad nga pútut tu Shimeat nga iAmmon, se tu Jehozabad nga pútut tu Shimrit nga iMoab. ²⁷Ay kane matay tu Joas, ay tu Amazia nga pútut na tu summukát nga nagári. Ya istoriya panggap kadaya pútut tu Joas, se daya adu wa kinag-kagi da profeta panggap kaggína, se tu nangappiya na kitu Templo ne Dios, ay nesúrát da kiya Libru na Isteriya daya À-ári. Tu Amazia nga pútut na tu summukát kaggína nga nagári.

Tu naggári tu Amazia ka Juda

(2 Ari. 14:2-6)

25 Ay duwa púlu se limma dagun tu Amazia kane manggayát magári. Ay duwa púlu se siyám dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay tu Jehoaddan nga iJerusalem tu ina na. ²Ay napiya ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa tu Amazia. May akkan na nepas-pasnà ki uray na tu nangsúrut na kaggína. ³Ay kane umirut tin tu angngituráy na, ay pinapatay na ngin datu upisiyál na nga namatay kitu ama na nga ári. ⁴Ngamay akkan na pinatayán datu pútupútut da, áta kinurug na kam tu nesúrát ta bílin na nepesúrát ne APU kitu Moses nga nán na, “Akkan matay daya mannákam gapu ki básul daya annánà da, ay ummán pe daya annánà, akkan da matay gapu ki básul daya mannákam da. Ya nakabásul kampela ngin ya magikáru ki nagbasúlán na.”

Tu gubát kadatu iEdom

(2 Ari. 14:7)

⁵Ay se yala inurnung tu Amazia datu ngámin na lalláki nga iJuda se iBenjamin, se nada pinagbalin ka suldádu na. Inuwa-uwár nada sigun kitu pam-pamilya nga naggayatán da, ay se nada nepeapu kada kumander. Atán da tu nangiapu ka riníbu nga suldádu, se atán datu nangiapu ka ginatut ta suldádu. Nelista na ngámin datu lalláki nga magdagun ka duwa púlu se nasurù. Ay uwad da nga 300,000 ngámin na annung da ya makigubát. Nalaing da nga magusár ka say-áng se kalátag. ⁶Ay se nanangdán pikam ka 100,000 suldádu wa iIsrael. Nagbáyad ka 3,400 kílu wa silber. ⁷May uwad bobonan ne Dios ya nawe kitu giyán tu ári se na nán, “Apu ári, akkan mu ikíwid daya suldádu wa iIsrael, ta pinagdudoray ne APU ngin daya iIsrael. Ay akkan na pe yin sesengán daya iEfraim. ⁸Dakayu wala ya mawe. Magturad kayu wala nga makigubát. Ay nu ibulun nuda ipaábà nakayu ne Dios kadaya kalínga nu. Ata e Dios sala ya atán pannakabalin na sumeng onu mangipaábà kadakayu.” ⁹Ay nán tu Amazia kitu bobonan ne Dios, “Ay paanna ngin tu pinagbáyad ku nga 3,400 kílu nga silber kadatu suldádu na Israel?” Ay nán na tu bobonan ne Dios nga nesungbát, “Ad-adu pikam may iyán ya midde ne APU kikaw!” ¹⁰Ay díkod, pinagulli

tu Amazia ka Efraim datu suldádu wa tinangdánan na. Ay tútu lùsawan da tutu wala ya Juda ngin. Ay nagulli da nga sirrurungat tutu wala.

¹¹ Ay tútu nagturad tu Amazia, se na nga neapu datu suldádu nga nawe kitu tanáp Asin. Nakigubát da kitúni, ay 10,000 tu pinatay da kadatu suldádu wa iSeir. ¹² Ay 10,000 nga suldádu pikam tu tiniliw da. Nippan dada kitu útun tu tappáng se da nebinaán da. Ay díkod nagkakátay da nga naríturítu datu tuláng da kane magdittág da kadatu batu. ¹³ Ay datu suldádu wa iIsrael nga pinagulli tu Amazia, ay nawe da rinaut datu íli ka Juda kitu nagbátán na Samaria se Bet-horon. Ay tallu ríbu datu lalláki nga pinatayán da, ay adu tutu wala pe tu inarisamsam da.

¹⁴ Ay kane magulli tu Amazia nga nakigubát kadatu iEdom, ay inalà na datu sinan diy-diyos da, ay se na nga kinuwa da nga diy-diyos na. Dinay-dáyaw nada, ay se nagsídug pe ka insensu pára kaggída. ¹⁵ Ay tútu nakarungat nge APU kitu Amazia. Ay tútu nebon na tu isa nga profeta na ka giyán tu Amazia. Ay nán na, “Taanna, tura mu mán kammin day-dayáwan daya sinan diy-diyos nga akkan kammala nakesalákan kadaya tolay da kikaw?” ¹⁶ May kitu akun-oni pikam natu profeta, ay nán natu ári kaggína, “Kinuwa taka agpà nga pára tùgud kiyà ta? Náwa ka, nu akkan mu piyán ya matay!” Ay tútu naging-inggap tu profeta, ay se na nán, “Kurug la nga panísan naka ne Dios gapu ki kinuwám, se ya akkan mu nanggina kiyà.”

Inábà na Israel ya Juda

(2 Ari. 14:8-20)

¹⁷ Ay kane mabalin makiamomán tu Amazia kadatu magtù-tùgud kaggína, ay nangibon ka mangikagi kitu Joas, nga ári ka Israel nga pútut tu Jehoahaz nga apúku tu Jehu, kitu kárit na nga maggubát da. ¹⁸ May nán na tu Joas nga ári ka Israel nga nesungbát, “Uwad kaddat ta narasi ka Lebanon ya nagkuna ki káyu wa sedoro wa atán ka Lebanon, ‘Ipaatáwam ya babbalásang mu ki bag-bagu ku,’ nán na. May se yala uwad inumbet ta alsádu wa animál, ay se na dinam-dam-án tu kaddat ta narasi! ¹⁹ Magkidáyaw ka gane, gapu ta inábà mu daya iEdom. Napi-piya nu mag-agyán ka ngala ngin kiya giyán mu. Tura ka magsap-sápul ka riribù a pakaabáan mu ta, se daya tolay mu?”

²⁰ Ngamay maddi manggìna tu Amazia, áta piyán ne Dios nga ipaábà nada kiya kagubát da, gapu ki panagday-dáyaw da kadatu diy-diyos datu

iEdom. ²¹ Ay díkod, inayabán tu Ari Joas nga ári ka Israel datu suldádu na, ay se da nawe nakigubát kitu Amazia nga ári ka Juda. Naggugubát da ka Bet-shemes nga sákup na Juda. ²² Ay inábà datu iIsrael datu iJuda, ay nagtatagtág datu suldádu wa iJuda nga nagkakápan kadatu babalay da. ²³ Ay tiniliw tu Joas tu Amazia se na nippan ka Jerusalem. Ay se na ngala pinadadál tu nasurù magatut se walu púlu mitru kitu darupírip pa abut na Jerusalem; manggayát kitu gagyangán Efraim panda kitu gagyangán kitu Síku. ²⁴ Ay inarisamsam na ngámin na silber se balitù se datu ar-aruminta nga atán kitu Templo ne Dios nga tag-tagasinnán tu Obed-edom. Ay inarisamsam na pe ngámin na san-sanikuwa kitu palásiyu. Uwad da pe tiniliw na nga tolay. Ay se na nippan dayán ngámin ka Samaria.

Tu netattay tu Amazia

²⁵ Ay nagbiyág pikam ka sangapúlu se limma dagun tu Amazia nga ári ka Juda, panda kitu nekatay tu Joas nga ári ka Israel. ²⁶ Ay daya duddúma pikam nga kinuw-kuwa natu Amazia kitu báyat na naggári na, ay nesúrat da ki Libro naya Istoriya daya À-ári ka Juda se Israel. ²⁷ Ay nanggayát kitu nangsuwáy tu Amazia ke APU, ay uwad da tolay ka Jerusalem ya nagpalánu wa mamatay kaggína. Ay tútu nagtálaw se nawe ka Lakis. Ngamay inunud da, ay se da pinatay kattoni. ²⁸ Ay se da netakay ka kabalyu tu baggi na nga neulli ka Jerusalem. Netaman da kitu giyán datu lúbù datu apuapu na kitu íli tu David.

Tu naggári tu Uzzia ka Juda

(2 Ari. 14:21-22; 15:1-7)

26 Ay pinagbalin datu iJuda tu Uzzia ka ári da, nga sumukát kitu Amazia nga ama na. Sangapúlu se annam dagun tu Uzzia kane magári. ² Ay tu Uzzia tu namolit kammin se nangappiya kitu íli Elot kane matay tu Amazia ngin. ³ Ay sangapúlu se annam dagun tu Uzzia kane magári, ay limma púlu se duwa dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay tu Jecolia nga iJerusalem tu ina na. ⁴ Napiya ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na, ummán kitu kinuw-kuwa natu ama na nga Amazia. ⁵ Sinúrut na nge Dios kitu kasibbiyág tu Zacarias nga ittu tu nagtùgud

kaggína nga magansing ke Dios. Ki peyang nga akiseng na ke APU, ay pinapiya ne Dios tu biy-biyág na.

⁶ Ay se yala ginubát tu Uzzia datu Filisteo, ay se na dinadál tu darupírip pa abut natu íli Gat, se tu darupírip pa abut tu íli Jabne. Ay se nangwa kada il-íli kitu sakúpan Ashdod, se datu duddúma nga íli nga sakúpan datu Filisteo. ⁷ Ay sinengán ne Dios kitu nakigubát na kadatu Filisteo, se kadatu iArab nga mag-agyán ka Gur-baal, se kitu nakigubát na kadatu Meuneo. ⁸ Ay nagbáyad ka buis datu Ammonita kitu Uzzia. Nagbalin ka naturáy pà nang. Ay díkod nagdin-dinnámag panda ka Egipto. ⁹ Ay se yala nangwa tu Uzzia kada naligda nga torre ka Jerusalem; isa kitu pane gagyangán kitu Ruwángan kitu Síku, se isa kitu Ruwángan kitu Tanáp, se isa kitu naglikuwán natu abut. ¹⁰ Ay nagpàwa pe kada torre ka ir-ir-er, se nagpakorob ka adu wa bubun, ta adu datu báka na kitu ambaw datu ban-bantay se kadatu tan-tanáp ka Juda. Pà-pàgan tu ári tu magmul-múla, ay tútu adu datu pagub-ubraan na nga magtálun, se magtagasíngan kadatu kaubásan na kadatu ban-bantay se kadatu nadam-ag nga tan-tanáp. ¹¹ Ay atán da pe datu suldádu na nga nakasagána nga makigubát. Inuwár de Jeyel nga sikritári se tu Maaseya nga upisiyál datu suldádu nga atán kitu lista nga kinuwa da. Ay tu Hanania nga isa kadatu upisiyál tu ári tu mangiapu kaggída. ¹² Ay magdágup ka 2,600 datu apu datu pam-pamilya da, nga aggída tu mangiapu kadatu narungat ta suldádu. ¹³ Datu iapuwán da nga suldádu nga pabeg nalaing makigubát, ay 307,500. Abay ya miseng da kitu ári ki akigubát na kadaya kalínga na. ¹⁴ Ay niddán tu Uzzia datu ngámin na suldádu na ka kalátag, se bú tug, se say-áng, se helmet, se balayyang nga annáp gútù, se isling, se batu isling. ¹⁵ Ay nippáy na pe ka Jerusalem datu aruminta nga pangibangat ka dadakkal la batu se pangibú tug ka mayán bú tug, nga kinuwaán datu nalaing magkuwa ka aruminta. Nippáy nada kadatu torre se kadatu síku natu darupírip pa abut tu íli. Ay nagdin-dinnámag ki ngámin na giyán, se nagbalin ka naturáy tutu wala, ta nakas-kasdáaw tu nesisseng ne Dios kaggína.

Pinánis ne APU tu Uzzia gapu kitu agpangátu na

¹⁶ May kane nagbalin ka naturáy, ay nagbalin pe nga napangátu, nga ittu pe yin tu nangdadál kaggína. Ata sinuwáy na nge APU nga Dios na. Linumnà ngámin kitu Templo ne APU nga nawe manidug kuma ka insensu

kitu altár. ¹⁷Ngamay impal natu Azaria se datu walu púlu wa narungat ta kabbulun na nga pappádi ne APU, ¹⁸ay se da pinadpad nga nán da kaggína, “Awan mu rabbang, Uzzia, nga manidug ka insensu pára ke APU. Tittu daya pappádi nga gakagaka tu Aaron nala ya makin-rabbang kiyán, ta aggída ya natudinán na manidug kiya insensu. Magtálaw ka kídi ya napatag nga giyán, ta nagbásul ka. Akkan naka pàgan ne APU nga Dios ki kuwaam.” ¹⁹Atán tu Uzzia nga sikkiikkam min kitu aggippayán ka insensu ta manidug gin ka insensu. Ay nalùsaw kadatu pappádi, ay ittu pe yin tu pilát ta la nga uwad lappang nga linumtuwád kitu kíday na. ²⁰Ay kane masingan de Azaria se datu ngámin na kabbulun na nga pappádi tu lappang kitu kíday tu ári, ay pinílit da nga pinalawán. Ay nabur-burung pe tu ári nga nagtálaw, gapu ta pinánis ne APU. ²¹Ay nanggayát kitun panda kitu netattay tu Ari Uzzia, ay akkan nappiyánan tu lappang na. Ay tútu nag-agyán nala nga sissa kitu balay na kampela ngin. Ay se akkan pe yin na makappan kitu Templo ne APU. Ay tu Jotam ma pútut na tu makammu win kitu palásiyu, ay se aggína pe yin tu nagturáy kitu ngámin na Juda.

²²Ay nesúráat tu profeta Isaias nga an-anà tu Amoz datu duddúma nga kinuw-kuwa natu Ari Uzzia. ²³Ay kane matay tu Uzzia, ay netaman da kitu adanni kitu giyán tu lúbù datu apuapu na, kitu lusà a kuw-kuwa da à-ári. Akkan da netaman kitu giyán tu lúbù datu à-ári gapu ta naglappang. Ay tu Jotam nga pútut na tu sumukát kaggína nga nagári.

Tu naggári tu Jotam ka Juda

(2 Ari. 15:32-38)

27 Duwa púlu se limma dagun tu Jotam kane manggayát magturáy. Ay sangapúlu se annam dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay tu Jerusha nga an-anà tu Zadok tu ina na. ²Napiya ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na. Ummán kammin kitu kinuw-kuwa natu Uzzia nga ama na. Ngamay akkan linumnà kitu Templo ne APU. Akkan ummán kitu kinuwa natu ama na. May oray nu mapakuna, ay netul-túluy datu tolay datu nadakè a kuk-kuwaan da. ³Tu Jotam tu namolit kitu paningátu wa gagyangán natu Templo ne APU. Ay se adu pinàwa na kitu darupírip pa abut tu Ofel nga atán kitu tarudtud na Jerusalem. ⁴Ay nangwa pikam pe kada íli kitu ban-bantay na Juda. Nangwa pe ka torre se aglingdán kadatu

sir-sirát. ⁵Ay ginubát tu Jotam tu ári da Ammonita se datu suldádu na. Ay inábà nada. Kitun na dagun, ay niddán datu Ammonita ka 3,500 kílu wa silber, se 30,000 kaban na trígo, se 30,000 kaban na sibáda ka buis da kaggína. Ummán pe kiyán tu nidde da kaggína kitu mekàduwa se kitu mekàlu wa dagun. ⁶Ay díkod tummuráy tu Jotam, gapu ta sinúrut na tutu wala nge APU nga Dios na. ⁷Ay datu duddúma nga nà-nàwa kitu naggári tu Jotam, se datu ngámin nakigub-gubát na se datu kinuw-kuwa na, ay nesúráat da kitu Libru na Istoriya daya À-ári ka Israel se Juda. ⁸Duwa púlu se limma dagun na kitu nanggayát na nga nagturáy. Ay sangapúlu se annam dagun na nagturáy ka Jerusalem. ⁹Ay kane matay, ay netaman da kitu íli tu David. Ay tu Ahaz nga pútut na tu sumukát kaggína nga nagári.

Tu naggári tu Ahaz ka Juda

(2 Ari. 16:1-4)

28 Duwa púlu dagun tu Ahaz kane magári. Ay sangapúlu se annam dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na. Akkan na ummán kadatu kinuw-kuwa natu apuapu na nga David. ²Ittu na mán kammin tin-tinlad datu kinuw-kuwa datu à-ári ka Israel. Nagpàwa pe ka sinan tolayán tu diy-diyos nga Baal. ³Ay se yala pe nga nagsìdug ka insensu kitu tanáp Ben-hinnom. Ay oray datu annánà na nga lalláki, ay sinìdug nada nga nedátun. Tinlad na tu nadakè tutu wala nga kuk-kuwaan datu tolay nga pinàpur ne APU kitu lusà sakbay nga inumbet datu iIsrael. ⁴Ay nagdátun pe se nagsìdug ka insensu kadatu pagday-dayáwan da kadatu alingúdu wa giy-giyán se kadatu linung datu nasagúngut ta káyu.

Ginubát datu iAram se iIsrael daya iJuda

(2 Ari. 16:5)

⁵Ay díkod gapu kadayán na kinuw-kuwa tu Ahaz, ay napaábà ne APU nga Dios na kitu ári ka Aram. Adu tutu wala datu iJuda nga tiniliw tu ári ka Aram, ay se nada nippan ka Damasco. Ipinaábà pe ne APU tu Ahaz kitu ári ka iIsrael. Adu tutu wala datu pinatay da kadatu suldádu na. ⁶Tu Peka nga pútut tu Remalia, ay 120,000 nga narungat ta suldádu wa iJuda datu pinatayán na ki isa ngalgaw wala. Nepalúbus ne APU nga Dios datu

apuapu da yán, áta pinaglikudán nin datu iJuda nge APU. ⁷ Ay pinatay tu Zicri nga narungat ta suldádu na Israel tu Maaseya nga pútut tu Ari Ahaz, se tu Azrikam nga pakammuwan da kitu palásiyu, se tu Elkana nga sumarunu kitu ári ki turáy. ⁸ Ay tiniliw datu iIsrael datu 200,000 nga babbay se annánà ka Juda, nga induan da kam. Ay adu tutu wala pe tu inarisamsam da nga kuw-kuwa kaggída, ay se da nippan datun ka Samaria.

⁹ May atán kitúni tu profeta ne APU nga nagnágan ka Obed. Ay nawe na sinabat datu suldádu se na nán kaggída, “Ipinaábà ne APU nga Dios datu apuapu nu kadakayu ya Juda, gapu ta nakarungat kaggída. Ngamay napalotán pà nang tu kinuwa nu. Awan nu tutu wala nga agkallà ki nagpatay nu kaggída. Ay nammuwán ne APU ka lángit tu kinuwa nu. ¹⁰ Ay kídi yin, ay lammát nu wa asassuwan daya tiniliw nu wa lalláki se babbay nga iJerusalem se iJuda! Awan nu agkà básul ta, ke APU nga Dios nu? ¹¹ Ginán dà! Pagulliyan nu kammin daya tiniliw nu wa induan nu kam. Nakarungat tutu wala nge APU kadakayu!”

¹² Ay datu ap-apu datu iEfraim nga de Azaria nga pútut tu Johanan, se Berekia nga pútut tu Meshillemot, se Jehizkia nga pútut tu Shallum, se Amasa nga pútut tu Hadlai, ay lùsawan da pe tu kinuwa datu adaddatang nga gayát nakigubát. ¹³ Ay nán da kaggída, “Akkan nu ilbet kídi daya tiniliw nu, ta pabasúlan nitta ne APU, ay maamúngán ya básul tada kaggína. Abay mà tutu wala ngin ya básul tada kaggína, ay nakarungat tutu wala ngin kadàtada nga iIsrael.”

¹⁴ Ay díkod, nepindu datu suldádu datu tiniliw da kadatu ap-apu se kadatu tolay, se da pe nepatulli datu inarisamsam da. ¹⁵ Ay dágus sala nga sinengán datu appát ta ap-apu datu bálud, se da inalà datu bádu wa naarisamsam da, se da niddán ka bádu datu bálud nga áwan bad-bádu, se niddán dada ka palluka da. Ay se da pinakkán se pinenum da, ay inagásan da pe ka denu olíbo datu bígád da. Ay datu nakapsut, ay netakay dada kadatu asnu, se da netulud da kitu giyán datu kabbulun da ka Jerico nga íli nga giyán da adu wa palma. Se da ngala nagulli kammin ka Samaria.

Tu nakiseng tu Ahaz ka Asiria

(2 Ari. 16:7-9)

¹⁶ Ay kitun kam nga oras, ay makiseng tu Ari Ahaz kitu ári ka Asiria, ¹⁷ áta rinaut manin datu iEdom ya Juda, ay inábà dada. Ay adu manin datu tiniliw da se da netálaw da nga bálud. ¹⁸ Ay rinaut pe datu Filisteo datu íli ka bantay Juda se Negeb. Ay sinákup da ngin daya il-íli Bet-shemes, Aijalon, Gederot, Soco se datu il-ileli kitúni, se Timna se datu il-ileli kitúni, se Gimzo se datu il-ileli kitúni. Ay nag-agyán nin datu Filisteo kadatun na íli. ¹⁹ Ata nepalúbus ne APU nga mebaba daya iJuda gapu ta kuwaan tu Ari Ahaz datu piyán na nga kuwaan kampela ngin nin, ay se gapu ki akkan na angikur-kurug ke APU. ²⁰ Ay díkod inumbet tu Tilgat Pileser nga ári ka Asiria. May imbes nga sengán na kuma tu Ahaz, ay pinal-pallà na mán kammin nin. ²¹ Ay tútu nawe inalàán tu Ahaz datu aruminta kitu Templo ne APU, se kitu palásiyu, se datu ar-aruminta kitu balay datu ù-upisiyál na, ay se na nidde kitu ári ka Asiria. May akkan na kammala sinengán tu Ahaz.

²² Ay oray kitu áwan tutu wala pamuspúsán nin tu Ari Ahaz, ay naturù mán kammin tu akkan na angngikurug ke APU win. ²³ Nawe nagdátun kadatu diy-diyos datu iDamasco, nga ittu datu namalsu kaggína, áta nán na kitu uray na nga, “Tu dedi nga diy-diyos datu iAram daya sinummeng kaggída, ay túya magdátun nà pe kaggída, ta senu sengán dà pe.” May aggída datu gapuwánan na nga nerub-robù, se datu ngámin na iIsrael. ²⁴ Ay inalà pikam natu Ari Ahaz datu aruminta kitu Templo ne Dios se na nga pinut-putad da. Ay se na negisad datu gitap datu gagyángán tu Templo ne APU, ay se yala nangwa ka pagday-dayáwan na kadatu diy-diyos na kitu káda síku natu darupírip pa abut tu Jerusalem. ²⁵ Ay se yala nangwa pe kada pagday-dayáwan na kadatu giy-giyán na alingúdu ki káda íli ka Juda nga agdatúnán na kadatu sinan diy-diyos. Ay gapu kadayán na kinuw-kuwa na, ay nakarungat tutu wala nge APU nga Dios datu apuapu na.

²⁶ Ay daya duddúma nà-nàwa se kinuw-kuwa tu Ari Ahaz kitu báyat natu nagturáy na, ay nesúrát da ki Libru na Istoriya daya À-ári ka Juda se Israel. ²⁷ Ay kane matay tu Ari Ahaz, ay netaman da ka Jerusalem, may akkan da netaman kitu giyán datu lúbù datu nunna nga à-ári ka Israel. Ay tu Hezekia nga pútut na tu summukát kaggína nga nagári.

Tu naggári tu Hezekia ka Juda

(2 Ari. 18:1-3)

29 Ay duwa púlu se limma dagun tu Hezekia kane manggayát magári ka Juda. Ay duwa púlu se siyám dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay tu Abija nga an-anà tu Zacarias tu ina na. ²Napiya ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na, nga ummán kammin kadatu kinuw-kuwa nату apuapu na nga David.

Tu nangpadalus tu Hezekia kitu Templo

³Ay kitu munna nga búlán na nga magturáy, ay linùtán kammin tu Hezekia datu gitap nату Templo ne APU se na pinakappiya da kammin. ⁴Ay se na inayabán datu pappádi se datu Levita, se na pinagguurnung da kitu pane lattakán na amuwág tu Templo. ⁵Ay nán na kaggída, “Gínán dà, dakayu wa Levita! Dalusán nu daya bag-baggi nu, ay se nu wa dalusán ya Templo ne APU nga Dios datu apuapu tada. Ilawán nu ngámin daya mamaragit kiya Templo. ⁶Datu apuapu tada, ay akkan da nga sinúrut te APU. Nadakè ki agsisíngan ne APU nga Dios tada datu kinuw-kuwa da. Pinaglikudán da, ay se pinagdudoray da pe idi ya Templo ne APU. ⁷Ay se da negisad pe daya gitap naya balkon na Templo. Pinatay da ngin pe daya dílag. Akkan da pe yin na nanìdug ka insensu, se akkan da pe yin na nagdátun kídi Templo ka masìdug ga dátun pára ke Dios na Israel. ⁸Ay ittu ya gapu na nga nakarungat tutu wala nge APU kadaya iJuda se iJerusalem. Ay túya gapu ki kinuwa da, ay pagan-anansing ditta da tolay, se masdaáwan da kadaya mà-màwa kadàtada, se irup-rupat ditta. Sisinnán nu mà dayán na mà-màwa. ⁹Ay nagkakátay datu man-mannákam tada ki paggugubatán. Ay tiniliwán daya annánà tada se daya attáwa tada, ay se da netálaw da gapu ki rungat ne APU. ¹⁰Ngamay kídi, ay piyán ku ya makiturátu ke APU nga Dios na Israel, ta senu mippà ya rungat na tutu wala kadàtada. ¹¹Ay túya dakayu wa pàgan ku wa pappádi se Levita, akkan nu wa pagdudoray ya ubra nu, ta dakayu daya piníli ne APU nga sumángu kaggína nga magsirbi se magsìdug kadaya insensu, se mangiapu kadaya tolay ki panagday-dáyaw da kaggína.”

¹²Ay díkod nagsagána datu Levita ngin na manggayát ta magubra kitu Templo. Tu dedi datu Levita nga gakagaka tu Kohat: tu Mahat nga pútut

tu Amasai, se tu Joel nga pútut tu Azaria. Ay datu gakagaka tu Merari, ay tu Kis nga pútut tu Abdi, se tu Azaria nga pútut natu Jehallelel. Ay datu gakagaka tu Gershon, ay tu Joa nga pútut tu Zimma, se tu Eden nga pútut tu Joa. ¹³ Ay datu gayát kitu pamilya tu Elizafan, ay tu Shimri se tu Jeuel. Ay datu gayát kitu pamilya tu Asaf, ay tu Zacarias se tu Mattania. ¹⁴ Ay datu gayát kitu pamilya tu Heman, ay tu Jehuel se tu Shimei. Ay datu gayát kitu pamilya Jedutun, ay tu Shemaya se tu Uzziel. ¹⁵ Tu dayán datu lalláki nga nangurnung kadatu pampane da, ay se da ginayatán tu magdalus kadatu baggibaggi da. Ay kane mabalin da, ay nawe da ngin na magdalus kitu Templo ne APU, ta ittu tu ipàwa natu ári kaggída ta ittu ya bílin ne APU. ¹⁶ Ay se yala linumnà datu pappádi kitu unag pà nang tu Templo ne APU nga magdalus. Nelawán da ngámin datu aruminta nga nán da nga akkan nadalus. Nippáy da datun kitu amuwág tu Templo. Ay se yala nga nippan datu Levita kitu tanáp Kidron. ¹⁷ Ay ginayatán da tu nagdalus kitu munna nga algaw kitu munna nga búlán. Ay kitu mekawalu ngalgaw da, ay nabalin da ngámin nin meráman tu balkon natu Templo. Ay walu ngalgaw da pikam ma nagdalus kitu Templo ne APU, ay se da ngala nabalin ngámin nin kitu mekasangapúlu se annam ngalgaw kitun na búlán. ¹⁸ Ay se da nga nawe kitu giyán tu Ari Hezekia, ay se da nán kaggína, “Dinalusán mi ngámin nin ya Templo ne APU. Ay nadalus pe yin tu altár nga anidúgán kadaya dátun se ngámin na aruminta kitúni. Dinalusán mi pe yin tu tebol nga aggiparotunán ka dátun na sinápay se datu ngámin na ar-aruminta na. ¹⁹ Ay nepatulli mi pe ngámin nin datu aruminta nga nippaán tu Ari Ahaz kitu naglikud na ke APU. Atán da ngámin nin ki àráng na altár ne APU. Nadalus da ngin, ay se nakasagána da ngin na mausár.”

²⁰ Ay kane kaláwa, ay gummabi tu Ari Hezekia nga ginumniya, ay se na inurnung datu ù-upisiyál, ay se da nawe kitu giyán Templo ne APU. ²¹ Nangitúgut da ka pittu wa toru wa báka, pittu wa toru karneru, pittu wa urbun karneru, se pittu wa toru wa kalding. Ittu datun datu dátun na pára ki pakapakawanán daya bas-básul naya ári se daya akkobung na, se daya ngámin tolai, ay se pára kitu pannakadalus natu Templo. Ay se yala nepedátun tu ári kadatu pappádi nga gakagaka tu Aaron datu animál kitu altár ne APU. ²² Ay díkod pinarti datu toru wa báka, ay se la inalà datu pappádi tu dága na, se da newar-warsì kadatu dingding tu altár. Ay se da ngala pinarti datu toru wa karneru, se da newar-warsì pe

tu dága da kadatu dingding tu altár. Ay ummán pe tu kinuwa da kadatu urbun karneru nga pinarti da. ²³ Ay datu toru wa kalding nga pagbasu da ki básul, ay nippan dada kitu giyán tu ári se datu tolay. Neparotun da datu íma da kadatu kalding, ²⁴ ay se yala pinarti datu pappádi da, ay se da newar-warsì kitu altár tu dága da ka pagbasu da kadatu bas-básul da ngámin na iIsrael. Ata ittu tu pàwa natu ári nga magdátun da ka masìdug ga dátun se magbasu da pára ki pakapakawanán na básul da ngámin na iIsrael.

²⁵ Ay uwad pe datu piníli tu ári kadatu Levita nga magtuk-tukár kadatu gansa, arpa, se líra kitu Templo ne APU. Sinúrut tu ári tu bílin ne APU nga kinagi na kitu Ari David kitun, se kitu Gad nga magtù-tùgud kitun kitu ári, se kitu profeta Nathan. ²⁶ Nagsíkád datu Levita nga sikkiikkam kadatu ittutukár tu Ari David kitun, se datu pappádi nga sikkiikkam kadatu tarumpeta. ²⁷ Ay se yala nepedátun tu Ari Hezekia tu dátun na masìdug kitu altár. Ay kitu angidátun da ngin, ay ginayatán da pe yin tu magkan-kansiyon ka pagdáyaw da ke APU, ay se nagtarumpeta da pe, se da nagtuk-tukár kadatu ittutukár tu Ari David nga ári ka Israel kitun. ²⁸ Ay nagpalintud ngámin datu tolay nga nagday-dáyaw ke APU kitu agkan-kansiyon da se kitu agtuk-tukár da kadatu tarumpeta, panda kitu nekabalin datu pappádi nga mangidátun kitu masìdug ga dátun da. ²⁹ Ay kane mabalin tu agdátun da, ay nagpalintud tu ári se datu ngámin na kabbulun na nga nagdáyaw ke APU. ³⁰ Ay pinagkansiyon tu ári se datu ù-upisiyál na datu Levita ka pagday-dáyaw da ke APU kadatu kan-kansiyon na kinuwaán tu David se tu profeta Asaf. Ay díkod sikkaanggam da tutu wala nga nagkan-kansiyon se da nagùmà na nagday-dáyaw ke Dios.

³¹ Ay se yala nán tu Hezekia kadatu tolay, “Kídi yin, ay nepindu nu daya baggibaggi nu ke APU. Ilbetán nu win kiya Templo daya datu-dátun nu se daya dátun na aggiyáman nu ke APU. Ay díkod nilbetán datu tolay datu dátun da, se datu dátun da ki aggiyáman da. Ay nangilbet da pe ka dátun da nga masìdug datu ngámin nalagpat ta uray nga mangilbet. ³² Ya dágup ngámin datu nilbetán datu tolay nga dátun na masìdug pára ke APU, ay pittu púlu wa toru báka, se magatut nga toru wa karneru, se duwa gatut nga urbun karneru. ³³ Ay datu napatag ga dátun, ay annam gatut nga toru wa báka, se tallu ríbu wa karneru. ³⁴ Ngamay bittè datu pappádi nga magparti kadatu ngámin na masìdug ga dátun. Ay díkod sinengán datu pampane da nga Levita da panda kitu nekabalin tu ubra

da. Ata nagagat datu Levita nga magdalus kadatu baggibaggi da may datu pappádi. Ay se la adu pe yin datu pappádi nga nakapagdalus sin kadatu baggibaggi da. ³⁵Malaksid kadatu adu tutu wala nga dátun na masidug, ay atán pe datu taba datu dátun nga pára ki agkakappiya, se datu dátun na mainum nga kabulun datu masidug ga dátun. Ay díkod, nepatulli kammin tu agday-dáyaw da kitu Templo ne APU. ³⁶Nakaru da kam kinuwa yán. Ay tútu naganggam tu Ari Hezekia se datu ngámin tolay gapu kitu nesisseng ne Dios kaggída.

Tu agsagána da kitu angsilibrár da kitu Piyasta nga Naglåtaw

30 Nepedámag natu Ari Hezekia kadatu ngámin na iIsrael se Juda, nga umbet da kitu Templo ne APU ka Jerusalem, ta silibráran da tu Naglåtaw tu anghel kadatu iIsrael, ka agdáyaw da ke APU nga Dios na Israel. Nagsúrát kadatu iEfraim se kadatu iManasse. ²Ata naggaamomanán da se datu ù-upisiyál na, se datu ngámin na tolay ka Jerusalem nga silibráran da kitu mekàduwa nga búlán tu Piyasta nga Naglåtaw ka annamdam da kitu naglåtaw natu anghel kaggída. ³Ta akkan da nakapagsilibrár kitu kustu wa búlán, ta bittè pikam datu pappádi nga nakapagdalus kitun na tiyampu, ay se akkan pikam pe naurnung datu tolay ka Jerusalem. ⁴Ay nán tu ári se datu ngámin na tolay nga napiya tu palánu da nga silibráran tu piyasta. ⁵Ay díkod, nedámag da kadatu ngámin na iIsrael, manggayát ka Dan ka pane dáya panda ka Beer-sheba ka panillod, nga umbet da ka Jerusalem nga mepagsilibrár kitu Piyasta nga Naglåtaw natu anghel, ka pagdáyaw da ke APU nga Dios na Israel. Ata bittè datu tolay ya nepagsilibrár kadatu nunna nga nagsilibrár da. Ay masápul ngámin da nga nán naya Lintag ne APU. ⁶Díkod nawe datu mangidámag ki ngámin na Israel se Juda; ag-agtu da datu súrát natu ári se datu ù-upisiyál na. Tu idi tu kinagi na kitu súrát:

“Dakayu wa iIsrael, magulli kayu kammin ke APU nga Dios natu Abraham, Isaac, se tu Jacob, ta senu toliyan nitta pe, dàtada nga nakalásat kitu ári ka Asiria. ⁷Akkan nu tal-taldan datu apuapu nu se datu páda nu nga iIsrael nga naglikud ke APU nga Dios datu apuapu da. Sisinnán nu mà ya nadakè a kinuwa ne APU kaggída. ⁸Akkan kayu wa magsúkir nga ummán kaggída, nu di kayu wa magpinnoray ke APU, ay se kayu wa umbet kiya Templo na nga pinagbalin na ka napatag panda ki áwan

panda. Dayáwan nu we APU nga Dios nu, ta senu mippà in ya rungat na tutu wala kadakayu. ⁹Ata nu magulli kayu ke APU, ay makalakkán datu nangtiliw kadatu pampane nu se datu annánà nu, ay se dada pagullian kammin kanedi ili. Ata namáru se maragkallà e APU nga Dios nu. Akkan nakayu wa paglikudán nu magulli kayu kammin kaggína.”

¹⁰Ay díkod nawe datu nebon na mangidámag kadatu ngámin na ili Efraim se Manasse panda ka Zebulun. Ngamay negalagalà se inug-og datu tolay da. ¹¹May uwad da nga sumagmamanu kadatu iAsher, se iManasse, se iZebulun tu nagpakumbaba nga nawe ka Jerusalem, ¹²ay ummán pe kadatu iJuda. Pinagsissa ne Dios da ka uray nga mangikurug kitu bílin natu ári se datu ù-upisiyál nga mangikur-kurug kitu kagiyán ne APU.

¹³Ay adu tutu wala datu tolay ya nagguurnung ka Jerusalem nga magsilibrár kitu Piyasta nga Angngán da ka Sinápay ya Awan Pamalbad kitu mekaduwa nga búlán. ¹⁴Ay kitu anggayát da nga magsilibrár, ay nippaán da datu altár datu sinan diy-diyos ka Jerusalem, se datu ngámin agsidúgán da ka insensu, ay se da nawe nippaán da ka Tanáp Kidron. ¹⁵Ay kitu mekasangapúlu se appát ngalgaw kitu mekaduwa nga búlán, ay ittu tu nagparti datu tolay kadatu dátun da nga urbun karneru ka angsilibrár da kitu Piyasta nga Naglátaw natu anghel kadatu iIsrael. Ay datu pappádi se datu Levita nga akkan pikam nagdalus kadatu baggibaggi da, ay naaliyawán da. Díkod nagdalus da, se da nippannán kitu Templo ne APU datu dátun nga masidug. ¹⁶Ay se da la nga nawe kitu ubra da, nga kagiyán tu lintag ga nesúrát tu Moses nga bobonan ne Dios. Datu Levita tu nangidde kitu dága datu dátun kadatu pappádi, ay se aggída ngin tu nangiwar-warsì kitu altár. ¹⁷Ay gapu ta adu kadatu tolay tu ibiláng na lintag ka akkan nadalus, ay tútu pinarti datu Levita datu karneru wa dátun da, ta senu mebiláng datun na karneru ka napatag ke APU. ¹⁸Ay adu kadatu tolay ya naggayát ka Efraim, Manasse, Issacar se Zebulun datu akkan nakapagdalus. May nangán da kammala kitu dátun ka panamdammán da kitu Naglátaw natu anghel, oray ipà naw na lintag tun. Ngamay nekarárag tu Ari Hezekia da nga nán na, “O APU nga namáru, pakawanam mán ngámin ¹⁹daya maminya sumúrut kikaw nga APU nga Dios datu apuapu da, oray nu akkan da nasúrut tu lintag ki Templo mepanggap ki panagdalus.” ²⁰Ginina ne APU tu karárag tu Hezekia, ay akkan na inan-anu datu tolay. ²¹Ay díkod datu iIsrael nga atán ka Jerusalem, ay pittu ngalgaw da nga sinilibráran tu Piyasta nga Angngán

da ka Sinápay ya Awan Pamalbad. Naggan-gánas da tutu wala. Ay inalgaw datu Levita se datu pappádi nga magkan-kansiyon, se magtuk-tukár kadatu ittutukár da ka pagdáyaw da ke APU. ²² Pinatag tu Ari Hezekia datu Levita kitu napiya nga inangwa da kitu nagsirbi da ke APU. Ay pittu ngalgaw datu tolay nga nagkakán kitun na piyasta. Ay se da nagdátun kadatu dátun da nga pára ki agkakappiya, ay se da nagiyáman ke APU nga Dios datu apuapu da.

²³ Ay se yala nagdisisyon datu ngámin tolay nga itul-túluy da tu agsilibrár da kitu piyasta da ka pittu ngalgaw pikam. Ay díkod nakaláwas da pikam nga naggan-gánas. ²⁴ Ata nangidde tu Ari Hezekia ka maríbu wa toru báka, se pittu ríbu wa karneru nga pagdátun datu tolay. Ay nangidde pe datu ù-upisiyál ka sangaríbu nga toru wa báka, se sangapúlu ríbu wa karneru. Ay adu tutu wala datu pappádi nga nagdalus kadatu baggibaggi da. ²⁵ Ay naganggam ngámin datu iJuda, meráman datu pappádi, se datu Levita, se datu ngámin mepagíli ka Israel se mepagíli ka Juda nga inumbet ta nepagsilibrár kitu piyasta. ²⁶ Ay naganggam tutu wala ngámin datu tolay ka Jerusalem kitun, ta áwan pikam ya ummán kitun na nagsilibrár da ka Jerusalem, nanggayát kitu naggári tu Solomon nga pútut tu David. ²⁷ Ay se yala nagsíkad datu pappádi se datu Levita se da nekarárag datu tolay. Ay ginina ne Dios nga atán ka lángit tu karárag da.

Pinadadál tu Hezekia datu pagday-dayáwan da kadatu diy-diyos

31 Ay kane mabalin tu piyasta, ay ngámin datu iIsrael nga inumbet nepagsilibrár, ay nawe da kadatu ngámin na il-íli ka Juda, Benjamin, Efraim, se Manasse, ay se da dinadál ngámin datu ad-adígi nga batu, se datu ad-adígi nату diy-diyos nga Ashera, ay se da nippaán datu pagday-dayáwan da, se datu altár datu sinan diy-diyos. Ay se da ngala nagkakáwe ngámin kadatu babalay da.

² Ay se yala inuwár tu Ari Hezekia datu pappádi se Levita ka piga nga grúpu, sigun kitu ubra da. Atán datu mangidátun kadatu dátun na masidug se dátun na pára ki agkakappiya, se atán datu magdátun ka aggiyáman, se datu magday-dáyaw ke APU kadatu gagyángan tu Templo. ³ Ay tu ári tu nangidde kadatu ngámin na dátun na masidug ki pagmakát se gidám, se datu masidug ga dátun ki algaw wa panaggiimáng, se datu dátun ki ilalsiyád na búlán, se datu duddúma pikam nga piy-piyasta nga nesúrat

kitu lintag ne APU. Inalà na datun kadatu an-animál na kampela ngin. ⁴Ay nebílin pe natu ári kadatu tolay nga mag-agyán ka Jerusalem, nga idde da kadatu pappádi se Levita datu bingay da, ta senu mepas-pasnà da tu mangwa kadatu ipàwa naya lintag ne APU. ⁵Ay kane madámag datu iIsrael tun, ay naparon da nga nagidde kadatu munna nga ápit da nga trigo, se tu munna nga básì da, se denu olíbo, se digu álig, se datu duddúma pikam ma apítan da kadatu tal-tálun da. Nilbetán da pe datu ngámin na pagkapúlu datu ngámin na gayát kadatu mul-múla da. ⁶Ay datu iIsrael nga mag-agyán ka Juda se datu gángay iJuda, ay nilbetán da datu pagkapúlu datu báka se karneru da, se tu pagkapúlu datu kuw-kuwa da nga nepakin-kuwa da ke APU nga Dios da. Ay nabun-buntun da tutu wala datu nilbetán da. ⁷Ginayatán da tu nangilbet kadatun kitu mekalu wa búlán, ay se da nabalín kitu mekapittu wa búlán. ⁸Ay kane masingan tu Ari Hezekia se datu ù-upisiyál na datu nabun-buntun na nilbetán datu tolay, ay dinay-dáyaw da nge APU, se nagiyáman da kadatu iIsrael nga tolay na! ⁹Ay sinaludsud tu Ari Hezekia kadatu pappádi se Levita tu mepanggap kadatu nabun-buntun. ¹⁰Ay nán tu Azaria nga apu datu pappádi, nga gakagaka natu Zadok, “Nanggayát kitu nagilbet da tolay ki Templo ne APU kadatu ságut da, ay akkan kami magkúráng ngin ki kanan mi, ay adu tutu wala pikam ya surù mi, áta kinalakkán ne APU daya tolay, ay túya gapu nedi ya nabun-buntun na bunna.

¹¹Ay díkod nagpàwa tu ári ka aggipayán da kitu Templo ne APU, ay tútu nangwa da kurug. ¹²Ilbetán peyang datu tolay datu ságut da, se datu pagkapúlu da, se datu idde da ke APU. Ay tu Conania nga Levita tu magtagasingan kadatun; kaseng na tu wagi na nga Shimei. ¹³Ay datu duddúma nga kaseng da, ay tu Jehiel, tu Azazia, Nahat, Asahel, Jerimot, Jozabad, Eliel, Ismakia, Mahat se Benaya. Tu dayán datu napíli natu Ari Hezekia se tu Azaria nga nangátu wa pádi. ¹⁴Ay tu Kore nga pútut tu Imna nga Levita nga guwardiya kitu gagyángán ka pane lattakán, ay aggína tu makammu nga mangáwat se mangikípát kadatun na rigálu da ke Dios nga ilbetán datu tolay, se datu kapàgán nga dátun da ke APU. ¹⁵Ay datu mapiyár nga kaseng na, ay de Eden, tu Miniamin, tu Jeshua, tu Shemaya, tu Amaria, se tu Shecania. Mag-agyán dayán kadatu il-íli nga giy-giyán datu pappádi. Ay aggída tu magidde kadatu bingay datu ngámin na kapáda da nga Levita, sigun kadatu grúpu da, nabbing se nanákam. ¹⁶Niddán da ka ságut datu ngámin na lalláki nga magdagun ka tallu onu

nasurù, nga lumnà in kitu Templo ne APU nga mangwa kadatu inalngaw wa ubra datu grúpu da. ¹⁷ Ay datu pappádi, ay nelistaán dada sigun kitu naggay-gayatán da nga tangámalan. May datu Levita nga magdagun ka duwa púlu se nasurù, ay nelistaán dada sigun kitu grúpu da se ubra da. ¹⁸ Nelistaán da pe ngámin datu attáwa da se datu annánà da, se aggída ngámin tangabalay, ta magdalus da peyang kadaya baggibaggi da. ¹⁹ Ay datu pappádi nga gakagaka tu Aaron nga mag-agyán kadatu lusalusà kadatu lasi datu íli ka Juda, ay uwad da pe natudinán na magidde kitu ngáni datu lalláki kadatu pamilya datu pappádi, se ngámin na nakalista kadatu listáan na pam-pamilya datu Levita.

²⁰ Ummán kiyán tu kinuwa tu Hezekia ki ngámin Juda. Kinuwa na peyang datu napiya se kustu ki agsisíngan ne APU nga Dios na. ²¹ Napiya ya nagtungpálan datu kinuw-kuwa na, áta nepas-pasnà na tutu wala tu nangwa kadatu ubra na ki agsirbi na ke Dios kitu Templo. Sinúrut na datu lin-lintag se bil-bílin, ay se nakiseng ke APU nga Dios na.

Tu nangraut datu iAsiria ka Juda

(2 Ari. 18:13-37; 19:14-19, 35-37; Isa. 36:1-22; 37:8-38)

32 Ay kane mabalin tu Ari Hezekia ngámin dayán na ubra na nga mangipassingan ki napikkilán na panagsirbi na, ay inumbet rinaut tu Sennakerib nga ári ka Asiria ya Juda. Linimut da datu íli nga naabut ka darupírip, ta nán na ki uray na nga marba na datu darupírip da. ² Ay kane mammuwán tu Hezekia tu panggap tu Sennakerib nga rautan na pe ya Jerusalem, ³ ay naggaamomanán da se datu ù-upisiyál se datu ap-apu datu suldádu na, nga lipnan da datu gabbuwà ta senu áwan magáyus kitu lasi natu íli. ⁴ Ay tútu nagayáb da ka adu tutu wala nga tolay, ay se da lipnan ngámin datu gabbuwà se tu awweg nga magáyus kadatu tal-tálun. Ta nán da kitu uray da, “Ta senu áwan masma na ári kiyán na danum nu umbet kidi.” ⁵ Ay se yala pinapolit se pinaligdaán natu Ari Hezekia datu darupírip pa abut natu íli nga nadadál, se nagpàwa kada torre. Ay se yala nga nagpàwa pikam ka darupírip pa abut kitu panin lasi natu nunna nga darupírip. Ay se na kinaligdaán pe tu darupírip Millo kitu íli tu David. Ay se la nagpàwa ka adu pikam nga armas se kalátag. ⁶ Ay se yala nagpíli kada kumander nga mangiapu kadatu tolay. Ay se na pinaurnung datu tolay kitu palása nga adanni kitu ruwángan tu íli. Ay se nada kappiyánan

na amomanán nga nán na, ⁷“Pagbagkaddan nu daya uray nu, se magturalad kayu! Akkan kayu magansing se akkan kayu madusmaya gapu kiya ári ka Asiria se kadaya adu wa suldádu na, ta atán nabì-bílag ga kabulun tada. ⁸Tolay yala daya kabbulun na, may e APU nga Dios tada ya kabulun tada nga sumeng kadåtada, se aggína ya makigubát pára kadåtada!” Ay tútu tummurad datu tolal gapu kadatu kinag-kagi natu Ari Hezekia.

⁹Akkan nabayág, kane atán kam ka Lakis tu Sennakerib nga ári ka Asiria se datu ngámin na suldádu na, ay nebon na datu upisiyál na nga mawe ka Jerusalem ka giyán tu Hezekia nga ári ka Juda nga mangikagi kaggína ka, ¹⁰“Tu idi ya kagiyan ne Sennakerib nga ári ka Asiria, ‘Inna agpà ya pagtal-talgad nu ta, ta tura kayu pikam mala atán kiyán Jerusalem, ay nalimut mikayu win? ¹¹Kas-kasabaan nakayu ne Hezekia kiya agkuna na nga isalákan nakayu ne APU nga Dios nu kiyà. Patayan nakayu yán ki bisin se awaw nu. ¹²Di mà aggína kam tu Hezekia nga nagpadadál kadatu agday-dayáwan nu ke APU, se tu altár na, ay se na nebílin kadakayu wa iJuda se iJerusalem nga kiya sissa nga altár ngala ya pagday-dayáwan nu se pagdatúnán nu? ¹³Akkan nu agkà ammu ta, datu kinuw-kuwà se datu man-mannákam ku kadaya ngámin na tolal kadatu duddúma nga il-íli? Atán kadi kadatu diy-diyos datun tu nakesalákan kaggída kiyà? ¹⁴Atán kadi kadatu ngámin na diy-diyos datun na il-íli nga rinápun tutu wala datu apuapu ku ya nakesalákan kaggída ki pannakabalin ku! Tura nu lugud nán na mesalákan nakayu ya Dios nu kiyà? ¹⁵Ay túya akkan kayu pakas-kasaba se peal-alílaw ke Hezekia kiyán. Akkan nu wa kur-kurugan! Ata áwan pikam ma diyos na oray inna nga íli ya nakesalákan kadaya tolal na kiyà onu kadatu apuapu ku. Ay tu nakayu nád agpà in na mesalákan ya Dios nu kiyà!”

¹⁶Ay datu tolal nga nebon tu Ari Sennakerib, ay adu pikam datu kinag-kagi da nga pangug-og da ke Apu DIOS, se kitu Hezekia nga bobonan na. ¹⁷Ay uwad pikam súrát tu Ari Sennakerib nga pangug-og na se pangirupat na ke APU nga Dios na Israel nga nán na, “Akkan mesalákan naya Dios ne Hezekia daya tolal na kiyà, nga ummán kadatu diy-diyos datu duddúma nga íli, nga akkan da nesalákan datu tolal da kiyà.” ¹⁸Nesáraw da datun na kinag-kagi da kadatu iJerusalem nga atán kitu darupírip pa abut tu íli ki aggúni da nga iJuda, ta senu magansing da tutu wala, ay díkod masákup da tu íli. ¹⁹Ipádig da ya Dios na Jerusalem

kadaya diyos daya duddúma nga tolay kídí kalawagán nga kinuwa tolay yala.

²⁰ Ay se yala nagkarárag ke Apu Dios nga atán ka lánɡit tu Ari Hezekia se tu profeta Isaias nga pútut tu Amoz. ²¹ Ay nangibon ne APU ka isa nga anghel nga nagpatay kadatu narungat ta suldádu nga iAsiria se datu kumander da, se datu ù-upisiyál nga atán kitu kampu natu ári ka Asiria. Ay díkod nagulli tu Sennakerib nga neap-appat kitu íli na. Ay kane lumná kitu templo natu diyos na, ay inumbet datu duddúma kadatu annánà na, ay se da pinatay. ²² Ay díkod nesalákan ne APU tu Hezekia se datu tolay ka Jerusalem kitu Sennakerib nga ári ka Asiria, se kadatu ngámin na kalínga na. Ay pinagtalna na datu ngámin na lib-lebut da, ay tútu natalna da pe yin. ²³ Adu datu tolay ya nangilbet ka dátun da ke APU, ay se da niddán pe tu Ari Hezekia ka napatag nga rig-rigálu da. Ay nanggayát kitun, ay pinatag datu ngámin na íli tu Hezekia.

Tu nagtakit tu Hezekia

(2 Ari. 20:1-3, 12-19; Isa. 38:1-3; 39:1-8)

²⁴ Ay kadatun na tiyampu, ay nagtakit tu Ari Hezekia se tagge na ipatay. Nagkarárag ke APU, ay pinabílag kurug ne APU, ay se na niddán ka pagilasínán na. ²⁵ May nagkidáyaw mán kammin tu ári yin, se akkan nagiyáman ki kinamáru ne APU kaggína. Ay tútu nakarungat te APU kaggína, se kadatu iJuda se iJerusalem. ²⁶ Ngamay nagpakumbaba kammin tu Hezekia se datu iJerusalem. Ay tútu akkan nada pinánis kitu kakowad pikam tu Hezekia.

²⁷ Ay bummánang tutu wala tu Ari Hezekia se nagdin-dinnámag pe. Nagpàwa ka aggipayán na kadatu silber, balitù, se datu napatag nga batu, datu talibangug, datu kalátag se nagbal-baláki pikam ma napatag nga kuw-kuwa na. ²⁸ Ay nagpàwa pe ka aggipayán na ka trigo, bási, se denu olíbo. Ay nagpàwa pe ka kurál datu nagbal-baláki nga an-animál na se datu karneru se kalding na. ²⁹ Ay nagpàwa kada il-íli na, ta adu tutu wala datu báka na se karneru na, ta pinabánang tutu wala ne Dios. ³⁰ Ay se na nepeyag tu danum natu Gihon ka pane sirbútán kitu íli tu David. Napiya ya nagtungpálan datu ngámin na kinuw-kuwa natu Hezekia. ³¹ Ay kane umbet datu ap-apu nga gayát ka Babilonia nga magsaludsud kaggína

panggap kitu nakas-kasdáaw wa nàwa kitu íli, ay binay-án ne Dios tu Hezekia ta tistíngan na nu nágan tutu wala tu atán kitu uray na.

Tu netattay tu Hezekia

(2 Ari. 20:20-21)

³² Ay daya duddúma nga kinuw-kuwa natu Hezekia se mepanggap kiya aminya na ke APU, ay nesúrát da ki Libru na Istoriya daya À-ári ka Juda se Israel. ³³ Ay kane matay tu Hezekia, ay netaman da kitu paningátu datu lúbù datu à-ári nga gakagaka tu David. Ngámin datu iJuda se iJerusalem, ay pinadayáwan da kitu netattay na. Ay tu Manasse nga pútut na tu summukát kaggína nga nagári.

Tu naggári tu Manasse ka Juda

(2 Ari. 21:1-9)

33 Ay sangapúlu se duwa dagun tu Manasse kane magári ka Juda. Limma púlu se limma dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. ² Ay nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na. Sinúrut na datu nagdakè a kuk-kuwaan datu toláy nga pinatálaw ne APU kitu lusà sakbay nga inumbet datu iIsrael. ³ Pinakappiya na kammin datu agday-dayáwan da kadatu alingúdu wa giy-giyán nga pinadadál natu ama na nga Hezekia. Nagpàwa pe kada altár natu diy-diyos nga Baal, ay se nagpàwa pe ka adígi natu diy-diyos nga Ashera. Ay nagdáyaw pe kadaya ngámin na masingan ka lángit. ⁴ Ay nagpàwa pe kadaya altár daya diy-diyos kiya giyán Templo ne APU, nga nán ne APU nga, “Kídi Jerusalem ya pagday-dayáwan da kiyà ka áwan panda.” ⁵ Ay nagpàwa pe ka altár nga pagdayáwan na kadaya ngámin masingan ka lángit kadatu duwa nga amuwág natu Templo ne APU. ⁶ Ay nagsidug kadatu annánà na nga lalláki kitu tanáp Hinnom ka dátun na. Kinuwa na pe tu kuk-kuwaan da marammadtu, se da maganítu, se da durarákit, ay se nawe nakiseng pe kadatu mabalin da ya mangamomán kadatu natay yin. Adu tutu wala datu kinuw-kuwa na nga nadakè ki agsisíngan ne APU, nga nerungat tutu wala ne APU. ⁷ Ay tu pinàwa na nga sinan toláyán, ay nippáy na pe kitu Templo ne Dios. Ay nán ne Dios kitun kitu David se kitu an-anà na nga Solomon nga, “Kídi nga Templo kídi Jerusalem ya piníli ku kadaya ngámin giyán daya tangámalán tu Israel

nga pagday-dayáwan da kiyà ka áwan panda. ⁸Akkan ku win ipalúbus sa pataláwan da tolay daya iIsrael kídi nga lusà nga nengáni ku kadatu apuapu da, nu kappiyánan da nga surútan se ikurug daya ngámin na nebílin ku kaggída, se datu ngámin na lin-lintag se sur-súru nga nepidde ku kaggída kitu Moses,” ⁹Ngamay nerub-robú nату Manasse datu iJuda se iJerusalem nga mangwa kadatu nadà-dakè pikam may tu kuk-kuwaan datu tul-tolay ya pinàpur ne APU sakbay nga inumbet datu iIsrael kitu lusà.

Tu nakappoli nату Manasse

¹⁰Ay kinagiyánan ne APU tu Manasse se datu tolay na, may akkan da kammala nanggìna. ¹¹Ay díkod nepàrob ne APU datu suldádu nga iAsiria nga rautan dada. Tiniliw da tu Manasse se da rinuwedaán, se da piníngil ka kadena, ay se da nga nippan ka Babilonia. ¹²Ay kitu agrig-rígát na, ay nakim-imallà a nakiseng ke APU nga Dios na, se nagpakumbaba tutu wala ke Dios nga Dios datu apuapu na. ¹³Nagkarárag ke Dios, ay ginìna ne APU tu akim-imallà na. Ay tútu nepalúbus ne APU nga makapagulli kammin ka Jerusalem se kitu pangiturayán na. Ay tútu napagmut tu Manasse nga e APU ya Dios.

¹⁴Ay se na ngala pinadarupírip tu amin-lasi nату íli tu David, manggayát ka pane sirbútán kitu gabuwà ka Gihon panda kitu tanáp, se la dumatang kitu lalangkán na nepangágan da ka Ruwángan na Sissida, ay se na netúluy nga nepaliput ka Ofel. Kinalinguduwán na tutu wala tu darupírip pa abut. Ay se yala nangippáy kada kumander da suldádu kadatu ngámin na nadarupírip nga il-íli ka Juda. ¹⁵Ay se na ngala nepippaán datu sinan diy-diyos da tolay ka sabáli nga íli, se tu sinan tolayán kitu Templo ne APU. Ay se na nepippaán datu kinuwaán na nga altár nga pagday-dayáwan da kitu bantay nga giyán tu Templo ne APU ka Jerusalem, ay se na nga nepeburrawán da kitu lasi nату íli. ¹⁶Ay se na pinakappiya tu altár ne APU, se yala nagdátun ka dátun na pára ki agkakappiya, se dátun na aggiyáman. Ay se na binílin datu iJuda nga e APU nga Dios na Israel ya day-dayáwan da. ¹⁷Ngamay atán da kammala kadatu tolay tu nagdátun kadatu pagday-dayáwan da kadatu alingúdu wa giy-giyán, ngamay pára ke APU nga Dios da ngala.

Tu netattay tu Manasse*(2 Ari. 21:17-18)*

¹⁸ Ay daya duddúma pikam nga kinuw-kuwa tu Manasse kitu nagturáy na, se karárag na ke Dios, se datu netù-tùgud da kaggína datu profeta nga nebon ne APU nga Dios na Israel, ay nesúrát da kiya Libru na Istoriya datu À-ári ka Israel. ¹⁹ Ay tu karárag tu Manasse, se tu nagsungbát ne Dios kaggína, se datu ngámin na básul na, se itu akkan na nangur-kurug ke APU, ay nesurátan da ki Libru datu Profeta. Nesúrát pe kitúni datu giy-giyán na nangwaán na kadatu pagday-dayáwan da kadatu alingúdu wa giy-giyán, se tu nangipasíkad na kadatu ad-adígi natu Ashera, se datu sinan tolayán, kitu akkan na pikam nagpakumbaba ke APU. ²⁰ Ay kane matay tu Manasse, ay netaman da kitu palásiyu na. Ay tu Amon nga pútut na tu summukát kaggína nga nagári.

Tu naggári tu Amon ka Juda*(2 Ari. 21:19-26)*

²¹ Ay duwa púlu se duwa dagun tu Amon kane magári ka Juda, ay duwa dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. ²² Nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na. Tinlad na kammin datu kinuw-kuwa natu ama na nga Manasse. Nagdáyaw se nagdátun kadatu ngámin na sinan diy-diyos nga kinuwaán natu ama na. ²³ Ngamay akkan nagpakumbaba ke APU. Akkan ummán kitu kinuwa natu ama na nga nagpakumbaba. Natù-turù tu nagbásul tu Amon. ²⁴ Ay nagkukumplut datu ù-upisiyál tu Amon, ay se da pinatay kitu palásiyu na. ²⁵ Ngamay pinatayán datu tolay ka Juda datu pummatay kitu Ari Amon, ay se da nesukát kaggína nga nagári tu Josia nga pútut na.

Tu naggári tu Josia ka Juda*(2 Ari. 22:1-2)*

34 Ay walu dagun tu Josia kane magári ka Juda. Ay tallu púlu se isa dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. ² Ay napiya ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na. Tinlad na tu nagbiyág tu apu na nga David. Akkan summiyási ki napiya. ³ Ata kitu mekawalu dagun kitu nagturáy na,

kitu an-anà pikam, ay nekur-kurug na ngin ne Dios nga Dios natu apuapu na nga David. Ay kitu mekasangapúlu se duwa dagun na nga magturáy, ay ginayatán na nga pippaán ka Juda se Jerusalem datu pagday-dayáwan da kadatu diy-diyos, se datu adígi natu diy-diyos nga Ashera, se datu ginulma se killután na sinan diy-diyos. ⁴Ay pinarba na datu altár natu diy-diyos nga Baal. Pinadadál na pe datu anídúgán da ka insensu nga atán kitu taging datu altár. Ay se na nga rinuparupà datu ad-adígi natu diy-diyos da nga Ashera, ay se na pinatumatumà datu sinan diy-diyos nga ginulma se killután, ay se na nepewáras kitu lúbù datu nagdátun kadatun na sinan diy-diyos. ⁵Ay se na sinidug pe datu tuláng datu pappádi datu diy-diyos da kadatu altár da. Ay díkod dinalusán na ngámin na Juda se Jerusalem. ⁶Ay ummán pe tu kinuwa na kadatu íli Manasse, Efraim, Simeon, se panda ka Naftali. ⁷Pinadadál na datu altár datu diy-diyos da, se datu ad-adígi natu diy-diyos da nga Ashera, se pinamàmà na datu sinan diy-diyos, se na pinatumatumà datu ngámin na altár nga anídúgán da ka insensu ki ngámin na Israel. Ay se yala nagulli ka Jerusalem.

Tu nakasmà da kitu libru na lin-lintang

(2 Ari. 22:3-20)

⁸Ay kitu mekasangapúlu se walu dagun tu Josia nga magturáy, kane nadalusán na ngámin nin tu íli se tu Templo, ay nebon na tu Shafan nga pútut tu Azalia, tu Maaseya nga gubernador ka Jerusalem, se tu Joa nga sekretáriu nga pútut Joahaz nga mangappiya kitu Templo ne APU nga Dios na. ⁹Nawe da nidde kitu Hilkia nga nangátu wa pádi tu pirà nga naurnung datu Levita nga magguwardiya kitu gagyangán tu Templo ne Dios, nga nasingir da kadatu tolai ka Manasse, Efraim se kadatu ngámin na nabansi nga iIsrael, se datu ngámin na iJuda se iBenjamin, se datu mag-agyán ka Jerusalem. ¹⁰Ay se da nidde tu pirà kadatu pakammuwan da kitu angappiya da kitu Templo ne APU ka panuwildu da kadatu magub-ubra. ¹¹Ay niddán da datu karpinteru se datu maragbalay ka igátang da ka nàlután na batu se tarikáyu wa usaran da nga tak-takkál se ampáan natu Templo, ta binay-án datu nunna nga à-ári ka Juda nga marba ngala. ¹²Ay nepalam-lammat tutu wala datu magub-ubra tu aggubra da. Datu Levita nga nangiapu kaggída, ay tu Jahat se tu Obadia nga kakagaka tu Merári, se de Zacarias se Meshullam nga kakagaka tu Kohat. (Nalaing

magtuk-tukár datu ngámin na Levita.) ¹³ Ay datu duddúma nga Levita, ay aggída datu apu datu pára agtu kadatu nadammat, se datu magubra kadatu ngámin baláki nga ubra. Atán pe kadatu Levita datu sekretáriyu, se upisiyál, se magguwardiya kitu gagyangán tu Templo datu duddúma.

¹⁴ Ay kane ilawán da ngin tu pirà nga nippáy da kitu aggisiruán da kitu Templo ne APU, ay nasmà natu Hilkia nga pádi tu libru wa nekesurátan datu lin-lintag ne APU nga nidde na kitu Moses kitun. ¹⁵ Ay nán na kitu Shafan nga sekretáriyu natu ári, “Nasmà ku kod mà tu libru na lin-lintag ne APU kídi Templo!” Ay se na nidde tu libru kitu Shafan. ¹⁶ Ay se yala nawe nippan tu Shafan tu libru kitu ári, ay se na nán, “Madama mi kuk-kuwaan datu ngámin na ipàwa mu kadakami. ¹⁷ Inalà mi tu pirà kitu Templo ne APU, ay nidde mi yin kadatu kapatás se datu magub-ubra.” ¹⁸ Ay nán pikam tu Shafan kitu ári, “Nidde ne Hilkia nga pádi ide na nga libru kiyà.” Ay se na nebása kitu ári.

¹⁹ Ay kane magina tu ári tu nebása kitu libru, ay pinisi na tu bádu na gapu kitu pannakit na. ²⁰ Ay se na binílin tu Hilkia, tu Ahikam nga pútut tu Shafan, tu Abdon nga pútut tu Mica nga sekretáriyu tu Shafan, se tu Asaya nga bobonan tu ári, nga nán na, ²¹ “Mawe kayu makiamomán ke APU pára kiyà se pára kadaya ngámin na tolay ya nabansi ka Israel se Juda. Saludsúdan nu ya mepanggap kiya nesúrat kiya libru wa nasmà nu. Ata nakarungat tutu wala nge APU kadàtada, gapu ta akkan nekur-kurug datu apuapu tada daya nesúrat kídi nga libru, se akkan da nga sinúrut.”

²² Ay díkod nawe tu Hilkia se datu nebon tu ári ka giyán tu Hulda nga profeta nga babay, nga atáwa tu Shallum nga pútut tu Tokat nga pútut tu Hasra, nga magtagasingan kadatu ibbabádu da nu atán da ka Templo. Mag-agyán tu Hulda kitu baru wa parte na Jerusalem. Kinagi da kaggína tu nàwa. ²³ Ay nán tu Hulda kaggída, “Tu idi ya kagiyan ne APU nga Dios na Israel! ‘Mawe nu kagiyan kiya tolay nga nangibon kadakayu kídi. ²⁴ Tu idi na ya nán ne APU: Dadàlan ku kurug idi ya íli se daya umíli. Kuwaan ku kaggída daya ngámin na kapanísán nga nesúrat kiya libru wa nebása ki ári. ²⁵ Màwa ngámin dayán, áta pinaglikudán dà, ay se da nagday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos. Pinar-parrungat dà kadaya ngámin na kuk-kuwaan da nga nadakè. Ay nakarungat tà tutu wala kídi nga giyán, ay áwan na nga kippà in ya rungat ku. ²⁶ May mawe nu kagiyan ki ári na Juda nga nangipàrob kadakayu nga magpasaludsud kiyà: Tu idi ya kagiyan ne APU nga Dios na Israel: ‘Nu mepanggap kitu nagina mu

wa nebása kikaw, ²⁷ gapu ta kurug nakappoli ka se ka nagpakumbaba ke Dios kane magina mu tu nebása kikaw nga màwa kídi nga giyán se daya tolay, ay se pinisi mu ya bádum se ka sumángit kiyà, ay ginina taka, nán ne APU. ²⁸ Akkan mu masingan daya ngámin na nekari ku wa annadál ku kídi nga íli se ya angrápun ku kadaya tolay. Ta idaggán taka pikam ma matay se metaman ka napiya.” Kinagi da kitu ári tu kinagi tu Hulda.

Tu nagsipata tu Josia nga ikur-kurug na nge APU

(2 Ari. 23:1-20)

²⁹ Ay se yala nga pinaayabán tu Ari Josia datu ngámin na pangmanàman da ka Juda se Jerusalem. ³⁰ Ay se da ngala nawe ngámin kitu Templo ne APU, kabbulun da pe datu pappádi, datu Levita se datu ngámin na tolay ka Juda se Jerusalem, nangátu da mán onu ur-úray. Ay se yala nebása natu ári kaggída ngámin tu atán na nesúrát kitu libru nga nekesurátan datu lin-lintag ne Dios, nga nasmà da kitu Templo na. ³¹ Ay se yala nga nagsíkád tu ári kitu agsikádan na kitu adanni kitu adígi, ay se yala nga, nagsipata ke APU, nga ipas-pasnà na tutu wala ki ngámin uray na se ngámin lammát na ya angngikurug na se angwa na kadatu bil-bílin se lintag se sur-súru nga nesúrát kitu libru. ³² Ay se na pinagsipata pe datu ngámin na tolay ka Jerusalem se datu iBenjamin nga atán kitúni, nga surútan da datu atán kitu libru. Ay díkod, nagsipata datu tolay ke Dios nga Dios datu apuapu da. ³³ Nepippà tu Ari Josia datu nagdakè a sinan diy-diyos ki ngámin na giyán ka Israel, se na binílin datu tolay nga e APU nga Dios da ngala ya day-dayáwan da. Ay kitu báyat natu nagbiyág tu Josia, ay akkan naglikud datu tolay ke APU nga Dios datu apuapu da.

Tu nagsilibrár da kitu Piyasta nga Naglåtaw natu anghel

(2 Ari. 23:21-23)

35 Ay kitu mekasangapúlu se appát nga algaw natu munna nga búlán, ay nedámag tu Ari Josia nga silibráran da ka Jerusalem tu Piyasta nga Annamdam da kitu Naglåtaw natu anghel kadatu iIsrael ka pagdáyaw da ke APU. ² Ay kinagi na kadatu pappádi nga kapiyánan da nga kuwaan datu gángay ubra da ki agsirbi da kitu Templo ne APU. ³ Ay nán na kadatu Levita nga natudinán na magsirbi ke APU se mangisur-súru

ka Israel, “Ippáy nu ya napatag ga Arko kiya Templo nga pinàwa tu Ari Solomon na pútut tu David. Akkan nu win masápul la bulígán na ikalikalit. Magsirbi ngala ke APU nga Dios nu se kadaya tolay na nga iIsrael ya kuwaan nu. ⁴Kuwaan nu win datu ubra nga netudin ki káda pam-pamilya nu. Surútan nu tu nesúrát tu Ari David nga aggannurútán nu, se itu aggannurútán na nesúrát tu Solomon na pútut na. ⁵Mawe kayu kadaya ub-ubra nu kiya Templo sigun ki ubra nga netudin kadaya grúpu daya pam-pamilya nu, ay se sengán nu daya pamilya daya tolay. ⁶Partiyan nu daya urbun karneru wa pára kiya Piyasta na Naglåtaw natu anghel. Magsagána kayu pára kadaya kamungayán nu, nga ummán kitu nepekagi ne APU kitu Moses kadakayu.” ⁷Ay nangidde tu Ari Josia ka 30,000 nga urbun karneru se kalding se 3,000 nga toru wa báka pára ka dátun datu tolay ya atán kitúni. Inalà na dayán kadatu tarakan na kampela ngin nin. ⁸Ay nalagpat da pe nga nangidde datu ù-upisiyál ka usaran datu tolay, se datu pappádi se Levita. Ay tu Hilkia, tu Zacarias, se tu Jehiel nga à-apu kitu Templo ne Dios, ay niddán da datu pappádi ka dátun da nga 2,600 nga urbun karneru se kalding se 300 nga toru wa báka. ⁹Ay tu Conania se datu wawwági na nga Shemaya se tu Netanel, tu Hashabia, tu Jeyel se tu Jozabad nga à-apu datu Levita, ay niddán da pe datu Levita ka pára dátun da nga 5,000 nga urbun karneru se kalding se 500 nga toru wa báka.

¹⁰Ay kane nakasagána ya ngámin nin pára kitu agsilibrár da kitu piyasta, ay nawe datu pappádi se datu Levita kadatu ub-ubra datu grúpu da, ta ittu tu bílin natu ári kaggída. ¹¹Pinarti da datu urbun karneru pára kitun na piyasta. Ay se la nga newar-warsì datu pappádi tu dága da kitu altár, ay se yala linalátan datu Levita datu karneru. ¹²Ay se da inuwa-uwár datun kadatu tolay, sigun kitu bungguy natu pamilya nga naggayatán da, ta senu idátun da ke APU, ta ittu tu nesúrát kitu libru tu Moses. Ay ittu pe tu kinuwa da kadatu dátun na toru wa báka. ¹³Ay nesúnu da tu karni datu pára kitu piyasta, ta ittu tu nesúrát kitu lintag. Ay se da nelanggang ka dadakkal la kanderu se silyási datu karni datu toru wa báka nga nedátun da. Ay se da nga niddanán na dágus kadatu ngámin na tolay. ¹⁴Ay kane mabalín da tun, ay nesagána pe yin datu Levita tu kanan da se datu pappádi, ta datu pappádi nga pútupútut tu Aaron, ay áwan da tutu wala nga imáng nga magsidug kadatu masidug ga dátun se datu taba panda ki gabi. ¹⁵Ay datu maragkansiyon nga gakagaka tu Asaf, ay uwad da kitu puwestu da kitu Templo nga nebílin tu Ari David se tu

Asaf se tu Heman se tu Jedutun na profeta natu ári. Ay atán da pe yin kadatu gagyangán tu Templo datu magguwardiya. Akkan da masápul tu magtálaw kitu puwestu da, ta pinagsagána datu kabbulun da nga Levita da ngin ka kanan da.

¹⁶ Ay díkod nàwa ngámin kitun na algaw tu bílin natu Ari Josia nga kuwaan da ki agdáyaw da ke APU, se tu agsilibrár da kitu Piyasta nga Annamdám da kitu Naglátaw natu anghel, se datu nagdátun da kadatu masídug nga dátun kitu altár ne APU. ¹⁷ Ngámin datu iIsrael nga atán ka Jerusalem, ay pittu nga algaw da nga sinilibráran tun na piyasta se tu Piyasta nga Angngán da ka Sinápáy ya Awan Pamalbád. ¹⁸ Ay áwan pikam ya ummán kitun na Piyasta na Naglátaw tu anghel kadatu iIsrael, nanggayát kitu tiyampu natu profeta Samuel. Ay áwan pe kadatu nagári ka Israel tu nagsilibrár nga ummán kitu nagsilibrár tu Ari Josia, se datu pappádi, Levita, se datu ngámin iJuda se iIsrael nga atán kitúni se datu mag-agyán ka Jerusalem. ¹⁹ Ay sinilibráran da tun na piyasta kitu mekasangapúlu se walú dagun tu Josia nga nagári.

Tu netattay tu Josia

(2 Ari. 23:28-30)

²⁰ Ay kane mabalin ngámin natu Ari Josia tu nangappiya na kitu Templo, ay nawe tu Neco nga ári ka Egipto se datu suldádu na nga makigubát ka Carkemis nga adanni ka wángag Eufrates. Nawe tu Josia se datu suldádu na nga makigubát kitu Neco. ²¹ May nangibon tu Ari Neco kadatu tolay na nga mawe ka giyán tu Ari Josia. Ay tu idi tu pekagi na: “Awan mu ram-ráman kídi ári na Juda. Akkan wayya ikaw ya mawe ku gubatan, nu di daya tolay ya kumal-kalínga kiyà. Ay bur-burungan nà ne Dios nga mawe rumaut. Kabulun ku we Dios, túya akkan nà gub-gubatan, ta senu akkan naka patayan.” ²² Ngamay akkan kinur-kurug tu Ari Josia tu kinagi tu Ari Neco nga pekagi ne Dios. Ay tútu nagpíduman na sabáli nga tolay, ay se la nawe nakigubát kitu Neco kitu tanáp Megiddo. ²³ Ay nabútug datu kalínga tu Ari Josia. Ay tútu nán na kadatu tolay na, “Itálaw dà kídi ta nasamnga ya bígád ku,” nán na. ²⁴ Ay díkod inalà da kitu takay na, ay se da netakay ka sabáli nga takay, ay se da nga nippan ka Jerusalem. Ay natay kitúni yin, ay se da netaman kitu giyán datu lúbù datu apuapu na. Ay ngámin datu iJuda se datu iJerusalem, ay nagmanakit

da. ²⁵ Ay nangwa tu profeta Jeremias ka kansiyon na agmanakit na kitu Ari Josia. Ay panda kadedi nga al-algaw, ay kan-kansiyonan pikam datu maragkansiyon idi nga kansiyon na agmanakit kaggína. Nepagangay idi yin na kansiyon kadatu iIsrael. Nesúrát dayán kitu libru na agmanakit. ²⁶ Ay daya duddúma nga nà-nàwa kitu naggári tu Josia se datu kinuw-kuwa na gapu kitu nangikurug na kadatu nesúrát ta lin-lintag ne APU, ²⁷ se datu duddúma pikam nga kinuw-kuwa na nanggayát kitu inanggayát na panda kitu nekatay na, ay nesúrát da ngámin kiya Libru na Istoriya da À-ári ka Israel se Juda.

Tu naggári tu Jehoahaz ka Juda

(2 Ari. 23:30-35)

36 Ay tu Jehoahaz nga pútut tu Josia tu nesukát datu tolay nga magári ka Jerusalem. ² Ay duwa púlu se tallu dagun tu Jehoahaz kane magári. Ay tallu búlán na nga nagturáy ka Jerusalem. ³ Ay se yala nippà natu Neco nga ári ka Egipto kitu kinaári na, ay se na pagbayádan datu iJuda ka buis da nga 3,400 kílu nga silber se 34 kílu nga balitù. ⁴ Ay se yala nesukát natu Neco tu Eliakim nga wagi tu Jehoahaz nga magári ka Juda se Jerusalem. Ay sinukatán na tu ngágan tu Eliakim ka Jehoyakim. Ay se yala nippan tu Neco tu Jehoahaz ka Egipto.

Tu naggári tu Jehoyakim ka Juda

(2 Ari. 23:36–24:7)

⁵ Ay duwa púlu se limma dagun tu Jehoyakim kane manggayát magári ka Juda. Ay sangapúlu se isa dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay nadakè ki agsingangan ne APU nga Dios na datu kinuw-kuwa na. ⁶ Ay inumbet tu Nebucadnezar nga ári ka Babilonia se na rinaut ya Juda. Tiniliw na tu Ari Jehoyakim, se na nekáwar nga nippan ka Babilonia. ⁷ Ay inalàan pe natu Ari Nebucadnezar datu duddúma nga ar-aruminta kitu Templo ne APU se na nippan kitu palásiyu na ka Babilonia. ⁸ Ay daya duddúma nga kinuw-kuwa natu Ari Jehoyakim kitu nagturáy na, se datu nadakè tutu wala nga kinuw-kuwa na, ay nesúrát da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Israel se Juda. Ay tu pútut na nga Jehoyakin tu sumukát kaggína nga nagári.

Tu naggári tu Jehoyakin ka Juda

(2 Ari. 24:8-17)

⁹Sangapúlu se walu dagun tu Jehoyakin kane magári ka Juda. Ay tallu búlán na nga nagturáy ka Jerusalem. Nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na. ¹⁰Ay kitu anggayát natu sumarunu wa dagun, ay pinatiliw natu Ari Nebucadnezar tu Jehoyakin, ay se na nepilbet ka Babilonia. Ay inalà da pe datu ar-aruminta kitu Templo ne APU. Ay se na nesukát tu Zedekia nga ulitag na nga magturáy ka Juda se Jerusalem.

Tu naggári tu Zedekia ka Juda

(2 Ari. 24:18-20; Jer. 52:1-3a)

¹¹Ay duwa púlu se isa dagun tu Zedekia kane magári ka Juda. Sangapúlu se isa dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. ¹²Ay nadakè ki agsisíngan ne APU nga Dios na datu kinuw-kuwa na. Akkan na nagpakumbaba kitu profeta Jeremias nga nangipakammu ki bàbàrán ne APU.

Tu nekaábà na Jerusalem

(2 Ari. 25:1-21; Jer. 52:3b-11)

¹³Ay nagribilde tu Zedekia kitu Ari Nebucadnezar nga namagsipata kaggína ke Dios, nga akkan magribilde. Nagsúkir tu Zedekia, ay se maddi tutu wala nga magulli ke APU nga Dios na Israel. ¹⁴Ay ummán pe datu pappádi se datu tolay. Akkan da tutu wala surútan nin ne Dios. Ittu da ngin tal-taldan datu nadakè tutu wala nga kuk-kuwaan datu tolay kadatu duddúma nga íli. Rinag-ragitán da tu Templo ne APU nga natudinán na pagday-dayáwan kaggína.

Tu nekadadál na Jerusalem

¹⁵Ay nge APU nga Dios datu apuapu da, ay nangibon peyang kadatu profeta na nga mangag-kagi kadatu tolay, ta kalakkán na datu tolay na, se akkan na piyán na maragitán pikam mala tu Templo na. ¹⁶May ug-ogan da datu bobonan ne Dios, ay se akkan da pinagan-anu datu kag-kagiyan

36:9 Ya nán na ka Hebreo, ay walu dagun na. **36:10** Ya nán na ka Hebreo, ay wagi na.

da. Ay tútu nakarungat tutu wala nge APU kaggída, ay áwan makasipad din kiya rungat na.

¹⁷ Ay tútu neparob ne APU tu ári datu iBabilonia nga nawe nagpatay kadatu babbágu kitu unag tu Templo. Awan da kinalakkán oray inna; nabbing mán onu nanákam, onu nakapsut. Neáwat ne APU da ngámin kitu Ari Nebucadnezar. ¹⁸ Ay ngámin datu ar-aruminta kitu Templo ne Dios nga dadakkal se bibittì, se datu kuw-kuwa natu ári se datu kuw-kuwa datu upisiyál, ay inalàán da, se da nippannán ngámin ka Babilonia. ¹⁹ Ay se da sinìdug tu Templo ne Dios, se da rimba tu darupírip pa abut na Jerusalem. Sinìdug da pe tu palásiyu, ay se da dinadál datu ngámin na napatag ga ar-aruminta kitúni. ²⁰ Ay inalà na ka bálud na ka Babilonia datu tolai nga nakalásat, ay se na kinuwa da ka asassu na se datu pútupútut na, panda kitu nangsákup na Persia kaggída. ²¹ Ay nàwa kurug ngámin datu kinagi ne APU nga nepekagi na kitu profeta Jeremias. Ay áwan nag-agyán kitu lusà kitu unag na pittu púlu dagun, nga ummán kitu kinagi tu Jeremias. Ittu tun tu bátug naggimáng natu lusà.

Tu nagpaulli tu Cyrus kadatu iIsrael kitu lusà da

²² Ay kitu munna nga dagun na nagturáy tu Cyrus nga ári ka Persia, ay tinungpál ne APU tu nepekagi na kitu Jeremias. Nepalammát ne APU kitu Cyrus nga ári ka Persia, nga mangwa ka isa nga bílin kiya ngámin na pangiturayán na, se na pe nepesúrat. ²³ Tu idi tu pekagi na: “Tu idi ya bílin ne Cyrus nga ári ka Persia: ‘Nge APU nga Dios ka lángit, ay nepeturayán na kiyà ya ngámin na pangiturayán kídi kalawagán. Ay se nà binílin na pangwa ku ka Templo na ka Jerusalem nga íli ka Juda. Ay dakayu ngámin na tolai ne APU, ay magulli kayu kammin nin ka íli nu. Bul-bulunan nakayu dín ne APU nga Dios nu.’”